ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ (τρίτο πενταμελές τμήμα) της 14ης Μαΐου 1998 *

Στην υπόθεση Τ-334/94,

Sarrió SA, εταιρία ισπανικού δικαίου, με έδρα την Pamplona (Ισπανία), εκπροσωπούμενη από τους Antonio Creus Carreras, δικηγόρο Βαρκελώνης, Alberto Mazzoni, δικηγόρο Μιλάνου, Antonio Tizzano και Gian Michele Roberti, δικηγόρους Νεαπόλεως, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον δικηγόρο Alain Lorang, 51, rue Albert 1er,

προσφεύγουσα,

κατά

Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπουμένης από τους Richard Lyal, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας, και Alberto Dal Ferro, δικηγόρο Vicenza, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον Carlos Gómez de la Cruz, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας, Centre Wagner, Kirchberg,

καθής,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ιταλική.

που έχει ως αντικείμενο αίτηση ακυρώσεως της αποφάσεως 94/601/ΕΚ της Επιτροπής, της 13ης Ιουλίου 1994, σχετικά με μια διαδικασία βάσει του άρθρου 85 της Συνθήκης ΕΚ (IV/C/33.833 — Χαρτόνι) (ΕΕ 1994, L 243, σ. 1),

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ
(τρίτο πενταμελές τμήμα),

συγκείμενο από τους B. Vesterdorf, Πρόεδρο, C. P. Briët, P. Lindh, A. Potocki και J. D. Cooke, δικαστές,

γραμματέας: J. Palacio González, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της προφορικής διαδικασίας που διεξήχθη από τις 25 Ιουνίου έως τις 8 Ιουλίου 1997,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

Ιστορικό της διαφοράς

1 Η παρούσα υπόθεση αφορά την απόφαση 94/601/ΕΚ της Επιτροπής, της 13ης Ιουλίου 1994, σχετικά με μια διαδικασία βάσει του άρθρου 85 της Συνθήκης ΕΚ (IV/C/33.833 — Χαρτόνι) (ΕΕ 1994, L 243, σ. 1), όπως διορθώθηκε πριν από τη

δημοσίευσή της με απόφαση της Επιτροπής της 26ης Ιουλίου 1994 [C(94) 2135 τελικό] (στο εξής: απόφαση). Με την απόφαση, επιβλήθηκαν πρόστιμα σε 19 κατασκευαστές προμηθευτές χαρτονιού εγκατεστημένους εντός της Κοινότητας, λόγω παραβάσεων του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης.

2 Το προϊόν που αποτελεί αντικείμενο της αποφάσεως είναι το χαρτόνι. Στην απόφαση μνημονεύονται τρεις τύποι χαρτονιού, που περιγράφονται ως ανήκοντες στις ποιότητες GC, GD και SBS.

3 Το χαρτόνι ποιότητας GD (στο εξής: χαρτόνι GD) είναι μονωτική ινόπλακα λευκής επιστρώσεως (ανακυκλωμένο χαρτί), που χρησιμοποιείται συνήθως για τη συσκευασία μη εδωδίμων προϊόντων.

4 Το χαρτόνι ποιότητας GC (στο εξής: χαρτόνι GC) περιβάλλεται από λευκή επίστρωση και χρησιμοποιείται συνήθως για τη συσκευασία τροφίμων. Το χαρτόνι GC έχει ανώτερη ποιότητα από το χαρτόνι GD. Κατά το καλυπτόμενο από την απόφαση χρονικό διάστημα, η διαφορά τιμής μεταξύ των δύο αυτών προϊόντων ήταν συνήθως της τάξεως του 30 %. Σε μικρότερη έκταση, το χαρτόνι GC υψηλής ποιότητας χρησιμοποιείται επίσης για γραφικές εφαρμογές.

5 Με τα αρχικά SBS χαρακτηρίζεται το εντελώς λευκό χαρτόνι (στο εξής: χαρτόνι SBS). Η τιμή του προϊόντος αυτού υπερβαίνει κατά 20 % περίπου την του χαρτονιού GC. Χρησιμοποιείται για τη συσκευασία τροφίμων, καλλυντικών, φαρμακευτικών προϊόντων και σιγαρέτων, κυρίως όμως για γραφικές εφαρμογές.

6 Με επιστολή της 22ας Νοεμβρίου 1990, η British Printing Industries Federation, οργάνωση που αντιπροσωπεύει τις περισσότερες βιομηχανίες εκτυπώσεως χαρτονιού στο Ηνωμένο Βασίλειο (στο εξής: BPIF), κατέθεσε στην Επιτροπή ανε-

πίσημη καταγγελία. Υποστήριξε ότι οι παραγωγοί χαρτονιού που εφοδιάζουν την αγορά του Ηνωμένου Βασιλείου είχαν προβεί σε μια σειρά ταυτοχρόνων και ενιαίων αυξήσεων των τιμών και ζητούσε από την Επιτροπή να διενεργήσει ελέγχους για να διαπιστωθεί κατά πόσον είχε διαπραχθεί παράβαση των κοινοτικών κανόνων περί ανταγωνισμού. Για να προσδώσει δημοσιότητα στην πρωτοβουλία της, η BPIF εξέδωσε ανακοινωθέν Τύπου. Στοιχεία αυτού του ανακοινωθέντος περιέλαβε ο ειδικευμένος εμπορικός Τύπος κατά τον μήνα Δεκέμβριο του 1990.

7 Στις 12 Δεκεμβρίου 1990, η Fédération française de cartonnage υπέβαλε επίσης ανεπίσημη καταγγελία στην Επιτροπή, παρόμοια με εκείνη της BPIF, στην οποία διατύπωνε κατηγορίες σχετικά με τη γαλλική αγορά χαρτονιού.

8 Στις 23 και 24 Απριλίου 1991, υπάλληλοι της Επιτροπής διενήργησαν, βάσει του άρθρου 14, παράγραφος 3, του κανονισμού 17 του Συμβουλίου, της 6ης Φεβρουαρίου 1962, πρώτος κανονισμός εφαρμογής των άρθρων 85 και 86 της Συνθήκης (ΕΕ ειδ. έκδ. 08/001, σ. 25, στο εξής: κανονισμός 17), ταυτοχρόνους ελέγχους χωρίς προειδοποίηση στα κτίρια και τις εγκαταστάσεις ορισμένων επιχειρήσεων και εμπορικών συνδέσμων του κλάδου του χαρτονιού.

9 Μετά τους ελέγχους αυτούς, η Επιτροπή απηύθυνε αίτηση παροχής πληροφοριών και εγγράφων βάσει του άρθρου 11 του κανονισμού 17 σε όλους τους αποδέκτες της αποφάσεως.

10 Τα στοιχεία τα οποία συνέλεξε στο πλαίσιο αυτών των ελέγχων και αιτήσεων παροχής πληροφοριών και εγγράφων οδήγησαν την Επιτροπή στο συμπέρασμα ότι οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις είχαν, από τα μέσα του 1986 μέχρι τον Απρίλιο του 1991 τουλάχιστον (στις πλείστες των περιπτώσεων), μετάσχει σε παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης.

11 Αποφάσισε, κατά συνέπεια, να κινήσει την κατ' εφαρμογήν της διατάξεως αυτής προβλεπόμενη διαδικασία. Με επιστολή της 21ης Δεκεμβρίου 1992, απηύθυνε ανακοίνωση των αιτιάσεων σε κάθε μια από τις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις. Όλες οι αποδέκτριες επιχειρήσεις απάντησαν γραπτώς. Εννέα εξ αυτών ζήτησαν να εκθέσουν προφορικώς τις παρατηρήσεις τους. Η ακρόασή τους διενεργήθηκε από τις 7 έως τις 9 Ιουνίου 1993.

12 Κατά το πέρας της διαδικασίας, η Επιτροπή εξέδωσε την απόφαση, η οποία περιέχει τις ακόλουθες διατάξεις:

«Άρθρο 1

Οι επιχειρήσεις Buchmann GmbH, Cascades SA, Enso-Gutzeit Oy, Europa Carton AG, Finnboard — the Finnish Board Mills Association, Fiskeby Board AB, Gruber & Weber GmbH & Co KG, Kartonfabriek De Eendracht NV (με εμπορική επωνυμία BPB de Eendracht NV) Koninklijke KNP BT NV (πρώην Koninklijke Nederlandse Papierfabrieken NV), Laakmann Karton GmbH & Co. KG, Mo Och Domsjö AB (MoDo), Mayr-Melnhof Gesellschaft mbH, Papeteries de Lancey SA, Rena Kartonfabrik AS, Sarrió SpA, SCA Holding Ltd [πρώην Reed Paper & Board (UK) Ltd], Stora Kopparberge Bergslags AB, Enso Española SA (πρώην Tampella Española SA) και Moritz J. Weig GmbH & Co. KG παρέβησαν το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης με τη συμμετοχή τους:

— στην περίπτωση της Buchmann και της Rena από τον Μάρτιο του 1988 περίπου μέχρι τα τέλη του 1990 τουλάχιστον,

— στην περίπτωση της Enso Española, τουλάχιστον από τον Μάρτιο του 1988 μέχρι το τέλος Απριλίου 1991 τουλάχιστον,

— στην περίπτωση της Gruber & Weber από το 1988 τουλάχιστον μέχρι τα τέλη του 1990,

— στις υπόλοιπες περιπτώσεις, από τα μέσα του 1986 μέχρι τον Απρίλιο του 1991 τουλάχιστον,

σε μία συμφωνία και μια εναρμονισμένη πρακτική με τις οποίες, από τα μέσα του 1986, οι προμηθευτές χαρτονιού στην Κοινότητα:

— πραγματοποίησαν σε τακτά χρονικά διαστήματα σειρά μυστικών και θεσμοθετημένων συναντήσεων για να συζητήσουν και να υιοθετήσουν ένα κοινό βιομηχανικό σχέδιο περιορισμού του ανταγωνισμού,

— συμφώνησαν τακτικές αυξήσεις των τιμών για κάθε ποιότητα του προϊόντος σε κάθε εθνικό νόμισμα,

— προσχεδίασαν και εφήρμοσαν ταυτόχρονες και ενιαίες αυξήσεις των τιμών σε ολόκληρη την Κοινότητα,

— συμφώνησαν άτυπα να διατηρηθούν σταθερά τα μερίδια των σημαντικότερων παραγωγών στην αγορά με κατά καιρούς τροποποιήσεις,

— έλαβαν, όλο και συχνότερα από τις αρχές του 1990, εναρμονισμένα μέτρα ελέγχου της προσφοράς του προϊόντος στην κοινοτική αγορά, για να εξασφαλίσουν την εφαρμογή των εν λόγω εναρμονισμένων αυξήσεων των τιμών,

— αντήλλαξαν εμπορικές πληροφορίες (για τις παραδόσεις, τις τιμές, την παύση της λειτουργίας των εργοστασίων, τις ανεκτέλεστες παραγγελίες και τα ποσοστά χρησιμοποίησης των μηχανημάτων) για τη στήριξη των παραπάνω μέτρων.

(...)

Άρθρο 3

Με την παρούσα απόφαση επιβάλλονται, για τις παραβάσεις του άρθρου 1 που διαπιστώθηκαν, τα ακόλουθα πρόστιμα στις παρακάτω επιχειρήσεις:

(...)

xv) Sarrió SpA, πρόστιμο 15 500 000 ECU·

(...)».

13 Κατά την απόφαση, η παράβαση εξελίχθηκε στο πλαίσιο ενός φορέα γνωστού ως Product Group Paperboard (στο εξής: PG Paperboard), ο οποίος απετελείτο από διάφορες ομάδες ή επιτροπές.

14 Εντός του φορέα αυτού συστάθηκε, περί τα μέσα του 1986, μια Presidents Working Group (ομάδα εργασίας προέδρων, στο εξής: PWG), αποτελούμενη από υψηλά ισταμένους εκπροσώπους των (οκτώ περίπου) μεγαλυτέρων παραγωγών χαρτονιού της Κοινότητας.

15 Η PWG είχε ως βασική δραστηριότητα να συζητεί και να διαβουλεύεται για την αγορά, τα μερίδια αγοράς, τις τιμές και την παραγωγική ικανότητα. Ειδικότερα, ελάμβανε βασικές αποφάσεις τόσο για το χρονοδιάγραμμα όσο και για το επίπεδο των αυξήσεων των τιμών που θα πραγματοποιούσαν οι παραγωγοί.

16 Η PWG υπέβαλλε εκθέσεις στην President Conference (συμβούλιο προέδρων, στο εξής: PC), στην οποία μετείχαν (κατά το μάλλον ή ήττον τακτικά) όλοι σχεδόν οι διευθύνοντες σύμβουλοι των οικείων επιχειρήσεων. Η PC συνερχόταν κατά την υπό κρίση περίοδο δύο φορές ετησίως.

17 Περί τα τέλη του 1987, συστάθηκε η Joint Marketing Committee (κοινή επιτροπή μάρκετινγκ, στο εξής: JMC). Βασικό της έργο ήταν αφενός μεν να προσδιορίζει εάν και, εφόσον ναι, με ποιον τρόπο θα μπορούσαν να τεθούν σε ισχύ οι αυξήσεις των τιμών, αφετέρου δε να επεξεργάζεται τις λεπτομέρειες των πρωτοβουλιών για τις τιμές που απεφάσιζε η PWG για καθεμία χώρα μεμονωμένα και για τους κυριοτέρους πελάτες με στόχο τη δημιουργία ενός συστήματος ισοδυνάμων τιμών στην Ευρώπη.

18 Τέλος, η «οικονομική επιτροπή» (στο εξής: OE) συζητούσε θέματα όπως οι διακυμάνσεις των τιμών στις εθνικές αγορές και οι ανεκτέλεστες παραγγελίες και γνωστοποιούσε τα πορίσματά της στην JMC ή, πριν από τα τέλη του 1987, στην προκάτοχο της JMC, Marketing Committee. Η OE απετελείτο από διευθυντές μάρκετινγκ ή/και πωλήσεων των περισσοτέρων από τις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις και συνερχόταν περισσότερες από μία φορές ετησίως.

19 Όπως προκύπτει ακόμη από την απόφαση, η Επιτροπή έκρινε ότι οι δραστηριότητες της PG Paperboard υπεβοηθούντο από την ανταλλαγή πληροφοριών που γινόταν μέσω της εταιρείας καταπιστευτικής διαχειρίσεως Fides με έδρα τη Ζυρίχη (Ελβετία). Κατά την απόφαση, τα περισσότερα μέλη της PG Paperboard υπέβαλλαν στη Fides περιοδικές εκθέσεις σχετικά με τις παραγγελίες, την παραγωγή, τις πωλήσεις και τη χρησιμοποίηση της παραγωγικής ικανότητας. Οι εκθέσεις αυτές συγκεντρώνονταν στο πλαίσιο του συστήματος Fides, τα δε συγκεντρωμένα κατ' αυτόν τον τρόπο στοιχεία διαβιβάζονταν στη συνέχεια στους μετέχοντες.

20 Η προσφεύγουσα Sarrió SA (στο εξής: Sarrió) προήλθε από συγχώνευση που επήλθε το 1990 μεταξύ του τμήματος χαρτονιού του μεγαλύτερου παραγωγού της Ιταλίας, Saffa, με την ισπανική επιχείρηση Sarrió (αιτιολογική σκέψη 11). Η Sarrió αγόρασε επίσης, το 1991, την ισπανική επιχείρηση Prat Carton (ίδια σκέψη).

21 Η Sarrió θεωρήθηκε υπεύθυνη για ολόκληρη την περίοδο συμμετοχής της Prat Carton στην προσαπτόμενη σύμπραξη (αιτιολογική σκέψη 154).

22 Η Sarrió κατασκευάζει κυρίως μεν χαρτόνι GD, αλλά και χαρτόνι GC.

Διαδικασία

23 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 14 Οκτωβρίου 1994, η προσφεύγουσα άσκησε την υπό κρίση προσφυγή.

24 Κατά της αποφάσεως προσέφυγαν επίσης δεκαέξι από τις λοιπές δεκαοκτώ επιχειρήσεις που θεωρήθηκαν υπαίτιες της παραβάσεως (υποθέσεις Τ-295/94, Τ-301/94, Τ-304/94, Τ-308/94, Τ-309/94, Τ-310/94, Τ-311/94, Τ-317/94, Τ-319/94, Τ-327/94, Τ-337/94, Τ-338/94, Τ-347/94, Τ-348/94, Τ-352/94 και Τ-354/94).

25 Με επιστολή που κατέθεσε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 10 Ιουνίου 1996, η προσφεύγουσα στην υπόθεση Τ-301/94, Laakmann Karton GmbH, παραιτήθηκε της προσφυγής της, η δε υπόθεση διαγράφηκε από το πρωτόκολλο του Πρωτοδικείου με διάταξη της 18ης Ιουλίου 1996, Τ-301/94, Laakmann Karton κατά Επιτροπής (που δεν έχει δημοσιευθεί στη Συλλογή).

26 Κατά της αποφάσεως προσέφυγαν επίσης τέσσερις φινλανδικές επιχειρήσεις, μέλη του επαγγελματικού ομίλου Finnboard και ευθυνόμενες αλληλεγγύως, υπ' αυτή τους την ιδιότητα, για την πληρωμή του επιβληθέντος σ' αυτόν προστίμου (συνεκδικαζόμενες υποθέσεις Τ-339/94, Τ-340/94, Τ-341/94 και Τ-342/94).

27 Τέλος, προσφυγή άσκησε ο σύνδεσμος CEPI-Cartonboard, μη αποδέκτης της αποφάσεως. Παραιτήθηκε όμως της προσφυγής του με επιστολή που κατέθεσε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 8 Ιανουαρίου 1997, η δε υπόθεση διαγράφηκε από το πρωτόκολλο του Πρωτοδικείου με διάταξη της 6ης Μαρτίου 1997, Τ-312/94, CEPI-Cartonboard κατά Επιτροπής (που δεν έχει δημοσιευθεί στη Συλλογή).

28 Με επιστολή της 5ης Φεβρουαρίου 1997, το Πρωτοδικείο κάλεσε τους διαδίκους να μετάσχουν σε ανεπίσημη συνάντηση, ιδίως για ν' αναπτύξουν τις παρατηρήσεις τους επί του ενδεχομένου της συνεκδικάσεως των υποθέσεων Τ-295/94, Τ-304/94, Τ-308/94, Τ-309/94, Τ-310/94, Τ-311/94, Τ-317/94, Τ-319/94, Τ-327/94, Τ-334/94, Τ-337/94, Τ-338/94, Τ-347/94, Τ-348/94, Τ-352/94 και Τ-354/94, προς διευκόλυνση της προφορικής διαδικασίας. Κατά την εν λόγω συνάντηση, που πραγματοποιήθηκε στις 29 Απριλίου 1997, οι διάδικοι αποδέχθηκαν τη συνεκδίκαση αυτή.

29 Με διάταξη της 4ης Ιουνίου 1997, ο πρόεδρος του τρίτου πενταμελούς τμήματος του Πρωτοδικείου αποφάσισε να συνεκδικάσει λόγω συναφείας τις προαναφερθείσες υποθέσεις προς διευκόλυνση της προφορικής διαδικασίας, σύμφωνα με το άρθρο 50 του Κανονισμού Διαδικασίας, δέχθηκε δε αίτηση εμπιστευτικού χειρισμού την οποία υπέβαλε η προσφεύγουσα της παρούσας υποθέσεως.

30 Με διάταξη της 20ής Ιουνίου 1997, δέχθηκε αίτηση εμπιστευτικού χειρισμού την οποία υπέβαλε η προσφεύγουσα της υποθέσεως Τ-337/94 σχετικά με έγγραφο το οποίο προσκόμισε εις απάντηση γραπτής ερωτήσεως του Πρωτοδικείου.

31 Κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή, το Πρωτοδικείο (τρίτο πενταμελές τμήμα) αποφάσισε να λάβει μέτρα οργανώσεως της διαδικασίας, ζητώντας από τους διαδίκους να απαντήσουν σε ορισμένες γραπτές ερωτήσεις και να προσκομίσουν ορισμένα έγγραφα. Οι διάδικοι ανταποκρίθηκαν στα αιτήματα αυτά.

32 Οι διάδικοι των απαριθμουμένων στη σκέψη 28 υποθέσεων αγόρευσαν και απάντησαν στις προφορικές ερωτήσεις του Πρωτοδικείου κατά τη δημόσια συνεδρίαση που διεξήχθη από τις 25 Ιουνίου έως τις 8 Ιουλίου 1997.

Αιτήματα των διαδίκων

33 Η προσφεύγουσα ζητεί από το Πρωτοδικείο:

— να ακυρώσει την απόφαση·

— επικουρικώς, να ακυρώσει αφενός μεν το άρθρο 2, αφετέρου δε το άρθρο 3 της αποφάσεως, καθ' όσον η τελευταία αυτή διάταξη επιβάλλει στην προσφεύγουσα πρόστιμο 15 500 000 Ecu·

— επικουρικότερα, να μειώσει το ποσό αυτού του προστίμου·

— να καταδικάσει την καθής στα δικαστικά έξοδα.

34 Η Επιτροπή ζητεί από το Πρωτοδικείο:

— να απορρίψει την προσφυγή·

— να καταδικάσει την προσφεύγουσα στα δικαστικά έξοδα.

Επί του αιτήματος ακυρώσεως της αποφάσεως

Α — *Επί του διαδικαστικού και τυπικού λόγου της προσβολής των δικαιωμάτων του αμυνομένου*

Επιχειρήματα των διαδίκων

35 Η προσφεύγουσα επικαλείται προσβολή των δικαιωμάτων του αμυνομένου, καθ' όσον η Επιτροπή έλαβε υπόψη (αιτιολογική σκέψη 79), ως αποδεικτικό στοιχείο της παραβάσεως, ένα έγγραφο το οποίο αποκάλυψε στις εγκαταστάσεις της Finnboard (UK) Ltd κατά τους ελέγχους που διενήργησε τον Απρίλιο του 1991 (στο εξής: τιμοκατάλογος Finnboard). Υπενθυμίζει ότι το έγγραφο αυτό της απεστάλη μόλις στις 28 Απριλίου 1994, δηλαδή πολύ χρόνο μετά την κατάθεση της απαντήσεώς της στην ανακοίνωση των αιτιάσεων και μετά την ακρόαση ενώπιον της Επιτροπής. Η αδικαιολόγητη αυτή καθυστέρηση της εστέρησε τη δυνατότητα να διατυπώσει την άποψή της σχετικά με το αληθές νόημα του εγγράφου, την αλληλουχία εντός της οποίας συντάχθηκε, καθώς και τα συμπεράσματα τα οποία άντλησε απ' αυτό η Επιτροπή (απόφαση του Δικαστηρίου της 13ης Φεβρουαρίου 1979, 85/76, Hoffmann-La Roche κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1979/I, σ. 215). Επί πλέον, η κοινοποίηση του εγγράφου στις 28 Απριλίου 1994 δεν εθεράπευσε την εν λόγω προσβολή.

36 Η Επιτροπή αποκρίνεται ότι απέστειλε το αμφισβητούμενο έγγραφο στη Sarrió συνοδευόμενο από επιστολή φέρουσα ημερομηνία 28 Απριλίου 1994, με την οποία εξηγούσε πλήρως το περιεχόμενο του εγγράφου και τα συμπεράσματα τα οποία αντλούσε εξ αυτού η Επιτροπή. Δεδομένου άλλωστε ότι, με την από 28 Απριλίου 1994 επιστολή, παρεχόταν στην προσφεύγουσα η δυνατότητα να υποβάλει εγγράφως τυχόν παρατηρήσεις της, αυτή θα μπορούσε να εκφράσει εγκαίρως τη γνώμη της επί της αποδεικτικής ισχύος του αμφισβητουμένου εγγράφου (βλ. απόφαση του Πρωτοδικείου της 17ης Δεκεμβρίου 1991, Τ-4/89, BASF κατά Επιτροπής, Συλλογή 1991, σ. II-1523, σκέψη 36).

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

37 Ο τιμοκατάλογος της Finnboard περιήλθε στην Επιτροπή κατά τους ελέγχους τους οποίους διενήργησε στα γραφεία της Finnboard (UK) Ltd τον Απρίλιο του 1991, κοινοποιήθηκε δε στην προσφεύγουσα με επεξηγηματική επιστολή δεκαέξι μήνες μετά την αποστολή της ανακοινώσεως των αιτιάσεων.

38 Κατά τη νομολογία του Πρωτοδικείου, από τον συνδυασμό των διατάξεων του άρθρου 19, παράγραφος 1, του κανονισμού 17 και των άρθρων 2 και 4 του κανονισμού 99/63/ΕΟΚ της Επιτροπής, της 25ης Ιουλίου 1963, περί των ακροάσεων που προβλέπονται στο άρθρο 19, παράγραφοι 1 και 2, του κανονισμού 17 (ΕΕ ειδ. έκδ. 08/001, σ. 37), προκύπτει ότι η Επιτροπή οφείλει να ανακοινώνει τις αιτιάσεις που προβάλλει κατά των ενδιαφερομένων επιχειρήσεων και ενώσεων επιχειρήσεων, μπορεί δε να λαμβάνει υπόψη στις αποφάσεις της μόνον τις αιτιάσεις για τις οποίες οι εν λόγω ενδιαφερόμενοι είχαν τη δυνατότητα να καταστήσουν γνωστή την άποψή τους (απόφαση της 23ης Φεβρουαρίου 1994, Τ-39/92 και Τ-40/92, CB και Europay κατά Επιτροπής, Συλλογή 1994, σ. II-49, σκέψη 47).

39 Ομοίως, ο σεβασμός των δικαιωμάτων του αμυνομένου σε μια διαδικασία που, όπως η παρούσα, μπορεί να καταλήξει σε επιβολή κυρώσεων προϋποθέτει ότι δόθηκε στις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις ή ενώσεις επιχειρήσεων η ευκαιρία να εκφέρουν, ήδη από το στάδιο της διοικητικής διαδικασίας, λυσιτελώς τη γνώμη τους επί του αληθούς και της επιρροής που ασκούν τα πραγματικά περιστατικά, οι αιτιάσεις και οι περιστάσεις τις οποίες επικαλείται η Επιτροπή (αποφάσεις Hoffmann-La Roche κατά Επιτροπής, όπ.π., σκέψη 11, και του Πρωτοδικείου της 18ης Δεκεμβρίου 1992, Τ-10/92, Τ-11/92, Τ-12/92 και Τ-15/92, Cimenteries CBR κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1992, σ. II-2667, σκέψη 39).

40 Εν προκειμένω, καμμία νέα αιτίαση, πέρα απ' εκείνες που περιείχοντο στην ανακοίνωση των αιτιάσεων, δεν προβλήθηκε με τη διαβίβαση του εν λόγω εγγράφου. Ειδικότερα, όπως σαφώς προκύπτει από το έγγραφο που συνοδεύει τον τιμοκατάλογο της Finnboard, αυτός συνιστά απλώς ένα επί πλέον αποδεικτικό στοιχείο περί της υπάρξεως κοινού σχεδίου καθορισμού των τιμών, αιτιάσεως που αναπτύχθηκε ήδη εκτενώς με την ανακοίνωση των αιτιάσεων.

41 Εν πάση περιπτώσει, προσφέρθηκε ρητά στην προσφεύγουσα, με τη συνοδευτική αυτού του εγγράφου επιστολή, η δυνατότητα να καταστήσει γνωστή, στο στάδιο της διοικητικής διαδικασίας και εντός δέκα ημερών, την άποψή της επ' αυτού του αποδεικτικού στοιχείου. Υπ' αυτές τις συνθήκες, η Επιτροπή δεν εμπόδισε την προσφεύγουσα να εκφράσει έγκαιρα την άποψή της σχετικά με την αποδεικτική ισχύ των διαβιβασθέντων εγγράφων (αποφάσεις του Δικαστηρίου Hoffmann-La Roche κατά Επιτροπής, όπ.π., σκέψη 11, και της 25ης Οκτωβρίου 1983, 107/82, AEG κατά Επιτροπής, Συλλογή 1983, σ. 3151, σκέψη 27).

42 Εξ αυτού έπεται ότι ο παρών λόγος ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος.

Β — *Επί της ουσίας*

Επί του λόγου ακυρώσεως περί ελλείψεως διαβουλεύσεως σχετικά με τις τιμές συναλλαγών και περί παραβάσεως της υποχρεώσεως αιτιολογήσεως

Επιχειρήματα των διαδίκων

43 Η προσφεύγουσα αναγνωρίζει μεν τη συμμετοχή της σε διαβούλευση σχετικά με τις αναγγελλόμενες τιμές, αμφισβητεί όμως ότι η διαβούλευση αφορούσε τις τιμές συναλλαγών. Πέρα από τα έγγραφα τα οποία προσκόμισε, που αποδεικνύουν ότι οι τιμές συναλλαγών δεν ακολουθούσαν τις αναγγελλόμενες τιμές, επικαλείται, προς στήριξη του ισχυρισμού της την ουσιαστική δυνατότητα διαπραγματεύσεως κάθε πελάτη, την εξέλιξη της ζητήσεως και του κόστους παραγωγής και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της αγοράς του χαρτονιού, ιδίως δε τη συχνότητα με την οποία αναγγέλλονται οι ανατιμήσεις και τον υψηλό βαθμό διαφάνειας της αγοράς.

44 Φρονεί ότι η Επιτροπή δεν εξήγησε με σαφήνεια αν υποστήριζε ότι η πραγματοποιηθείσα διαβούλευση αφορούσε μόνο τις αναγγελλόμενες τιμές ή αν αφορούσε και τις τιμές συναλλαγών. Αντιθέτως, όμως, προς ό,τι ισχυρίζεται η Επιτροπή, η διάκριση μεταξύ των δύο αυτών τύπων διαβουλεύσεως είναι βασικής σημασίας, λόγω των διαφορετικών τους αποτελεσμάτων (βλ. απόφαση του Δικαστηρίου της 31ης Μαρτίου 1993, C-89/85, C-104/85, C-114/85, C-116/85, C-117/85 και C-125/85 έως C-129/85, Ahlström Osakeyhtiö κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1993, σ. I-1307). Με το υπόμνημα απαντήσεως, η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι το αβέβαιον του αντικείμενου της διαβουλεύσεως συνιστά, αυτό καθαυτό, προσβολή της υποχρεώσεως αιτιολογήσεως και ακριβείας των αποφάσεων με τις οποίες διαπιστώνεται παράβαση των κανόνων του ανταγωνισμού. Κατά συνέπεια, η προσβολή αυτή πλήττει σοβαρά τα δικαιώματα του αμυνομένου.

45 Η Επιτροπή δηλώνει ότι δεν αντιλαμβάνεται πώς η προσφεύγουσα μπορεί ταυτόχρονα να διαβεβαιώνει ότι μετέσχε σε διαβούλευση για τις τιμές και να υποστηρίζει ότι η αύξηση των εφαρμοσθεισών τιμών δεν ήταν αποτέλεσμα της διαβουλεύσεως αυτής. Τονίζει ότι η απόφαση (ιδίως αιτιολογικές σκέψεις 72 έως 102) παραπέμπει τόσο στα έγγραφα που αποδεικνύουν ότι υπήρξε διαβούλευση για κάθε ανατίμηση που αναγγέλθηκε στο πλαίσιο της συμπράξεως, όσο και στα έγγραφα με τα οποία κάθε παραγωγός ανήγγειλε πράγματι τη σχετική αύξηση.

46 Διατείνεται ακολούθως ότι η διάκριση μεταξύ διαβουλεύσεως επί των αναγγελλομένων τιμών και διαβουλεύσεως επί των τιμών συναλλαγών δεν ασκεί επιρροή εν προκειμένω. Η διαβούλευση στο πλαίσιο της PWG και της JMC δεν αφορούσε μόνο τις αναγγελλόμενες τιμές, αλλά και τη λήψη αποφάσεων σχετικών με τις περιοδικές ανατιμήσεις για κάθε τύπο προϊόντος και την εφαρμογή των ταυτοχρόνων αυτών ανατιμήσεων σε ολόκληρη την Κοινότητα (βλ. έγγραφες αποδείξεις που μνημονεύονται στις αιτιολογικές σκέψεις 74 έως 90, 92 και 94 έως 96).

47 Περαιτέρω, δεδομένου ότι αποδεικνύεται η ύπαρξη διαβουλεύσεως εντός των επιτροπών στις οποίες συμμετείχε η προσφεύγουσα, είναι αστήρικτος ο ισχυρισμός ότι οι αναγγελίες των τιμών δεν ήραν την αβεβαιότητα κάθε επιχειρήσεως σχετικά με τη συμπεριφορά των ανταγωνιστών της ή ότι η προσφεύγουσα προέ-

βαινε στις ανατιμήσεις ασχέτως προς τη διαβούλευση (βλ. απόφαση του Πρωτοδικείου της 24ης Οκτωβρίου 1991, T-1/89, Rhône-Poulenc κατά Επιτροπής, Συλλογή 1991, σ. II-867, σκέψεις 122 και 123).

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

48 Κατά το άρθρο 1 της αποφάσεως, οι σκοπούμενες στη διάταξη αυτή επιχειρήσεις παρέβησαν το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης συμμετέχοντας, κατά την περίοδο αναφοράς, σε συμφωνία και εναρμονισμένη πρακτική με τις οποίες οι προμηθευτές χαρτονιού στην Κοινότητα, μεταξύ άλλων, «συμφώνησαν τακτικές αυξήσεις των τιμών για κάθε ποιότητα του προϊόντος σε κάθε εθνικό νόμισμα» και «προσχεδίασαν και εφήρμοσαν ταυτόχρονες και ενιαίες αυξήσεις των τιμών σε ολόκληρη την Κοινότητα».

49 Η προσφεύγουσα αναγνωρίζει ότι συμμετείχε στα τέσσερα όργανα του PG Paperboard και δεν αμφισβητεί, ούτε στα δικόγραφά της, ούτε στις απαντήσεις που έδωσε επ' ακροατηρίου σε ερωτήσεις του Πρωτοδικείου, ότι έλαβε μέρος σε διαβούλευση επί των τιμών τις οποίες ανήγγελλε από το 1988.

50 Πριν δοθεί απάντηση στο επιχείρημα της προσφεύγουσας ότι η διαβούλευση δεν αφορούσε τις τιμές συναλλαγών, πρέπει να εξετασθεί αν η Επιτροπή όντως υποστήριξε στην απόφασή της ότι η διαβούλευση αφορούσε τις εν λόγω τιμές.

51 Συναφώς διαπιστώνεται, πρώτον, ότι το άρθρο 1 της αποφάσεως ουδόλως διευκρινίζει ποιες τιμές απετέλεσαν αντικείμενο εναρμονισμένων ανατιμήσεων.

52 Δεύτερον, από την απόφαση δεν προκύπτει ότι η Επιτροπή υποστήριξε πως οι παραγωγοί είχαν καθορίσει — ούτε πως θέλησαν να καθορίσουν — ενιαίες τιμές συναλλαγών. Ειδικότερα, στις αιτιολογικές σκέψεις 101 και 102, που αφορούν την «επίδραση των συντονισμένων πρωτοβουλιών στα επίπεδα των τιμών», διαπιστώνεται ότι οι πρωτοβουλίες για τις τιμές αφορούσαν τις τιμές καταλόγου και επιδίωκαν την πρόκληση αυξήσεως των τιμών συναλλαγών. Αναφέρονται ειδικότερα τα εξής: «Έστω και εάν όλοι οι παραγωγοί επέμεναν στην εφαρμογή ολόκληρης της αύξησης, οι δυνατότητες των πελατών να μεταστραφούν προς φθηνότερες ποιότητες σήμαινε ότι ένας παραγωγός-προμηθευτής θα έπρεπε ίσως να προβεί σε παραχωρήσεις προς τους παραδοσιακούς πελάτες του όσον αφορά την έναρξη ισχύος της αύξησης ή να παράσχει συμπληρωματικά κίνητρα με τη μορφή επιστροφών ανάλογα με τις ποσότητες ή μεγάλων εκπτώσεων, ανάλογα με τις παραγγελίες, προκειμένου να αποδεχθεί ο καταναλωτής ολόκληρη την αύξηση της βασικής τιμής. Συνεπώς, μια αύξηση θα χρειαζόταν ορισμένο χρονικό διάστημα έως ότου ολοκληρωθεί» (αιτιολογική σκέψη 101, έκτο εδάφιο).

53 Από την απόφαση δηλαδή προκύπτει ότι η Επιτροπή εθεώρησε ότι σκοπός της συμπαιγνίας μεταξύ των παραγωγών ως προς τις τιμές ήταν να έχουν οι αναγγελλόμενες εναρμονισμένες ανατιμήσεις ως συνέπεια την άνοδο των τιμών συναλλαγών. Όπως προκύπτει, σχετικώς, από την αιτιολογική σκέψη 101, πρώτο εδάφιο, της αποφάσεως, «οι παραγωγοί όχι μόνον ανήγγε[λ]λαν τις συμπεφωνημένες αυξήσεις των τιμών, αλλά και, με ελάχιστες εξαιρέσεις, ελάμβαναν αυστηρά μέτρα για να τις επιβάλλουν στους πελάτες». Η παρούσα περίπτωση, επομένως, διαφέρει από εκείνη την οποία εξέτασε το Δικαστήριο με την προαναφερθείσα απόφαση Ahlström Osakeyhtiö κ.λπ. κατά Επιτροπής, εφόσον εδώ η Επιτροπή — κατ' αντίθεση προς την απόφασή της στην υπόθεση εκείνη — δεν υποστηρίζει ότι οι επιχειρήσεις διαβουλεύθηκαν ευθέως επί των τιμών συναλλαγών.

54 Την παραπάνω ανάλυση της αποφάσεως επιρρωννύουν τα προσκομισθέντα από την Επιτροπή έγγραφα.

55 Ειδικότερα, το παράρτημα 109 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων περιλαμβάνει πρακτικά της συναντήσεως της JMC της 16ης Οκτωβρίου 1989, όπου αναφέρονται, μεταξύ άλλων, τα εξής:

«d) Ολλανδία

(...)

Σοβαρά προβλήματα στους μεγάλους αγοραστές, και ιδίως την Imca, για τους οποίους η Cascades και η Van Duffel εξακολουθούν να εφαρμόζουν παράλογες τιμές, προξενώντας έτσι δυσχέρειες τόσο στην KNP όσο και στους Φινλανδούς.

(...)

f) Βέλγιο

Ανάλογη κατάσταση με εκείνη της Ολλανδίας. Η Finnboard είχε υλοποιήσει την ανατίμηση στην Van Genechten, υποχρεώθηκε όμως σε νέα συνομιλία με αυτήν, λόγω παραχωρήσεων που έγιναν στο Βέλγιο (από την Cascades). Θα παραμείνουμε σταθεροί και περιμένουμε από την Beghin, την Cascades και την KNP να κάνουν το ίδιο.

(...)

h) Ιταλία

Η Saffa έχει πολύ σοβαρά προβλήματα με τις τιμές εισαγωγής τις οποίες εφαρμόζουν η Kopparfors, η Finnboard, ακόμη και η Cascades.

Οι μεν παραδόσεις της Saffa υπέστησαν σημαντική μείωση, οι δε εισαγωγές έντονη αύξηση.

Η Saffa ζητεί επίμονα από τους εισαγωγείς να συμμορφώνονται αυστηρά προς τις κατευθύνσεις που κυκλοφόρησαν σχετικά με τις τιμές.»

56 Το έγγραφο αυτό δείχνει σαφώς ότι, ναι μεν οι παραγωγοί αποδέχθηκαν, γενικά, ότι καθένας τους θα διαπραγματεύεται τις τιμές συναλλαγών του με τους πελάτες του, καθένας όμως από τους παραγωγούς που ρητώς μνημονεύονται στο προμνησθέν παράρτημα, και ιδίως η προσφεύγουσα, προσδοκούσε από τους ανταγωνιστές του να εφαρμόζουν τιμές συναλλαγών σύμφωνες προς τις συνομολογηθείσες, υπό την έννοια τουλάχιστον ότι οι ατομικές διαπραγματεύσεις δεν έπρεπε να καθιστούν ανενεργές τις συνομολογούμενες αυξήσεις των τιμών καταλόγου.

57 Περαιτέρω, η προσφεύγουσα αναγνώρισε επ' ακροατηρίου ότι οι αναγγελλόμενες τιμές χρησίμευαν ως αφετηρία των διαπραγματεύσεων των τιμών συναλλαγών με τους πελάτες, πράγμα που επιβεβαιώνει ότι τελικός στόχος ήταν η αύξηση των τιμών συναλλαγών. Συναφώς, αρκεί να τονισθεί ότι ο συνομολογούμενος μεταξύ των παραγωγών καθορισμός ενιαίων τιμών καταλόγου θα εστερείτο παντελώς σημασίας αν επρόκειτο οι τιμές αυτές να μη επιφέρουν καμμία επιδραση στις τιμές συναλλαγών.

58 Όσο για το επιχείρημα της προσφεύγουσας ότι το αβέβαιον του αντικείμενου της διαβουλεύσεως συνιστά, αυτό καθαυτό, προσβολή της υποχρεώσεως αιτιολογήσεως, υπενθυμίζεται ότι το άρθρο 1 της αποφάσεως ουδόλως διευκρινίζει ποιες τιμές απετέλεσαν αντικείμενο συμπαιγνίας.

59 Σε μια τέτοια περίπτωση, το διατακτικό της αποφάσεως πρέπει, κατά πάγια νομολογία, να γίνεται νοητό υπό το πρίσμα του αιτιολογικού της (βλ., π.χ., απόφαση του Δικαστηρίου της 16ης Δεκεμβρίου 1975, 40/73 έως 48/73, 50/73, 54/73, 55/73, 56/73, 111/73, 113/73 και 114/73, Suiker Unie κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1975, σ. 507, σκέψεις 122 έως 124).

60 Εν προκειμένω, όπως προκύπτει από τα προεκτεθέντα, η Επιτροπή εξήγησε επαρκώς, στο αιτιολογικό μέρος της αποφάσεώς της, ότι η διαβούλευση αφορούσε τις τιμές καταλόγου και απέβλεπε στην άνοδο των τιμών συναλλαγών.

61 Κατά συνέπεια, ο λόγος αυτός πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος.

Επί του λόγου ακυρώσεως περί ελλείψεως συμμετοχής σε σύμπραξη σκοπούσα στην παγίωση των μεριδίων αγοράς και τον έλεγχο της προσφοράς

Επιχειρήματα των διαδίκων

62 Ο λόγος αυτός περιλαμβάνει δύο σκέλη.

63 Με το πρώτο σκέλος, η προσφεύγουσα διατείνεται ότι η Επιτροπή δεν διαθέτει αποδείξεις για την ύπαρξη διαβουλεύσεως σκοπούσας στην παγίωση των μεριδίων αγοράς, ούτε διαβουλεύσεως σκοπούσας στον έλεγχο της προσφοράς. Και αν ακόμη υποτεθεί ότι οι διαβουλεύσεις αυτές αποδεικνύονται επαρκώς κατά δίκαιον, η Επιτροπή δεν απέδειξε τη συμμετοχή της προσφεύγουσας σε αυτές. Ειδικότερα, η προσφεύγουσα αμφισβητεί την αποδεικτική ισχύ σειράς παραρτημάτων της ανακοινώσεως των αιτιάσεων, στα οποία η Επιτροπή στήριξε την απόφασή της.

64 Πρώτον, το παράρτημα 73, εσωτερικό σημείωμα της Mayr-Melnhof, αποδεικνύει μόνον τη διαβούλευση για τις τιμές, εξηγεί τις συνέπειες μιας αυστηρής τιμολογιακής πολιτικής και πιστοποιεί ότι η προσφεύγουσα δεν άσκησε πίεση στη Mayr-Melnhof για να μην αυξήσει αυτή τα μερίδιά της στην αγορά μειώνοντας τις τιμές της. Συναφώς, η προσφεύγουσα επικαλείται την εξήγηση την οποία παρέχει η Mayr-Melnhof με την από 23 Σεπτεμβρίου 1991 επιστολή της (παράρτημα 75 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων).

65 Δεύτερον, το παράρτημα 102, σημείωμα της Rena, αφορούσε συνάντηση του Nordic Paperboard Institute (στο εξής: NPI), ένωση της οποίας η προσφεύγουσα δεν ήταν μέλος.

66 Τρίτον, οι δηλώσεις της Stora δεν μπορούν να συνιστούν, από μόνες τους, επαρκή αποδεικτικά στοιχεία. Επί πλέον, η Stora τόνισε επανειλημμένα τη σχετική αυτονομία της οποίας απολαύουν οι διάφορες επιχειρήσεις όσον αφορά ιδίως τον όγκο της παραγωγής και το χρονικό σημείο που θα επέλεγαν για τη διακοπή λειτουργίας των εγκαταστάσεων (βλ. αιτιολογικές σκέψεις 57, 59, 60, 69, 70 και 71). Οι δηλώσεις της Stora επιβεβαιώνουν, περαιτέρω, ότι κανένα σύστημα ελέγχου οποιασδήποτε συμπράξεως δεν είχε δημιουργηθεί. Η έλλειψη, όμως, συστήματος ελέγχου της εξελίξεως των ποσοτήτων διαψεύδει σαφώς την ύπαρξη συμπράξεως ως προς το ζήτημα αυτό. Οι δηλώσεις, άλλωστε, της Stora απηχούν απλώς τη δική της γνώμη για το αν η λήψη μέτρων ελέγχου των ποσοτήτων παραγωγής και των πωλήσεων ήταν συμφέρουσα.

67 Με το δεύτερο σκέλος του λόγου ακυρώσεως, η προσφεύγουσα διατείνεται ότι η εξέλιξη των μεριδίων αγοράς των διαφόρων επιχειρήσεων αποδεικνύει ότι δεν υπήρξε σύμπραξη σκοπούσα στην παγίωση των μεριδίων αγοράς ή ότι, εν πάση περιπτώσει, και αν ακόμη υποτεθεί ότι υπήρξε διαβούλευση μεταξύ ορισμένων επιχειρήσεων, αυτή δεν μετέσχε σ' αυτήν.

68 Ως προς τη γενική εξέλιξη των μεριδίων αγοράς, τονίζει ότι, κατά το κρίσιμο χρονικό διάστημα, ορισμένοι παραγωγοί, και ιδίως η Iggesund (MoDo) και η Mayr-Melnhof, έθεσαν σε λειτουργία νέες σημαντικές παραγωγικές ικανότητες.

69 Επισημαίνει επίσης ότι το δικό της συνολικό μερίδιο επί της κοινοτικής αγοράς μειώθηκε από 14,3 % το 1987 σε 11,7 % το 1990. Κατ' αυτήν, η μείωση αυτή δεν συμβιβάζεται με τη διαβεβαίωση της Επιτροπής ότι είχε μετάσχει σε σύμπραξη σκοπούσα στην παγίωση των μεριδίων αγοράς των διαφόρων παραγωγών. Όσον αφορά την Prat Carton, η μείωση κατά 9 % περίπου, κατά το χρονικό διάστημα μεταξύ 1987 και 1990, του συνολικού της μεριδίου στην κοινοτική αγορά επίσης πιστοποιεί την πλήρη έλλειψη συμμετοχής σε οποιαδήποτε διαβούλευση σκοπούσα στην παγίωση των μεριδίων αγοράς.

70 Με το τρίτο σκέλος του λόγου ακυρώσεως, η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι ούτε η συμπεριφορά της που έγκειται στις διακοπές της παραγωγής και τις εξαγωγές προς υπερπόντιες αγορές δικαιολογεί τους ισχυρισμούς της Επιτροπής.

71 Επί του πρώτου σκέλους του λόγου ακυρώσεως, η Επιτροπή φρονεί ότι τα αποδεικτικά μέσα τα οποία επικαλέστηκε, και ιδίως οι δηλώσεις της Stora (παραρτήματα 39 και 43 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων) και τα παραρτήματα 73 και 102 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων, υπεραρκούν για να στοιχειοθετήσουν την ύπαρξη συμπράξεως σκοπούσας στην παγίωση των μεριδίων αγοράς και τον έλεγχο της προσφοράς, καθώς και τη συμμετοχή της προσφεύγουσας σ' αυτές τις πλευρές της συμπράξεως.

72 Ως προς το δεύτερο σκέλος του λόγου ακυρώσεως, υπενθυμίζει ότι στηρίχθηκε σε έγγραφες αποδείξεις περί της παγιώσεως των μεριδίων αγοράς, για να συμπεράνει ότι η επιχειρηματολογία σχετικά με την εξέλιξη των μεριδίων αγοράς των επί μέρους επιχειρήσεων δεν ασκεί επιρροή στο ζήτημα της υπάρξεως τέτοιας συμπράξεως. Γίνεται άλλωστε ρητά δεκτό στην απόφαση ότι υπήρξε βραδεία εξέλιξη των μεριδίων αγοράς ορισμένων επιχειρήσεων, διότι τα μερίδια αγοράς υπέκειντο σε νέα διαπραγμάτευση κάθε έτος (αιτιολογικές σκέψεις 60 και 131). Εν πάση δε περιπτώσει, το άρθρο 85 απαγορεύει τις συμπράξεις που έχουν ως σκοπό ή ως αποτέλεσμα τον περιορισμό του ανταγωνισμού, ασχέτως της εκτάσεως της επιτυχίας τους.

73 Όσον αφορά, ειδικότερα, τα επιχειρήματα που αντλεί η προσφεύγουσα από την εξέλιξη των δικών της μεριδίων αγοράς, η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι η παράβαση αφορούσε ολόκληρη την κοινοτική αγορά. Η προσφεύγουσα μετείχε στην PWG, όπου διεξήγοντο οι συζητήσεις για τα μερίδια αγοράς. Το 1989, ο διευθύνων σύμβουλος της Saffa ορίστηκε μάλιστα αντιπρόεδρος της PG Paperboard.

74 Κατά την Επιτροπή, τέλος, ο ισχυρισμός της προσφεύγουσας ότι η συμπεριφορά της υπήρξε ανέκαθεν αυτόνομη είναι όλως αναπόδεικτος. Άλλωστε, και αν ακόμη υποτεθεί ότι η προσφεύγουσα παρέβαινε τη σύμπραξη, αυτό ουδόλως μεταβάλλει τη διαπραχθείσα παράβαση (προαναφερθείσα απόφαση Rhône-Poulenc κατά Επιτροπής).

75 Όσον αφορά, τέλος, το τρίτο σκέλος του λόγου ακυρώσεως, η Επιτροπή διατείνεται ότι η Stora επιβεβαίωσε, στο παράρτημα 39 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων, ότι η PWG είχε προβλέψει και καθιερώσει σύστημα για να αποκαθιστά την ισορροπία και να ελέγχει την παραγωγή, ούτως ώστε να διατηρεί σταθερές τις τιμές. Κατά συνέπεια, το αν η κατάσταση της αγοράς ή η καλή λειτουργία της συμπράξεως είχε ως συνέπεια να μην αναγκαστεί η προσφεύγουσα, όπως λέει η ίδια, να καταφύγει σε διακοπές της παραγωγής βάσει εναρμονισμένης πρακτικής, ουδόλως επηρεάζει την ευθύνη της ή τη συμμετοχή της στη σύμπραξη με σκοπό τον έλεγχο των μεριδίων αγοράς και των ποσοτήτων.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

1. Επί της υπάρξεως διαβουλεύσεως σκοπούσας στην παγίωση των μεριδίων αγοράς και διαβουλεύσεως σκοπούσας στην έλεγχο της προσφοράς

76 Ως προς το πρώτο σκέλος του λόγου ακυρώσεως, υπενθυμίζεται ότι, κατά το άρθρο 1 της αποφάσεως, οι αποδέκτριες της αποφάσεως επιχειρήσεις παρέβησαν το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης συμμετέχοντας, κατά την περίοδο αναφοράς, σε συμφωνία και εναρμονισμένη πρακτική με τις οποίες οι προμηθευτές χαρτονιού στην Κοινότητα, μεταξύ άλλων, «συμφώνησαν άτυπα να διατηρηθούν σταθερά τα μερίδια των σημαντικότερων παραγωγών στην αγορά με κατά καιρούς τροποποιήσεις» και «έλαβαν, όλο και συχνότερα από τις αρχές του 1991, εναρμονισμένα μέτρα ελέγχου της προσφοράς του προϊόντος στην κοινοτική αγορά, για να εξασφαλίσουν την εφαρμογή των εν λόγω εναρμονισμένων αυξήσεων των τιμών».

77 Κατά την Επιτροπή, οι δύο αυτές μορφές συμπαιγνίας, οι οποίες περιγράφονται στην απόφαση ως «επιβολή πειθαρχίας στην αγορά», εισήχθησαν για πρώτη φορά κατά την περίοδο αναφοράς από τους μετέχοντες στις συναντήσεις της PWG. Ειδικότερα, όπως προκύπτει από την αιτιολογική σκέψη 37, τρίτο εδάφιο, της αποφάσεως, το αληθές έργο της PWG, όπως περιγράφεται από τη Stora, «ήταν η διεξαγωγή "συζητήσεων και συνεννοήσεων για την αγορά, τα μερίδια της αγοράς, τις τιμές, τις αυξήσεις των τιμών και την παραγωγική ικανότητα"».

78 Όσο για τον ρόλο της PWG στη συμπαιγνία περί τα μερίδια αγοράς, η απόφαση (αιτιολογική σκέψη 37, πέμπτο εδάφιο) επισημαίνει: «Σε συνδυασμό με τις ενέργειες για αύξηση των τιμών, η PWG πραγματοποιούσε λεπτομερείς συζητήσεις για τα μερίδια των εθνικών ομίλων και των μεμονωμένων ομίλων παραγωγών στην αγορά της Δυτικής Ευρώπης. Κατόπιν αυτών, οι συμμετέχοντες κατέληγαν σε ορισμένες "άτυπες συμφωνίες" για τα αντίστοιχα μερίδια της αγοράς, με στόχο να μην τεθούν σε κίνδυνο οι συντονισμένες πρωτοβουλίες για τις τιμές λόγω υπερβάλλουσας προσφοράς. Οι μεγαλύτεροι όμιλοι παραγωγών

συμφωνούσαν στην ουσία να διατηρήσουν τα μερίδιά τους στην αγορά στα επίπεδα που εγνωστοποιούντο κάθε χρόνο μέσω των στοιχείων για την ετήσια παραγωγή και τις πωλήσεις, τα οποία η Fides ανακοίνωσε στην τελική τους μορφή τον Μάρτιο του επόμενου έτους. Σε κάθε συνεδρίαση της PWG αναλύονταν οι εξελίξεις των μεριδίων της αγοράς βάσει των μηνιαίων εκθέσεων της Fides και, εάν προέκυπταν σημαντικές διακυμάνσεις, εζητούντο εξηγήσεις από την επιχείρηση που εθεωρείτο υπεύθυνη».

79 Κατά την αιτιολογική σκέψη 52, «η συμφωνία που επιτεύχθηκε στην PWG κατά το 1987 προέβλεπε το "πάγωμα" στα τότε επίπεδα των μεριδίων των κυριότερων παραγωγών στην αγορά της Δυτικής Ευρώπης, χωρίς προσπάθειες για την προσέλκυση νέων πελατών ή την επέκταση των υφιστάμενων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων με επιθετική πολιτική τιμολόγησης».

80 Στην αιτιολογική σκέψη 56, πρώτο εδάφιο, τονίζεται: «Η βασική άτυπη συμφωνία μεταξύ των κυριότερων παραγωγών για τη διατήρηση των αντίστοιχων μεριδίων τους στην αγορά συνέχισε να ισχύει καθόλη την περίοδο που καλύπτει η παρούσα απόφαση». Κατά την αιτιολογική σκέψη 57, «η "εξέλιξη των μεριδίων της αγοράς" αναλυόταν σε κάθε συνεδρίαση της PWG βάσει προσωρινών στατιστικών στοιχείων». Τέλος, στην αιτιολογική σκέψη 56, τελευταίο εδάφιο, τονίζεται: «Οι επιχειρήσεις που συμμετείχαν στις συζητήσεις αυτές για τα μερίδια της αγοράς ήταν εκείνες που εκπροσωπούντο στην PWG, και συγκεκριμένα η Cascades, η Finnboard, η KNP (μέχρι το 1988), η Mayr-Melnhof, η MoDo, η Sarrió, οι δύο όμιλοι παραγωγών της Stora, CBC και Feldmuehle, και (από το 1988) η Weig».

81 Πρέπει να θεωρηθεί ότι η Επιτροπή ορθώς δέχτηκε την ύπαρξη συμπαιγνίας ως προς τα μερίδια αγοράς μεταξύ των μετεχόντων στις συναντήσεις της PWG.

82 Ειδικότερα, η ανάλυση της Επιτροπής στηρίζεται ουσιαστικά στις δηλώσεις της Stora (παραρτήματα 39 και 43 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων), ενισχύεται δε από το παράρτημα 73 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων.

83 Στο παράρτημα 39 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων, η Stora εξηγεί: «Η PWG συνεδρίαζε από το 1986 για να συνδράμει στην επιβολή πειθαρχίας στην αγορά (...). Μεταξύ άλλων (θεμιτών) δραστηριοτήτων, είχε ως αντικείμενο τη συζήτηση και τη συνεννόηση για την αγορά, τα μερίδια της αγοράς, τις τιμές, τις αυξήσεις των τιμών, τη ζήτηση και την παραγωγική ικανότητα. Ο ρόλος της ήταν, μεταξύ άλλων, να αξιολογεί και να παρουσιάζει στο συμβούλιο προέδρων την ακριβή κατάσταση της προσφοράς και της ζήτησης στην αγορά και τα μέτρα που έπρεπε να ληφθούν για να επιβληθεί τάξη σε αυτήν».

84 Όσον αφορά ειδικότερα τη σύμπραξη σχετικά με τα μερίδια αγοράς, η Stora δηλώνει ότι, «στο πλαίσιο της PWG, εξετάζονταν τα μερίδια τα οποία κατελάμβαναν οι εθνικοί όμιλοι της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, της ΕΖΕΣ και των λοιπών χωρών τις οποίες εφοδίαζαν τα μέλη της PG Paperboard» και ότι η PWG «διερευνούσε τη δυνατότητα να διατηρηθούν τα μερίδια αγοράς στα επίπεδα του προηγουμένου έτους» (παράρτημα 39 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων, παράγραφος 19). Επισημαίνει άλλωστε (ίδιο έγγραφο, παράγραφος 2) ότι, «κατά την ίδια περίοδο, έλαβαν επίσης χώρα συζητήσεις σχετικά με τα μερίδια αγοράς των κατασκευαστών στην Ευρώπη, έχοντας ως πρώτη περίοδο αναφοράς τα επίπεδα του 1987».

85 Σε απάντησή της σε ερώτημα της Επιτροπής της 23ης Δεκεμβρίου 1991, την οποία απέστειλε στις 14 Φεβρουαρίου 1992 (παράρτημα 43 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων), η Stora διευκρινίζει ακόμη: «Οι συμπράξεις σχετικά με τα μερίδια αγοράς τις οποίες συνήπταν τα μέλη της PWG αφορούσαν την Ευρώπη στο σύνολό της. Οι συμπράξεις αυτές στηρίζονταν σε ετήσιους συνολικούς αριθμούς του προηγουμένου έτους, οι οποίοι είχαν συνήθως διαμορφωθεί οριστικά και ήσαν διαθέσιμοι από τον μήνα Μάρτιο του επομένου έτους» (σημείο 1.1).

86 Ο ισχυρισμός αυτός επιβεβαιώνεται, στο ίδιο έγγραφο, από τα κάτωθι: «(...) οι συζητήσεις κατέληγαν σε συμπράξεις, οι οποίες, κατά κανόνα, συνήπτοντο κατά τον μήνα Μάρτιο κάθε έτους, μεταξύ των μελών της PWG, με σκοπό τη διατήρηση των μεριδίων τους στα επίπεδα του προηγουμένου έτους» (σημείο 1.4). Η Stora επισημαίνει ότι «κανένα μέτρο δεν λαμβανόταν για να εξασφαλισθεί η συμμόρφωση προς τις συμπράξεις» και ότι οι μετέχοντες στις συναντήσεις της PWG «είχαν επίγνωση ότι, εάν κατελάμβαναν κατ' εξαίρεση θέσεις σε ορισμένες αγορές εφοδιαζόμενες από άλλους, αυτοί θα έπρατταν το ίδιο σε άλλες αγορές» (ίδιο σημείο).

87 Τέλος, δηλώνει ότι στις συζητήσεις σχετικά με τα μερίδια αγοράς έλαβε μέρος και η Saffa (σημείο 1.2).

88 Τους ισχυρισμούς της Stora ότι υπήρξε συμπαιγνία περί τα μερίδια αγοράς στηρίζει το παράρτημα 73 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων. Το έγγραφο αυτό, που βρέθηκε στις εγκαταστάσεις της FS-Karton, είναι εμπιστευτικό σημείωμα με ημερομηνία 28 Δεκεμβρίου 1988, το οποίο απηύθυνε ο υπεύθυνος πωλήσεων διευθυντής μάρκετινγκ του ομίλου Mayr-Melnhof στη Γερμανία (ονόματι Katzner) προς τον γενικό διευθυντή της Mayr-Melnhof στην Αυστρία (ονόματι Gröller), με αντικείμενο την κατάσταση της αγοράς.

89 Κατά το έγγραφο αυτό, που μνημονεύεται στις αιτιολογικές σκέψεις 53 έως 55, η αποφασισθείσα το 1987 στενότερη συνεργασία στο πλαίσιο του «κύκλου των προέδρων» («Präsidentenkreis»), δημιούργησε «κερδισμένους» και «χαμένους». Ο συντάκτης του σημειώματος κατατάσσει τη Mayr-Melnhof μεταξύ των «χαμένων» για σειρά λόγων, και ιδίως για τους κάτωθι:

«2) Η σύναψη συμφωνίας κατέστη δυνατή μόνο χάρη στην επιβολή "κυρώσεως" — απαίτησαν από μας να κάνουμε "θυσίες".

3) Έπρεπε να "παγώσουν" τα μερίδια αγοράς του 1987, να διατηρηθούν οι υφιστάμενες επαφές και να μην κατακτηθεί καμμία νέα δραστηριότητα ή ποιότητα διά της προσφοράς ευνοϊκών τιμών (το αποτέλεσμα θα γίνει αισθητό τον Ιανουάριο του 1989 — αν όλοι οι μετέχοντες παραμείνουν συνεπείς).»

90 Τα παραπάνω αποσπάσματα πρέπει να γίνουν αντιληπτά στη γενικότερη αλληλουχία του σημειώματος.

91 Συναφώς, ο συντάκτης του μνημονεύει, προεισαγωγικώς, τη στενότερη συνεργασία σε ευρωπαϊκή κλίμακα στο πλαίσιο του «κύκλου των προέδρων». Την έκφραση αυτή ερμήνευσε η Mayr-Melnhof ως καταλαμβάνουσα ταυτόχρονα την PWG και την PC στο γενικότερό τους πλαίσιο, χωρίς δηλαδή να αναφέρεται σε κάποιο γεγονός ή κάποια συγκεκριμένη συνάντηση (παράρτημα 75 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων, σημείο 2. a), ερμηνεία που δεν χρειάζεται να συζητηθεί στο παρόν πλαίσιο.

92 Ο συντάκτης αναφέρει, ακολούθως, ότι η συνεργασία αυτή οδήγησε σε «πειθαρχία όσον αφορά τις τιμές», από την οποία προκύπτουν «κερδισμένοι» και «χαμένοι».

93 Στο πλαίσιο αυτής, επομένως, της πειθαρχίας, την οποία αποφάσισε ο «κύκλος των προέδρων», πρέπει να γίνει νοητή η έκφραση που αναφέρεται στα μερίδια αγοράς που έπρεπε να παγιωθούν στα επίπεδα του 1987.

94 Περαιτέρω, η παραπομπή στο 1987 ως έτος αναφοράς συμφωνεί με τη δεύτερη δήλωση της Stora (παράρτημα 39 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων, βλ. σκέψη 84 ανωτέρω).

95 Όσο για τον ρόλο τον οποίο διαδραμάτισε η PWG στη συμπαιγνία για τον έλεγχο του εφοδιασμού, την οποία χαρακτήριζε η εξέταση των διαστημάτων διακοπής λειτουργίας των μηχανών, η απόφαση αναφέρει ότι η PWG διαδραμάτισε καθοριστικό ρόλο στην εφαρμογή των διαστημάτων διακοπής λειτουργίας, όταν από το 1990, αυξήθηκε το παραγωγικό δυναμικό και υποχώρησε η ζήτηση: «(...) από τις αρχές του 1990, οι μεγαλύτερες επιχειρήσεις (...) θεώρησαν αναγκαίο να συνεννοηθούν για την ανάγκη προσωρινής παύσης της παραγωγής στα πλαίσια της PWG. Οι μεγαλύτεροι παραγωγοί ανεγνώριζαν ότι δεν μπορούσαν να αυξήσουν τη ζήτηση με μείωση των τιμών και ότι η συνέχιση της χρησιμοποίησης όλης της παραγωγικής ικανότητας θα είχε απλώς ως αποτέλεσμα την πτώση των τιμών. Θεωρητικά, η περίοδος προσωρινής παύσης της παραγωγής που ήταν απαραίτητη για την εξισορρόπηση της προσφοράς και της ζήτησης μπορούσε να υπολογισθεί βάσει των εκθέσεων για την παραγωγική ικανότητα» (αιτιολογική σκέψη 70).

96 Η απόφαση επισημαίνει περαιτέρω: «Ωστόσο, η PWG δεν κατένεμε επίσημα το "χρόνο προσωρινής παύσης της παραγωγής" που αντιστοιχούσε σε κάθε παραγωγό. Σύμφωνα με τη Stora, αντιμετωπίζονταν πρακτικές δυσκολίες για την κατάρτιση ενός συντονισμένου σχεδίου όσον αφορά το χρόνο προσωρινής διακοπής της παραγωγής για όλους τους παραγωγούς. Η Stora αναφέρει ότι για τους λόγους αυτούς "υπήρχε μόνον ένα χαλαρό σύστημα ενθάρρυνσης"» (αιτιολογική σκέψη 71).

97 Πρέπει να θεωρηθεί ότι η Επιτροπή απέδειξε επαρκώς κατά νόμον την ύπαρξη συμπαιγνίας ως προς τα διαστήματα διακοπής της παραγωγής μεταξύ των μετεχόντων στις συναντήσεις της PWG.

98 Τα έγγραφα τα οποία προσκόμισε ενισχύουν την ανάλυσή της.

99 Με τη δεύτερη δήλωσή της (παράρτημα 39 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων, παράγραφος 24), η Stora εξηγεί: «Με την υιοθέτηση, από την PWG, της πολιτικής της τιμής πριν από την ποσότητα και την προοδευτική εφαρμογή συστήματος ισοδυνάμων τιμών από το 1988, τα μέλη της PWG αναγνώρισαν ότι η τήρηση των διαστημάτων διακοπής της λειτουργίας ήταν αναγκαία για τη διατήρηση των τιμών ενώπιον της μειωμένης αυξήσεως της ζητήσεως. Αν οι κατασκευαστές δεν τηρούσαν τα διαστήματα διακοπής της λειτουργίας, θα τους ήταν αδύνατο να διατηρήσουν τις συμφωνηθείσες τιμές ενώπιον του αυξανομένου πλεονάσματος του παραγωγικού δυναμικού».

100 Στην επόμενη παράγραφο της δηλώσεώς της, προσθέτει: «Το 1988 και 1989, η βιομηχανία μπορούσε να λειτουργήσει σχεδόν με το πλήρες δυναμικό της. Τα διαστήματα διακοπής, πέρα από το φυσιολογικό κλείσιμο λόγω επισκευών και διακοπών, κατέστησαν αναγκαία από το 1990 και μετά (...). Ακολούθως, αποδείχθηκαν αναγκαίες οι διακοπές λειτουργίας, όταν τα κύματα παραγγελιών σταματούσαν, για να διατηρηθεί η πολιτική της τιμής πριν από την ποσότητα. Τα διαστήματα διακοπής τα οποία όφειλαν να τηρούν οι παραγωγοί (για να εξασφαλίζουν τη διατήρηση της ισορροπίας μεταξύ παραγωγής και καταναλώσεως) μπορούσαν να υπολογίζονται βάσει των εκθέσεων για τις ποσότητες. Η PWG δεν υπεδείκνυε ρητά τα διαστήματα διακοπής που έπρεπε να τηρηθούν, παρ' όλον ότι υπήρχε κάποιο χαλαρό σύστημα ενθαρρύνσεως (...)».

101 Όσο για το παράρτημα 73 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων, οι λόγοι τους οποίους επικαλείται ο συντάκτης για να εξηγήσει γιατί η Mayr-Melnhof ήταν μεταξύ των «χαμένων» κατά τον χρόνο της συντάξεώς της αποτελούν σημαντικά αποδεικτικά στοιχεία περί της υπάρξεως συμπαιγνίας μεταξύ των μετεχόντων στις συναντήσεις της PWG όσον αφορά τα διαστήματα διακοπής.

102 Ειδικότερα, ο συντάκτης διαπιστώνει:

«4) Στο σημείο αυτό η αντίληψη των ενδιαφερομένων μερών ως προς τον επιδιωκόμενο στόχο αρχίζει να διίσταται.

(...)

c) Όλοι οι υπεύθυνοι πωλήσεων και πράκτορές μας στην Ευρώπη ελευθερώθηκαν από τον όγκο πωλήσεων του προϋπολογισμού τους και ακολουθήθηκε μια αυστηρή πολιτική τιμών, μη επιδεχόμενη καμμία σχεδόν εξαίρεση (συχνά οι συνεργάτες μας δεν κατάλαβαν την αλλαγή στάσεώς μας απέναντι στην αγορά — στο παρελθόν, η μόνη απαίτηση αφορούσε τις ποσότητες, ενώ εφεξής σημασία είχε μόνο η πειθαρχία ως προς τις τιμές, με κίνδυνο να χρειαστεί να σταματήσουν οι μηχανές).»

103 Η Mayr-Melnhof υποστηρίζει (παράρτημα 75 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων) ότι το παρατιθέμενο ανωτέρω χωρίο αφορά την εσωτερική κατάσταση της επιχειρήσεως. Αν αναλυθεί όμως υπό το πρίσμα του γενικοτέρου πλαισίου του σημειώματος, το απόσπασμα αυτό εξηγεί πώς εφαρμοζόταν, σε επίπεδο εμπορικών υπευθύνων, μια αυστηρή πολιτική χαρασσόμενη από τον «κύκλο των προέδρων». Το έγγραφο, επομένως, σημαίνει ότι οι μετέχοντες στη συμφωνία του 1987, δηλαδή τουλάχιστον οι μετέχοντες στις συναντήσεις της PWG, αναμφισβήτητα στάθμισαν ποιες θα ήσαν οι συνέπειες της χαρασσομένης πολιτικής, στην περίπτωση που αυτή θα εφαρμοζόταν αυστηρά.

104 Το γεγονός ότι μεταξύ των κατασκευαστών γινόταν, κατά την προπαρασκευή των ανατιμήσεων, συζήτηση για τα διαστήματα διακοπής επιρρωννύεται ιδίως από το από 6 Σεπτεμβρίου 1990 σημείωμα της Rena (παράρτημα 118 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων), που παραθέτει τα ποσά των ανατιμήσεων σε διάφορες χώρες, τις ημερομηνίες των μελλοντικών αναγγελιών αυτών των ανατιμήσεων, καθώς και κατάσταση των καταχωρισμένων παραγγελιών εκφρασμένη σε ημέρες εργασίας για διαφόρους κατασκευαστές.

105 Ο συντάκτης του εγγράφου σημειώνει ότι ορισμένοι κατασκευαστές προέβλεπαν διαστήματα διακοπής, πράγμα που εκφράζει, π.χ., ως εξής:

«Kopparfors 5 - 15 days
5 /9 will stop for five days».

106 Βάσει των προεκτεθέντων, συμπεραίνεται ότι η Επιτροπή απέδειξε επαρκώς κατά νόμον την ύπαρξη συμπαιγνίας ως προς τα μερίδια αγοράς μεταξύ των μετεχόντων στις συναντήσεις της PWG, καθώς και συμπαιγνίας ως προς τα διαστήματα διακοπής της παραγωγής μεταξύ των αυτών επιχειρήσεων. Καθόσον η συμμετοχή της Sarrió στις συναντήσεις της PWG δεν αμφισβητείται, η επιχείρηση δε αυτή κατονομάζεται ρητώς στα κυριότερα επιβαρυντικά αποδεικτικά στοιχεία (δηλώσεις της Stora και παράρτημα 73 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων), ορθώς η Επιτροπή εθεώρησε την προσφεύγουσα υπαίτια συμμετοχής στις δύο αυτές πτυχές της συμπαιγνίας.

107 Τη διαπίστωση αυτή δεν αποδυναμώνουν οι επικρίσεις της προσφεύγουσας κατά των δηλώσεων της Stora και του παραρτήματος 73 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων, με τις οποίες αυτή αμφισβητεί την αποδεικτική ισχύ των εγγράφων αυτών.

108 Όσον αφορά, πρώτα, τις διαδοχικές δηλώσεις της Stora στην Επιτροπή, δεν αμφισβητείται ότι αυτές προέρχονται από μια από τις επιχειρήσεις που φέρο-

νται μετασχούσες στην καταλογιζόμενη παράβαση και ότι περιέχουν λεπτομερή περιγραφή της φύσεως των συζητήσεων που διεξήγοντο εντός των οργάνων της PG Paperboard, του στόχου τον οποίον επιδίωκαν οι μετέχουσες σ' αυτό επιχειρήσεις, καθώς και της συμμετοχής των εν λόγω επιχειρήσεων στις συναντήσεις των διαφόρων οργάνων του. Καθόσον δε το καίριο αυτό αποδεικτικό στοιχείο επιρρωννύεται από άλλα έγγραφα της δικογραφίας, παρέχει πρόσφορο έρεισμα στους ισχυρισμούς της Επιτροπής.

109 Όσον αφορά, έπειτα, το παράρτημα 73 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων, η προσφεύγουσα φρονεί ότι αποδεικνύει απλώς και μόνον διαβούλευση επί των τιμών, διότι οι μνημονευόμενες σ' αυτό μεταβολές τιμών θεωρούνται ως απλή συνέπεια της πολιτικής τιμών. Επικαλείται σχετικώς την ερμηνεία την οποία παρέχει στο έγγραφο αυτό η Mayr-Melnhof (παράρτημα 75 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων).

110 Η ανάλυση όμως αυτή της προσφεύγουσας δεν αντέχει στη συστηματική ερμηνεία του εγγράφου, η δε παρεχόμενη από την Mayr-Melnhof ερμηνεία είναι αλυσιτελής.

111 Συγκεκριμένα, κατά το παράρτημα 75 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων, το παράρτημα 73 «συνιστά γενική έκθεση της καταστάσεως, την οποία συνέταξε ο διευθυντής πωλήσεων της FS-Karton για τη διεύθυνση του ομίλου, που δεν είναι τίποτε άλλο παρά μια απόπειρα να δικαιολογηθεί προς τη διεύθυνση του ομίλου η στασιμότητα του κύκλου εργασιών της επιχειρήσεως, στηριζόμενη ουσιαστικά στη νέα πολιτική, που υποχρέωσε τη θυγατρική να τηρεί απόλυτη πειθαρχία τιμών, με τίμημα την απώλεια κύκλου εργασιών». Επί πλέον, κατά τη Mayr-Melnhof: «"η παγίωση των μεριδίων αγοράς" σήμαινε ότι, για να επιτευχθεί ανώτερο επίπεδο τιμών εντός του ομίλου Mayr-Melnhof, δεν έπρεπε να προσπαθούν οι μετέχοντες να επιτυγχάνουν μεγαλύτερα μερίδια αγοράς πωλώντας επί πλέον ποσότητες σε νέους πελάτες ή νέους τύπους προϊόντων σε μη συμφέρουσες τιμές. Ο σκοπός, αντιθέτως, ήταν να διατηρηθούν οι υφιστάμενες σχέσεις με την πελατεία παρά την ανατίμηση.»

112 Οι γενικές όμως αυτές σκέψεις δεν συμβιβάζονται με την εισαγωγική αναφορά στον «κύκλο των προέδρων», υπό το πρίσμα της οποίας πρέπει να γίνει νοητό ολόκληρο το έγγραφο.

113 Κατά το μέτρο που οι μνείες του παραρτήματος 73 περί «παγιώσεως» των μεριδίων αγοράς και εξομαλύνσεως της προσφοράς συμφωνούν με εκείνες που περιέχονται στις δηλώσεις της Stora, η Επιτροπή ορθώς εθεώρησε ότι τα έγγραφα αυτά, συνεκτιμώμενα, μαρτυρούν μια σύμπτωση βουλήσεων που δεν περιορίζεται στη διαβούλευση επί των τιμών και μόνον.

114 Άπαξ η Επιτροπή απέδειξε την ύπαρξη των δύο αυτών πτυχών της συμπαιγνίας, παρέλκει η εξέταση των επικρίσεων της προσφεύγουσας κατά του παραρτήματος 102 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων.

2. Επί της πραγματικής συμπεριφοράς της προσφεύγουσας

115 Ούτε το δεύτερο ούτε το τρίτο σκέλος του λόγου ακυρώσεως, κατά τα οποία η πραγματική συμπεριφορά των επιχειρήσεων διαψεύδει τους ισχυρισμούς της Επιτροπής περί υπάρξεως των δύο αμφισβητουμένων πτυχών της συμπαιγνίας, μπορεί να γίνει δεκτό.

116 Πρώτον, η ύπαρξη συμπαιγνίας μεταξύ των μελών της PWG επί των δύο πτυχών της «πολιτικής της τιμής πριν από την ποσότητα» δεν πρέπει να συγχέεται με την εφαρμογή τους. Συγκεκριμένα, η ισχύς των προσκομισθεισών από την Επιτροπή αποδείξεων είναι τέτοια, ώστε οι πληροφορίες οι σχετικές με την πραγματική συμπεριφορά της προσφεύγουσας στην αγορά να μη δύνανται να επηρεάσουν τα συμπεράσματα της Επιτροπής σχετικά με την ίδια την ύπαρξη συμπαιγνίας επί των δύο πτυχών της επίμαχης πολιτικής. Οι ισχυρισμοί της προσφεύγουσας θα μπορούσαν, το πολύ, να τείνουν εις απόδειξη του ότι η συμπεριφορά της δεν ακολουθούσε τα συμφωνηθέντα μεταξύ των επιχειρήσεων που συνηντώντο εντός της PWG.

117 Δεύτερον, τα συμπεράσματα της Επιτροπής δεν αντικρούονται από τις πληροφορίες τις οποίες παρέχει η προσφεύγουσα. Δέον να τονισθεί ότι η Επιτροπή παραδέχεται ρητώς ότι η συμπαιγνία επί των μεριδίων αγοράς δεν ενείχε «επίσημο μηχανισμό κυρώσεων ή αποζημίωσης για την εφαρμογή της άτυπης συμφωνίας σχετικά με τα μερίδια της αγοράς» και ότι τα μερίδια αγοράς ορισμένων μεγάλων παραγωγών σημείωναν ισχνή αύξηση από έτος σε έτος (αιτιολογικές σκέψεις 59 και 60). Επί πλέον, η Επιτροπή συνομολογεί ότι, εφόσον ο κλάδος λειτούργησε με το πλήρες δυναμικό του μέχρι τις αρχές του 1990, δεν χρειάσθηκε σχεδόν καμμία προσωρινή παύση της παραγωγής μέχρι τότε (αιτιολογική σκέψη 70).

118 Τρίτον, κατά πάγια νομολογία, το γεγονός ότι μια επιχείρηση δεν συμμορφώνεται προς τα αποτελέσματα των συναντήσεων που έχουν αντικείμενο προδήλως αντίθετο προς τον ανταγωνισμό ουδόλως μειώνει την ευθύνη της για τη συμμετοχή της στη σύμπραξη, άπαξ αυτή δεν αποστασιοποιήθηκε δημοσίως από το περιεχόμενο των συναντήσεων (βλ., π.χ., απόφαση του Πρωτοδικείου της 6ης Απριλίου 1995, Τ-141/89, Tréfileurope κατά Επιτροπής, Συλλογή 1995, σ. II-791, σκέψη 85). Επομένως, και αν ακόμη υποτεθεί ότι η συμπεριφορά της προσφεύγουσας στην αγορά δεν συνήδε προς τα συμφωνηθέντα, το γεγονός αυτό ουδόλως επηρεάζει την ευθύνη της εκ παραβάσεως του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης.

Επί του λόγου ακυρώσεως περί εσφαλμένης εκτιμήσεως της Επιτροπής ως προς τη διάρκεια της διαβουλεύσεως επί των τιμών

Επιχειρήματα των διαδίκων

119 Η προσφεύγουσα διατείνεται ότι, καθόσον τουλάχιστον αφορά την ίδια, διαβούλευση επί των αναγγελλομένων τιμών άρχισε να γίνεται μόνον από το 1988 και μετά. Η ανατίμηση του Ιανουαρίου του 1987 στο Ηνωμένο Βασίλειο ήταν μια φυσιολογική απλώς αντίδραση των παραγωγών έναντι της ασθενούς θέσεως του βρετανικού νομίσματος έναντι των λοιπών ευρωπαϊκών, ο δε ενιαίος χαρακτήρας αυτής της ανατιμήσεως ήταν αποτέλεσμα της διαφάνειας της αγο-

ράς. Δεν απαγορεύεται στις επιχειρήσεις να προσαρμόζουν τη συμπεριφορά τους στη διαπιστωθείσα ή αναμενόμενη συμπεριφορά των ανταγωνιστών τους (προαναφερθείσα απόφαση Suiker Unie κ.λπ. κατά Επιτροπής). Επί πλέον, ούτε τα παραρτήματα 44 και 61 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων ούτε το έγγραφο Α-17-2 αποδεικνύει διαβούλευση των επιχειρήσεων επί των τιμών. Εν πάση δε περιπτώσει, τα έγγραφα αυτά δεν αφορούν την προσφεύγουσα.

120 Ως προς την περάτωση της διαβουλεύσεως επί των τιμών, εσφαλμένως η Επιτροπή έκρινε ότι αυτή επήλθε τον Απρίλιο του 1991, ενώ η αναγγελία της τελευταίας εναρμονισμένης ανατιμήσεως έγινε κατά τον Σεπτέμβριο-Οκτώβριο του 1990.

121 Η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι η προσφεύγουσα ελάμβανε μέρος στις συναντήσεις της PWG και της JMC αφότου συστάθηκαν και εξακολουθούσε να είναι μέλος τους το 1991. Τονίζει ότι, ναι μεν τα ευρεθέντα στις εγκαταστάσεις μιας από τις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις έγγραφα αποδεικνύουν ότι, στα τέλη του 1987, είχε συναφθεί συμφωνία επί των συναφών ζητημάτων του ελέγχου του όγκου των πωλήσεων και της πειθαρχίας όσον αφορά τις τιμές (αιτιολογική σκέψη 53), το γεγονός όμως αυτό δεν αναιρεί το ότι οι εν λόγω παραγωγοί πραγματοποιούσαν, πριν από την περίοδο αυτή, σειρά μυστικών συναντήσεων για να συζητούν επί σχεδίου που επιδίωκε την κατάργηση του ανταγωνισμού (βλ. ιδίως αιτιολογική σκέψη 161). Τον ισχυρισμό αυτόν επιβεβαιώνουν τα παραρτήματα 35 και 43 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων. Η Επιτροπή προσθέτει ότι η ακρίβεια όσων συνάγει για τη διάρκεια της παραβάσεως αποδεικνύεται επίσης από τις ανατιμήσεις στις οποίες προέβησαν οι παραγωγοί από το 1987 και εντεύθεν.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

122 Κατά το άρθρο 1 της αποφάσεως, η προσφεύγουσα παρέβη το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης μετέχοντας, από τα μέσα του 1986 μέχρι τον Απρίλιο του 1991 τουλάχιστον, σε συμφωνία και εναρμονισμένη πρακτική, με τις οποίες οι προμηθευτές χαρτονιού στην Κοινότητα, μεταξύ άλλων, συμφωνούσαν αυξήσεις των τιμών του χαρτονιού και προσχεδίαζαν και εφήρμοζαν ταυτόχρονες και ενιαίες αυξήσεις των τιμών σε ολόκληρη την Κοινότητα. Η αιτιολογική σκέψη 74 διευκρινίζει ότι η πρώτη συντονισμένη πρωτοβουλία για τις τιμές,

στην οποία μετείχε η προσφεύγουσα (παράρτημα Α της αποφάσεως), ανελήφθη στο Ηνωμένο Βασίλειο στα τέλη του 1986 «ενώ ο νέος μηχανισμός της PG Paperboard βρισκόταν ακόμη στο στάδιο της διαμόρφωσης».

123 Στην αιτιολογική σκέψη 161, δεύτερο εδάφιο, γίνεται άλλωστε δεκτό ότι οι περισσότερες αποδέκτριες της αποφάσεως επιχειρήσεις μετείχαν στην παράβαση από τον Ιούνιο του 1986, όταν «συστάθηκε η PWG και η αθέμιτη συνεργασία μεταξύ των παραγωγών εντατικοποιήθηκε και άρχισε να είναι αποτελεσματικότερη».

124 Προς στήριξη της αντιρρήσεώς της όσον αφορά την έναρξη της διαβουλεύσεως επί των τιμών, η προσφεύγουσα αμφισβητεί την αποδεικτική ισχύ των παραρτημάτων 44 και 61 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων και του εγγράφου Α-17-2.

125 Το παράρτημα 61 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων είναι ένα σημείωμα που εντοπίσθηκε στο υποκατάστημα πωλήσεων της Mayr-Melnhof στο Ηνωμένο Βασίλειο. Η Επιτροπή θεωρεί ότι πρόκειται για «εσωτερικό σημείωμα της συνεδρίασης του συμβουλίου προέδρων, [το οποίο επιβεβαιώνει την] ομολογία της Stora ότι το συμβούλιο προέδρων συζητούσε όντως τον κατόπιν αθέμιτης συνεργασίας καθορισμό των τιμών» (αιτιολογικές σκέψεις 41, τρίτο εδάφιο, και 75, δεύτερο εδάφιο).

126 Το έγγραφο αυτό, που αναφέρεται σε συνάντηση που έγινε στη Βιέννη στις 12 και 13 Δεκεμβρίου 1986, περιέχει την ακόλουθη πληροφορία:

«Καθορισμός των τιμών στο Ηνωμένο Βασίλειο

Σε πρόσφατη συνεδρίαση της Fides συμμετείχε εκπρόσωπος της Weig που ανέφερε ότι, κατά τη γνώμη της τελευταίας, το 9 % ήταν πολύ υψηλό για το Ηνω-

μένο Βασίλειο και κατέληγε στο 7 %. Μεγάλη απογοήτευση επειδή αυτό εσήμαινε ότι ο καθένας μπορούσε να διαπραγματευθεί τις τιμές. Η πολιτική τιμών στο Ηνωμένο Βασίλειο θα ανατεθεί στην RHU με τη στήριξη της [Mayr-Melnhof], έστω και αν αυτό επιφέρει *προσωρινή* μείωση της ποσότητας, ενώ προσπαθούμε να διατηρήσουμε τον στόχο του 9 % (πράγμα που θα φανεί). [Οι Mayr-Melnhof/FS] επιδιώκουν μια πολιτική αναπτύξεως στο Ηνωμένο Βασίλειο, η μείωση όμως των κερδών είναι σοβαρή και θα χρειαστεί να αγωνιστούμε για ν' ανακτήσουμε τον έλεγχο των τιμών. [Η Mayr-Melnhof] δεν αμφισβητεί ότι κανένα πρόβλημα δεν λύνεται από το γεγονός ότι η αύξηση των πωλήσεών της στη Γερμανία κατά 6 000 είναι γνωστή!»

127 Η συνάντηση της Fides που μνημονεύεται στην αρχή του παρατιθεμένου χωρίου είναι πιθανότατα, κατά τη Mayr-Melnhof (απάντηση σε αίτηση παροχής πληροφοριών, παράρτημα 61 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων), η συνάντηση της PC της 10ης Νοεμβρίου 1986.

128 Διαπιστώνεται ότι το αναλυθέν έγγραφο πιστοποιεί ότι η Weig αντέδρασε παρέχοντας ενδείξεις για τη μέλλουσα τιμολογιακή πολιτική της στο Ηνωμένο Βασίλειο, σε σχέση με κάποιο αρχικό επίπεδο ανατιμήσεως.

129 Δεν μπορεί όμως να θεωρηθεί ότι το έγγραφο αυτό αποδεικνύει ότι η Weig αντέδρασε σε σχέση με ορισμένο επίπεδο ανατιμήσεως συμφωνηθέν μεταξύ των επιχειρήσεων που συνηντώντο στο πλαίσιο της PG Paperboard σε κάποιο χρονικό σημείο προγενέστερο της 10ης Νοεμβρίου 1986.

130 Συγκεκριμένα, η Επιτροπή δεν προβάλλει κανένα αποδεικτικό στοιχείο σχετικώς. Επί πλέον, η μνεία της Weig σχετικά με κάποια ανατίμηση «9 %» μπορεί να εξηγηθεί από την αναγγελία ανατιμήσεως στο Ηνωμένο Βασίλειο της Thames Board Ltd στις 5 Νοεμβρίου 1986 (παράρτημα A-12-1). Η αναγγελία αυτή δημοσιοποιήθηκε σύντομα, όπως αυτό προκύπτει από ένα απόκομμα του Τύπου (παράρτημα A-12-3). Τέλος, η Επιτροπή δεν προσκόμισε κανένα άλλο έγγραφο που να αποδεικνύει ευθέως ότι κατά τις συναντήσεις της PC γίνονταν συζητήσεις για τις ανατιμήσεις. Υπ' αυτές τις συνθήκες, δεν αποκλείεται οι

λόγοι της Weig, όπως παρατίθενται στο παράρτημα 61 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων, να ελέχθησαν στο περιθώριο της συναντήσεως της PC της 10ης Νοεμβρίου 1986, όπως επανειλημμένα υποστήριξε επ' ακροατηρίου η Weig.

131 Περαιτέρω, τα πρακτικά της συνεδριάσεως του διοικητικού συμβουλίου της Feldmühle (UK) Ltd της 7ης Νοεμβρίου 1986 (παράρτημα A-17-2), τα οποία επικαλείται στην απόφασή της η Επιτροπή (αιτιολογική σκέψη 74, τρίτο εδάφιο), επιβεβαιώνουν απλώς ότι η αναγγελθείσα από την Thames Board Ltd ανατίμηση κατά 9 % περίπου ήταν ήδη γνωστή σ' αυτή τη βρετανική θυγατρική της Feldmühle πριν από τις 10 Νοεμβρίου 1986: «TBM and the Fins have announced price increases of approximately 9 % to be effective from February 1987 and it would appear that most other mills will be looking for the same sort of increase» [«Η TBM και οι Φινλανδοί ανήγγειλαν αυξήσεις τιμών της τάξης του 9 % περίπου, που θα άρχιζαν να ισχύουν από τον Φεβρουάριο του 1987, και φαίνεται ότι οι περισσότερες άλλες χαρτοποιίες θα επιδιώξουν παρόμοια αύξηση»] (παράρτημα A-17-2, που παρατίθεται από την Επιτροπή στην αιτιολογική σκέψη 74).

132 Όσον αφορά το παράρτημα 44 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων, χειρόγραφο σημείωμα που καλύπτει τις σελίδες 15 έως 17 Ιανουαρίου 1987 του ημερολογίου ενός υπαλλήλου της Feldmühle, η Επιτροπή θεωρεί ότι συνιστά «περαιτέρω αποδείξεις για τις συνεννοήσεις» (αιτιολογική σκέψη 75, τρίτο εδάφιο, της αποφάσεως).

133 Το σημείωμα όμως αυτό δεν έχει την αποδεικτική αξία που του αποδίδει η καθής. Δεν κατονομάζει τη συνάντηση της οποίας αποτελεί πρακτικό, οπότε δεν αποκλείεται να επρόκειτο για εσωτερική σύσκεψη της επιχειρήσεως Feldmühle. Επί πλέον, δεδομένου ότι το σημείωμα χρονολογείται, κατά πάσα πιθανότητα, από τα μέσα Ιανουαρίου 1987, δεν αποδεικνύει ότι η εφαρμογή της ανατιμήσεως, «συμπεριλαμβανομένης και της TBM», ήταν αποτέλεσμα διαβουλεύσεως, δεδομένου ότι η μνεία αυτή ενδέχεται να αποτελεί απλή διαπίστωση.

134 Ορισμένες μάλιστα αναφορές του σημειώματος μπορούν μάλιστα να εκληφθούν ως αντιφάσκουσες προς τον ισχυρισμό της Επιτροπής ότι το εν λόγω σημείωμα επιβεβαιώνει την ύπαρξη συμπαιγνίας σχετικά με την απόφαση ανατιμήσεως

στο Ηνωμένο Βασίλειο. Ειδικότερα, οι παρατηρήσεις ότι ο διευθυντής της Feldmühle εδήλωνε ότι «είχε αμφιβολίες» για την Kopparfors και είχε κατηγορήσει τη Mayr-Melnhof για «ανευθυνότητα» («ohne Verantwortung») δεν μπορούν να θεωρούν ως ενισχύουσες την άποψη της Επιτροπής. Το ίδιο ισχύει και ως προς τη μνεία: «Finnboard: Preisautonomie auch f. Tako» [«Finnboard: αυτονομία τιμών και για την Tako»].

135 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι η Επιτροπή δεν απέδειξε ότι οι επιχειρήσεις συνεννοήθηκαν για ν' αυξήσουν τις τιμές στο Ηνωμένο Βασίλειο τον Ιανουάριο του 1987, ούτε, κατά μείζονα λόγο, ότι η προσφεύγουσα ενεπλάκη σε συζητήσεις με το αντικείμενο αυτό.

136 Ωστόσο, η προσφεύγουσα, όντας μία από τις επιχειρήσεις που μετείχαν στις συναντήσεις της PWG, αφότου συστάθηκε το όργανο αυτό της PG Paperboard περί τα μέσα του 1986, πρέπει να θεωρηθεί ευθυνόμενη έκτοτε για συμπαιγνία επί των τιμών.

137 Συγκεκριμένα, η PWG δημιουργήθηκε από ορισμένες επιχειρήσεις, μεταξύ των οποίων και η προσφεύγουσα, με σκοπό στρεφόμενο κατ' ουσίαν κατά του ανταγωνισμού. Όπως ανέφερε η Stora (παράρτημα 39 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων, παράγραφος 8), «συνεδρίαζε από το 1986 για να συνδράμει στην επιβολή πειθαρχίας στην αγορά» και είχε ιδίως ως αντικείμενο «τις συζητήσεις και συνεννοήσεις για την αγορά, τα μερίδια της αγοράς, τις τιμές, τις αυξήσεις των τιμών και την παραγωγική ικανότητα» (παράρτημα 35 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων, παράγραφος 5, ψηφίο iii).

138 Ο ρόλος τον οποίο διαδραμάτιζαν οι συναντώμενες στο όργανο αυτό επιχειρήσεις όσον αφορά τη συμπαιγνία ως προς τα μερίδια αγοράς και ως προς τα διαστήματα διακοπής της παραγωγής περιγράφονται στον προηγούμενο λόγο ακυρώσεως (βλ. σκέψεις 78 έως 106 ανωτέρω). Οι συναντώμενες στο όργανο αυτό επιχειρήσεις συζητούσαν επίσης για τις πρωτοβουλίες σχετικά με τις τιμές. Κατά τη Stora (παράρτημα 39 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων, παράγραφος 10), «από το 1987, η PWG κατέληξε σε συμφωνία και έλαβε βασικές αποφάσεις για το χρονοδιάγραμμα (...) και το ύψος των ανατιμήσεων στις οποίες θα προέβαιναν οι κατασκευαστές χαρτονιού».

139 Επομένως, το γεγονός ότι είχε συναινέσει στη σύσταση και τη συμμετοχή στις συναντήσεις ενός οργάνου του οποίου οι επιχειρήσεις που το δημιούργησαν εγνώριζαν και απεδέχοντο τον αντίθετο προς τον ανταγωνισμό σκοπό, που συνίστατο ιδίως σε συζητήσεις για μέλλουσες ανατιμήσεις, συνιστά επαρκή λόγο για να γίνει δεκτό ότι η προσφεύγουσα ευθύνεται για συμπαιγνία ως προς τις τιμές από τα μέσα του 1986, αφότου δηλαδή η προσφεύγουσα παραδέχεται ότι συμμετείχε στην PWG.

140 Όσον αφορά την περάτωση της διαβουλεύσεως επί των τιμών, ορθώς η Επιτροπή έκρινε ότι αυτή επήλθε τον Απρίλιο του 1991, όταν δηλαδή οι υπάλληλοι της Επιτροπής διενήργησαν ελέγχους στις εγκαταστάσεις διαφόρων επιχειρήσεων, σύμφωνα με το άρθρο 14 του κανονισμού 17. Συγκεκριμένα, η τελευταία εναρμονισμένη ανατίμηση, την οποία η προσφεύγουσα ανήγγειλε τον Οκτώβριο του 1990, εφαρμόστηκε από τον Ιανουάριο του 1991, οι δε συμφωνηθείσες μεταξύ των επιχειρήσεων τιμές καταλόγου εξακολουθούσαν να ισχύουν τον Απρίλιο του 1991.

141 Επομένως, ο παρών λόγος ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί.

Επί του λόγου ακυρώσεως περί εσφαλμένης εκτιμήσεως της Επιτροπής ως προς τη διάρκεια της συμπράξεως για την παγίωση των μεριδίων αγοράς και τον έλεγχο της προσφοράς

Επιχειρήματα των διαδίκων

142 Η προσφεύγουσα διατείνεται ότι, και αν ακόμη υποτεθεί ότι θεωρηθεί ως αποδεδειγμένη μια σύμπραξη αποσκοπούσα στην παγίωση των μεριδίων αγοράς και τον έλεγχο της προσφοράς, η Επιτροπή υπέπεσε σε σφάλμα εκτιμήσεως ως προς τη διάρκειά της, διότι τα αποδεικτικά στοιχεία τα οποία επικαλείται πιστοποιούν ότι σύμπραξη δεν υπήρξε πριν από τα τέλη του 1988. Με το υπόμνημα απαντήσεώς της, προσθέτει ότι το παράρτημα 102 της ανακοινώσεως

των αιτιάσεων, σημείωμα της Rena που αφορά συνάντηση της NPI που έγινε στις 3 Οκτωβρίου 1988, δείχνει ότι, κατά τον χρόνο της συντάξεώς του, δεν υπήρχε τέτοια σύμπραξη, αλλ' ότι ο συντάκτης του αναφερόταν απλώς στο ενδεχόμενο να εξετασθεί η ρύθμιση της προσφοράς, εάν συνηντώντο δυσχέρειες στις τιμές.

143 Η Επιτροπή παραπέμπει στα έγγραφα τα οποία προέβαλε στο πλαίσιο του λόγου ακυρώσεως περί εσφαλμένης εκτιμήσεως της διάρκειας της διαβουλεύσεως επί των τιμών (βλ. σκέψη 121 ανωτέρω).

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

144 Όπως έκρινε ήδη το Πρωτοδικείο (βλ. σκέψεις 78 έως 106 ανωτέρω), η Επιτροπή απέδειξε ότι οι μετέχουσες στην PWG επιχειρήσεις συμμετείχαν σε συμπαιγνία αφενός μεν ως προς τα μερίδια αγοράς, αφετέρου δε ως προς τα διαστήματα διακοπής της παραγωγής.

145 Όπως προκύπτει από την απόφαση, η «παγίωση» των μεριδίων αγοράς και η εξέταση των διαστημάτων διακοπής της παραγωγής άρχισαν να συζητούνται ειδικώς μεταξύ των μετεχόντων στις συναντήσεις της PWG από τα τέλη της 1987, για να διασφαλιστεί η επιτυχία των πρωτοβουλιών που θα ελαμβάνοντο για τις τιμές από το 1988 (βλ. ιδίως αιτιολογικές σκέψεις 51 έως 60). Η απόφαση επισημαίνει σχετικώς: «Όλα τα μέλη της PWG εξέφρασαν ανησυχίες αναφέροντας ότι οι νέες πρωτοβουλίες για τις τιμές δεν θα έπρεπε να υπονομευθούν από σημαντικές αυξήσεις του όγκου των πωλήσεων, πράγμα που η Stora χαρακτήρισε ως πολιτική της "τιμής πριν από την ποσότητα"» (αιτιολογική σκέψη 51, πρώτο εδάφιο). Η Επιτροπή κρίνει περαιτέρω ότι το σύστημα της «τιμής πριν από την ποσότητα», το οποίο εφαρμοζόταν από την PG Paperboard από τα τέλη του 1987 μέχρι τον Απρίλιο του 1991, χαρακτηριζόταν ιδίως από το «"πάγωμα" των μεριδίων της αγοράς των μεγαλύτερων παραγωγών, σε ένα πρώτο στάδιο βάσει των θέσεων που κατείχαν το 1987» και από τον «συντονισμό του "χρόνου προσωρινής παύσης της παραγωγής" από τους κυριότερους παραγωγούς αντί της μείωσης των τιμών (κυρίως από το 1990)» (αιτιολογική σκέψη 130, δεύτερο εδάφιο).

146 Οι ισχυρισμοί αυτοί της Επιτροπής στηρίζονται κατ' ουσίαν στα παραρτήματα 39 και 73 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων.

147 Στο έγγραφο που αποτελεί το παράρτημα 39 (παράγραφος 5), η Stora διευκρινίζει: «Αλληλένδετη προς την πρωτοβουλία για τις τιμές του 1987 ήταν η ανάγκη διατηρήσεως κάποιας ισορροπίας μεταξύ παραγωγής και καταναλώσεως (πολιτική της τιμής πριν από την ποσότητα)».

148 Όσον αφορά την έναρξη της συμπαιγνίας για τα μερίδια της αγοράς, όπως προκύπτει από το παράρτημα 73 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων (βλ. σκέψη 89 ανωτέρω), ο «κύκλος των προέδρων» («Präsidentenkreis») είχε αποφασίσει στενότερη συνεργασία από τον Οκτώβριο ή τον Νοέμβριο του 1987. Αποτέλεσμα της συνεργασίας αυτής υπήρξε, έκτοτε, η συμπαιγνία ως προς τα μερίδια αγοράς.

149 Όσο για την έναρξη της συμπαιγνίας ως προς τα διαστήματα διακοπής της παραγωγής, η Stora δηλώνει: «Με την υιοθέτηση, από την PWG, της πολιτικής της τιμής πριν από την ποσότητα και την προοδευτική εφαρμογή συστήματος ισοδυνάμων τιμών από το 1988, τα μέλη της PWG αναγνώρισαν ότι ήταν αναγκαία η τήρηση των διαστημάτων διακοπής της παραγωγής, ώστε να διατηρηθούν οι τιμές αυτές έναντι της μειωμένης αυξήσεως της ζητήσεως. Αν οι κατασκευαστές δεν εφάρμοζαν τα διαστήματα διακοπής, θα τους ήταν αδύνατο να διατηρήσουν τα επίπεδα των συμφωνημένων τιμών έναντι της αυξήσεως του πλεονάζοντος παραγωγικού δυναμικού» (παράρτημα 39, παράγραφος 24).

150 Και προσθέτει: «Το 1988 και 1989, η βιομηχανία μπορούσε να λειτουργήσει σχεδόν με το πλήρες δυναμικό της. Τα διαστήματα διακοπής, πέρα από το φυσιολογικό κλείσιμο λόγω επισκευών και διακοπών, κατέστησαν αναγκαία από το 1990 και μετά (...). Ακολούθως, αποδείχθηκαν αναγκαίες οι διακοπές λειτουργίας, όταν τα κύματα παραγγελιών σταματούσαν, για να διατηρηθεί η πολιτική της τιμής πριν από την ποσότητα» (παράρτημα 39, παράγραφος 25).

151 Υπό το φως αυτών των αποδεικτικών στοιχείων, η Επιτροπή απέδειξε ότι οι μετέχουσες στις συναντήσεις της PWG επιχειρήσεις υιοθέτησαν, στα τέλη του 1987, τη λεγόμενη «πολιτική της τιμής πριν από την ποσότητα» και ότι μία από τις πτυχές αυτής της πολιτικής, ήτοι η συμπαιγνία ως προς τα μερίδια της αγοράς, εφαρμόστηκε αμέσως, ενώ η πτυχή που αφορούσε τα διαστήματα διακοπής χρειάστηκε να εφαρμοστεί όντως μόνον από το 1990.

152 Όπως προκύπτει από τα προεκτεθέντα, ο λόγος ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος.

Επί του λόγου ακυρώσεως περί εσφαλμένης εκτιμήσεως της Επιτροπής ως προς το σύστημα ανταλλαγής πληροφοριών της Fides

153 Με το υπόμνημα απαντήσεως, η προσφεύγουσα διατείνεται ότι το σύστημα ανταλλαγής πληροφοριών της Fides δεν ήταν ικανό να προαγάγει συμπεριφορά συνιστώσα συμπαιγνία και ότι, επομένως, δεν ήταν ασυμβίβαστο προς το άρθρο 85 της Συνθήκης. Κατ' αυτήν, υπάρχουν σημαντικές διαφορές μεταξύ των πραγματικών περιστατικών της παρούσας υποθέσεως και εκείνων που οδήγησαν στην απόφαση 87/1/ΕΟΚ της Επιτροπής, της 2ας Δεκεμβρίου 1986, σχετικά με μια διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 85 της Συνθήκης ΕΟΚ (IV/31.128 — Λιπαρά οξέα) (ΕΕ 1987, L 3, σ. 17), την οποία επικαλείται η Επιτροπή στην αιτιολογική σκέψη 134 της αποφάσεως.

154 Με το υπόμνημα ανταπαντήσεως, η Επιτροπή τονίζει τους λόγους για τους οποίους αναφέρθηκε στην προμνησθείσα απόφαση «Λιπαρά οξέα». Διατείνεται ότι, στην περίπτωση εκείνη, το σύστημα ανταλλαγής πληροφοριών είχε, τουλάχιστον, ως αποτέλεσμα τη διευκόλυνση της συμπράξεως.

155 Το Πρωτοδικείο υπενθυμίζει ότι, κατά το άρθρο 48, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, απαγορεύεται η προβολή νέων ισχυρισμών κατά τη διάρκεια της δίκης, εκτός αν στηρίζονται σε νομικά και πραγματικά στοιχεία που ανέκυψαν κατά τη διαδικασία.

156 Ο λόγος ακυρώσεως περί εσφαλμένης εκτιμήσεως της Επιτροπής ως προς το σύστημα ανταλλαγής πληροφοριών της Fides προβλήθηκε για πρώτη φορά από την προσφεύγουσα στο στάδιο του υπομνήματος απαντήσεως και δεν στηρίζεται σε νομικά και πραγματικά στοιχεία που ανέκυψαν κατά τη διαδικασία.

157 Επομένως, ο λόγος αυτός δεν είναι παραδεκτός.

Επί του λόγου ακυρώσεως περί εσφαλμένης εκτιμήσεως της Επιτροπής καθόσον έκρινε ότι επρόκειτο για ενιαία και συνολική παράβαση και ότι ευθυνόταν η Sarrió στο σύνολό της

Επιχειρήματα των διαδίκων

158 Η προσφεύγουσα επικρίνει το γεγονός ότι η Επιτροπή υποστηρίζει αφενός μεν την ύπαρξη ενιαίας παραβάσεως, αφετέρου δε την πλήρη ευθύνη της προσφεύγουσας.

159 Πρώτον, η Επιτροπή στηρίζεται κατ' ουσίαν σε «τεκμήριο υπέρ της κατηγορίας», καθόσον δεν διαθέτει άμεσες αποδείξεις περί πλήρους συμπαιγνίας. Αντιθέτως, η Επιτροπή φέρει το βάρος να αποδείξει εάν και κατά πόσον η προσφεύγουσα μετέσχε σε καθένα από τα στοιχεία μιας ενιαίας παραβάσεως. Δεδομένου ότι πρόκειται για παραβάσεις του κοινοτικού δικαίου περί του ανταγωνισμού, επιβάλλεται η αρχή της αυστηρώς ατομικής ευθύνης· η ιδέα της συλλογικής ευθύνης αντιβαίνει ιδίως προς τον οιονεί ποινικό χαρακτήρα των κυρώσεων που μπορούν να επιβληθούν για τέτοιες παραβάσεις. Κατά συνέπεια, κακώς η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι δεν είναι αναγκαίο ν' αποδειχθεί η ενεργή συμμετοχή της προσφεύγουσας για καθένα από τα στοιχεία της παραβάσεως. Αντιθέτως, απαιτείται και να προσδιοριστεί ο ακριβής χαρακτήρας της διαπραχθείσας παραβάσεως και να επιβεβαιωθεί η τυχόν ατομική συμμετοχή

κάθε επιχειρήσεως, ώστε να καταστεί δυνατός ο ορθός προσδιορισμός της ατομικής ευθύνης και, επομένως, η προσήκουσα ατομική κύρωση.

160 Δεύτερον, η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι επίσης αντιβαίνει στις θεμελιώδεις αρχές του κοινοτικού δικαίου, και ιδίως στους κανόνες περί του βάρους αποδείξεως, η θεμελίωση της εκ παραβάσεως ατομικής ευθύνης μιας επιχειρήσεως στο γεγονός και μόνον ότι αυτή ανήκει σε μια ένωση, της οποίας οι δραστηριότητες ήσαν μερικώς τουλάχιστον θεμιτές.

161 Τρίτον, η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή δεν έλαβε προσηκόντως υπόψη την ιδιαίτερη θέση της στην αγορά, ούτε στο πλαίσιο της PG Paperboard. Ειδικότερα, αν το 1986 ζήτησε το δικαίωμα να συμμετέχει στις συναντήσεις της PG Paperboard, το έπραξε για να μπορεί να αντιμετωπίζει καλύτερα τους ανταγωνιστές της.

162 Η Επιτροπή διατείνεται ότι απέδειξε την ύπαρξη της συμπράξεως και της ενεργής συμμετοχής της προσφεύγουσας σ' αυτήν, ως «επί κεφαλής». Καταλήγει ότι, ως εκ τούτου, θεμελίωσε την ανάλυσή της σε ακριβή και ατράνταχτα πραγματικά στοιχεία και ότι τα επιχειρήματα της προσφεύγουσας περί μορφής «συλλογικής ευθύνης» ή «τεκμηρίου υπέρ της κατηγορίας» στερούνται ερείσματος.

163 Ισχυρίζεται περαιτέρω ότι ουδόλως θεμελίωσε την ευθύνη της προσφεύγουσας στην ιδιότητά της και μόνον ως μέλους της PG Paperboard. Στην πραγματικότητα, στηρίχθηκε αφενός μεν στην ενεργή συμμετοχή της προσφεύγουσας στις συναντήσεις των διαφόρων επιτροπών της PG Paperboard με αντικείμενο αντίθετο στον ανταγωνισμό, αφετέρου δε στο γεγονός ότι η συμπεριφορά την οποία ετήρησε ακολούθως η προσφεύγουσα αντιστοιχούσε στα όσα είχαν συμφωνηθεί κατά τις συναντήσεις αυτές.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

164 Προκαταρκτικώς, τονίζεται ότι η Επιτροπή διαπίστωσε ότι η προσφεύγουσα παρέβη το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης μετέχοντας, από τα μέσα

του 1986 μέχρι τον Απρίλιο του 1991 τουλάχιστον, σε συμφωνία και εναρμονισμένη πρακτική, ανατρέχουσα στα μέσα του 1986 και συναποτελούμενη από σειρά διακριτών συστατικών στοιχείων.

165 Κατά την αιτιολογική σκέψη 116 της αποφάσεως, «η ουσία της όλης παράβασης έγκειται στην επί σειρά ετών συνεργασία των παραγωγών σε συνδυασμένες αθέμιτες ενέργειες βάσει κοινού σχεδίου». Η ίδια αντίληψη περί της παραβάσεως εκφράζεται και στην αιτιολογική σκέψη 128: «Ωστόσο, θα ήταν τεχνητή η υποδιαίρεση σε διάφορες μεμονωμένες παραβάσεις μιας προφανώς συνεχούς και κοινής ενέργειας με έναν ενιαίο κοινό στόχο: βλ. πάλι την απόφαση του Πρωτοδικείου στην υπόθεση Τ-13/89, ICI κατά Επιτροπής, σκέψη 260».

166 Επομένως, έστω και αν η Επιτροπή δεν χρησιμοποίησε ρητά τον όρο «ενιαία παράβαση» στην απόφασή της, αναφέρθηκε σιωπηρώς στην έννοια αυτή, όπως μαρτυρεί η παραπομπή στη σκέψη 260 της αποφάσεως της 10ης Μαρτίου 1992, Τ-13/89, ICI κατά Επιτροπής (Συλλογή 1992, σ. II-1021).

167 Επί πλέον, το ότι η Επιτροπή χρησιμοποιεί επανειλημμένα τη λέξη «σύμπραξη» για να περιλάβει διάφορες διαπιστωθείσες εκδηλώσεις αντιβαίνουσες προς τον ανταγωνισμό αντικατοπτρίζει μια γενικεύουσα αντίληψη για τις παραβάσεις του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης. Όπως προκύπτει, ειδικότερα, από την αιτιολογική σκέψη 117 της αποφάσεως, η Επιτροπή κρίνει: «Η κατάλληλη προσέγγιση σε μια περίπτωση όπως η παρούσα είναι να αποδειχθούν η ύπαρξη, η λειτουργία και τα βασικά χαρακτηριστικά της σύμπραξης στο σύνολό της, και στη συνέχεια να διαπιστωθεί α) κατά πόσον υπάρχουν βάσιμες και πειστικές αποδείξεις για τη συμμετοχή κάθε μεμονωμένου παραγωγού στο κοινό σχέδιο και β) ποιο ήταν το διάστημα συμμετοχής κάθε παραγωγού». Και προσθέτει (ίδια αιτιολογική σκέψη): «Η Επιτροπή δεν υποχρεούται (...) να διαχωρίσει τα διάφορα συστατικά στοιχεία της παράβασης εντοπίζοντας κάθε μεμονωμένη περίπτωση κοινής συναίνεσης για κάποιο θέμα κατά τη διάρκεια της σύμπραξης ή κάθε χωριστή περίπτωση αθέμιτης συνεργασίας και να απαλλάξει στη συνέχεια από την ευθύνη συμμετοχής στη συγκεκριμένη αυτή περί-

πτωση ή πτυχή της σύμπραξης οποιονδήποτε παραγωγό για τον οποίο δεν υπάρχουν άμεσες αποδείξεις ότι είχε ανάμιξη». Υποστηρίζει άλλωστε (αιτιολογική σκέψη 118) ότι «υπάρχει πληθώρα άμεσων αποδείξεων όσον αφορά τη συνέργεια στην παράβαση κάθε εμπλεκόμενης επιχείρησης», χωρίς να διακρίνει μεταξύ των διαφόρων συστατικών στοιχείων της συνολικής αυτής παραβάσεως.

168 Έτσι, η ενιαία παράβαση, όπως την αντιλαμβάνεται η Επιτροπή, συγχέεται με τη «σύμπραξη στο σύνολό της» και τη «συνολική σύμπραξη», χαρακτηρίζεται δε από διαρκή συμπεριφορά την οποία ακολουθούν πλείονες επιχειρήσεις επιδιώκουσες κοινό παράνομο σκοπό. Από την αντίληψη αυτή περί ενιαίας παραβάσεως απορρέει το περιγραφόμενο στην αιτιολογική σκέψη 117 αποδεικτικό σύστημα, καθώς και η ενιαία ευθύνη, υπό την έννοια ότι κάθε επιχείρηση που «συνδέεται» προς την ενιαία σύμπραξη θεωρείται υπαίτια αυτής, ασχέτως των συστατικών στοιχείων της συμπράξεως στα οποία αποδεικνύεται η συμμετοχή της.

169 Για να μπορεί όμως η Επιτροπή να θεωρεί καθεμιά από τις επιχειρήσεις — τις οποίες κατονομάζει σε μια απόφαση όπως η υπό κρίση — ως υπαίτια, επί ορισμένο χρονικό διάστημα, συνολικής συμπράξεως, πρέπει να αποδεικνύει ότι κάθε μία απ' αυτές είτε συνήνεσε στη συνομολόγηση ενός συνολικού σχεδίου καλύπτοντος τα συστατικά στοιχεία της συμπράξεως, είτε μετέσχε ευθέως, κατά το χρονικό αυτό διάστημα, σε όλα αυτά τα στοιχεία. Μια επιχείρηση μπορεί επίσης να θεωρηθεί υπαίτια συνολικής συμπράξεως, έστω και αν αποδεδειγμένα μετέσχε ευθέως σε ένα μόνον ή σε πλείονα συστατικά στοιχεία αυτής της συμπράξεως, άπαξ εγνώριζε ή όφειλε να γνωρίζει αφενός μεν ότι η συμπαιγνία στην οποία μετείχε αποτελούσε μέρος ολικού σχεδίου, αφετέρου δε ότι το ολικό αυτό σχέδιο κάλυπτε όλα τα συστατικά στοιχεία της συμπράξεως. Όταν αυτό συμβαίνει, το ότι η εμπλεκόμενη επιχείρηση δεν μετέσχε ευθέως σε όλα τα συστατικά στοιχεία της συνολικής συμπράξεως δεν την απαλλάσσει της ευθύνης εκ παραβάσεως του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης. Η περίσταση όμως αυτή μπορεί να ληφθεί υπόψη κατά την εκτίμηση της βαρύτητας της παραβάσεως που διαπιστώνεται εις βάρος της.

170 Εν προκειμένω, όπως προκύπτει από την απόφαση, η παράβαση που διαπιστώνεται στο άρθρο της 1 αποτελείται από μορφές συμπαιγνίας που αφορούν μεν

τρία διαφορετικά θέματα, επιδιώκουν όμως κοινό σκοπό, μορφές συμπαιγνίας που πρέπει να θεωρηθούν ως συστατικά στοιχεία της συνολικής συμπράξεως. Ειδικότερα, όπως προκύπτει από το άρθρο αυτό, καθεμιά από τις κατονομαζόμενες επιχειρήσεις παρέβη το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης μετέχοντας σε μία συμφωνία και μία εναρμονισμένη πρακτική με τις οποίες οι επιχειρήσεις: α) συμφωνούσαν τακτικές αυξήσεις των τιμών για κάθε ποιότητα του προϊόντος σε κάθε εθνικό νόμισμα, προσχεδίαζαν και εφάρμοζαν αυτές τις αυξήσεις των τιμών, β) συμφωνούσαν άτυπα να διατηρηθούν σταθερά τα μερίδια των σημαντικότερων παραγωγών στην αγορά με κατά καιρούς τροποποιήσεις και γ) ελάμβαναν, όλο και συχνότερα από τις αρχές του 1990, εναρμονισμένα μέτρα ελέγχου της προσφοράς του προϊόντος στην κοινοτική αγορά, για να εξασφαλίσουν την εφαρμογή των εν λόγω εναρμονισμένων αυξήσεων των τιμών.

171 Στην απόφασή της, η Επιτροπή, παρά την αντίληψή της περί ενιαίας παραβάσεως, διευκρίνισε ότι «στα βασικά έγγραφα που αποδεικνύουν την ύπαρξη της συνολικής σύμπραξης στο σύνολό της ή μεμονωμένες εκδηλώσεις αυτής, κατονομάζονται συχνά οι συμμετέχοντες, ενώ υπάρχει επίσης σωρεία περαιτέρω αποδεικτικών στοιχείων για τον ρόλο κάθε παραγωγού στη σύμπραξη και το βαθμό της συμμετοχής του σε αυτή» (αιτιολογική σκέψη 118, πρώτο εδάφιο).

172 Εν όψει των προεκτιθεμένων σκέψεων, εναπόκειται στο Πρωτοδικείο να εξετάσει αν η Επιτροπή απέδειξε τη συμμετοχή στη σύμπραξη, την οποία καταλογίζει στην προσφεύγουσα στο άρθρο 1 της αποφάσεως.

173 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι, όπως ήδη διαπιστώθηκε (βλ. σκέψεις 48 επ. και σκέψεις 76 επ. ανωτέρω), η Επιτροπή απέδειξε ότι η προσφεύγουσα, ως επιχείρηση που ελάμβανε μέρος στις συναντήσεις της PWG από της συστάσεώς της, μετείχε από μεν τα μέσα 1986 σε συμπαιγνία επί των τιμών, από δε τα τέλη 1987 σε συμπαιγνία ως προς τα μερίδια αγοράς και ως προς τα διαστήματα διακοπής της λειτουργίας, ήτοι σε τρία συστατικά στοιχεία της παραβάσεως που διαπιστώνεται στο άρθρο 1 της αποφάσεως. Δικαίως, άρα, αποφάσισε να θεωρήσει την προσφεύγουσα υπαίτια παραβάσεως συνισταμένης στις τρεις μορφές συμπαιγνίας που επιδιώκουν τον ίδιο σκοπό.

174 Η Επιτροπή, επομένως, δεν καταλόγισε στην προσφεύγουσα τη συμπεριφορά άλλων παραγωγών, ούτε την έκρινε υπαίτια απλώς και μόνον λόγω της συμμετοχής της στην PG Paperboard.

175 Επομένως, αυτός ο λόγος ακυρώσεως πρέπει ν' απορριφθεί, χωρίς να είναι αναγκαία η εξέταση των λοιπών επιχειρημάτων της προσφεύγουσας.

Επί του λόγου ακυρώσεως ότι η Επιτροπή δεν έλαβε υπόψη την κατάσταση της ισπανικής αγοράς

176 Με το υπόμνημα απαντήσεως, η προσφεύγουσα διατείνεται ότι η Επιτροπή δεν όρισε με ακρίβεια τη γεωγραφική αγορά στην οποία εκδηλώθηκε η φερομένη παράβαση· ειδικότερα, δεν ανέλυσε επαρκώς την κατάσταση στην ισπανική αγορά και τη συμπεριφορά των εμπλεκομένων επιχειρήσεων στην αγορά αυτή. Συναφώς, ισχυρίζεται πως επισήμανε ήδη στο δικόγραφο της προσφυγής της ότι η μοναδική μνεία, στην απόφαση, περί της ισπανικής αγοράς συνίσταται σε δύο υποσημειώσεις των πινάκων Ε και G, που είναι συνημμένοι στην απόφαση.

177 Η Επιτροπή διατείνεται ότι αυτός ο λόγος ακυρώσεως, που προβάλλεται για πρώτη φορά με το υπόμνημα απαντήσεως, πρέπει να αποκρουστεί ως απαράδεκτος.

178 Το Πρωτοδικείο υπενθυμίζει ότι, κατά το άρθρο 48, παράγραφος 2, πρώτο εδάφιο, του Κανονισμού Διαδικασίας, απαγορεύεται η προβολή νέων ισχυρισμών κατά τη διάρκεια της δίκης, εκτός αν στηρίζονται σε νομικά και πραγματικά στοιχεία που ανέκυψαν κατά τη διαδικασία.

179 Ο ισχυρισμός ότι η Επιτροπή δεν έλαβε υπόψη την κατάσταση της ισπανικής αγοράς προβλήθηκε για πρώτη φορά από την προσφεύγουσα στο στάδιο του υπομνήματος απαντήσεως. Πράγματι, το μόνο αναφερόμενο στην ισπανική αγορά επιχείρημα, το οποίο περιέχεται στο δικόγραφο της προσφυγής, προβάλλεται προς στήριξη του λόγου περί μη συμμετοχής της Prat Carton στην προσαπτόμενη παράβαση. Πέρα από τη διατύπωση αυτού του λόγου ακυρώσεως, το προς στήριξή του προβληθέν επιχείρημα αποσκοπούσε μόνο στο να τονίσει ότι ο συνημμένος στην απόφαση πίνακας G, που παρέθετε τις αναγγελίες ανατιμήσεων που έγιναν στην ισπανική αγορά τον Ιανουάριο του 1991 από παραγωγούς δρώντες σ' αυτήν, δεν περιέχει καμμία μνεία της Prat Carton. Δεν μπορεί, επομένως, να ερμηνευθεί ως αιτίαση περί του ότι δεν ελήφθη υπόψη η ισπανική αγορά.

180 Υπ' αυτές τις συνθήκες, ο παρών λόγος ακυρώσεως, δεδομένου ότι προβλήθηκε για πρώτη φορά στο στάδιο του υπομνήματος απαντήσεως και δεν στηρίζεται σε νομικά και πραγματικά στοιχεία ανακύψαντα κατά τη διαδικασία, πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτος.

Επί του λόγου ακυρώσεως περί μη συμμετοχής της Prat Carton στην παράβαση

Επιχειρήματα των διαδίκων

181 Η προσφεύγουσα διατείνεται ότι η Επιτροπή δεν απέδειξε τη συμμετοχή της Prat Carton σε οποιαδήποτε παράβαση. Ειδικότερα, η υποσημείωση του πίνακα G της αποφάσεως (περί ανατιμήσεως τον Ιανουάριο του 1991 στην ισπανική αγορά) δεν περιέχει καμμία μνεία της Prat Carton.

182 Η Prat Carton σποραδικώς μόνον μετείχε στις συναντήσεις ορισμένων επιτροπών της PG Paperboard. Η επιχείρηση αυτή άλλωστε μετέσχε στη JMC μόνο κατά το χρονικό διάστημα μεταξύ Ιουνίου 1990 και Μαρτίου 1991. Επί πλέον, το γεγονός και μόνον ότι η Stora δήλωσε ότι νόμιζε ότι οι Ισπανοί παραγωγοί

επληροφορούντο συνήθως για τα αποτελέσματα των συναντήσεων από τη Saffa ή τη Finnboard (παράρτημα 38 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων) δεν συνιστά απόδειξη της συμμετοχής της Prat Carton στη φερομένη παράβαση.

183 Η προσφεύγουσα αμφισβητεί ότι τα έγγραφα F-15-9, G-15-7 και G-15-8 (συνημμένα στην ανακοίνωση των αιτιάσεων), τα οποία επικαλείται η Επιτροπή, αποδεικνύουν συμμετοχή της Prat Carton σε εναρμονισμένες πρωτοβουλίες ανατιμήσεων τον Απρίλιο του 1990. Σε απάντησή της σε γραπτή ερώτηση του Πρωτοδικείου, τονίζει ότι το έγγραφο F-15-9 χρονολογείται από τον Φεβρουάριο του 1991 και όχι, όπως ισχυρίστηκε η Επιτροπή, από τον Φεβρουάριο του 1990. Όσο για το έγγραφο G-15-7, αποδεικνύει απλώς ότι πρακτική του κλάδου ήταν οι ετήσιες ανατιμήσεις να εφαρμόζονται τον Απρίλιο και ότι η Prat Carton ήταν αβέβαιη για το ύψος της ανατιμήσεως και για τον χρόνο θέσεώς της σε ισχύ.

184 Η Επιτροπή διατείνεται ότι η Prat Carton μετείχε στη σύμπραξη εξ αρχής, όπως το αποδεικνύουν τα έγγραφα που προσκομίζονται με την ανακοίνωση των αιτιάσεων (τα «ατομικά στοιχεία»). Υπενθυμίζει, πρώτον, ότι η Prat Carton παρέστη σε πολλές συναντήσεις της PC μεταξύ 29 Μαρτίου 1986 και 28 Νοεμβρίου 1989, σε τρεις συναντήσεις της OE μεταξύ Οκτωβρίου 1988 και Οκτωβρίου 1989, καθώς και σε διάφορες συναντήσεις της JMC μεταξύ Ιουνίου 1990 και 5 Μαρτίου 1991 (βλ. συνημμένους στην απόφαση πίνακες 3 έως 7). Επομένως, η Prat Carton, εφόσον μετείχε ευθέως σε συναντήσεις κατά τις οποίες ελήφθησαν αποφάσεις σχετικές με τη σύμπραξη, ευθύνεται εξ αυτών (βλ. προαναφερθείσα απόφαση Rhône-Poulenc κατά Επιτροπής). Επί πλέον, δεν υφίσταται κανένα επίσημο ίχνος συμμετοχής των διαφόρων επιχειρήσεων στις συναντήσεις της JMC πριν διενεργηθούν οι έλεγχοι της Επιτροπής ή στις συναντήσεις της PWG πριν από τον Φεβρουάριο του 1990. Επομένως, το γεγονός και μόνον ότι τα προσκομισθέντα έγγραφα δεν παρέχουν ακριβή στοιχεία για την παρουσία της Prat Carton στις διάφορες συναντήσεις δεν αποδεικνύουν ότι αυτή δεν παρίστατο στις εν λόγω συναντήσεις.

185 Δεύτερον, η Επιτροπή επισημαίνει ότι η Prat Carton πληροφορήθηκε, κατά δήλωση της Stora (παράρτημα 38 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων), το αποτέλεσμα των συναντήσεων της PWG.

186 Τρίτον, η Prat Carton εφάρμοσε πρωτοβουλίες για τις τιμές που είχαν συνομολογηθεί εντός διαφόρων οργάνων της PG Paperboard κατά την κρίσιμη περίοδο. Μικρές χρονικές διαφορές ή διαφορές στα ποσά των ανατιμήσεων τις οποίες εφάρμοζαν η Prat Carton και οι λοιποί παραγωγοί δεν αποδεικνύουν ότι η Prat Carton δεν μετείχε στη σύμπραξη. Η Επιτροπή όμως παραδέχεται ότι το έγγραφο F-15-9 χρονολογείται από τον Φεβρουάριο του 1991 και όχι από τον Φεβρουάριο του 1990 και ότι επομένως δεν διαθέτει αποδείξεις για την πραγματική συμμετοχή της Prat Carton σε πρωτοβουλίες ανατιμήσεως πριν από τον Ιανουάριο του 1991. Σχετικά με την πρωτοβουλία ανατιμήσεων του Ιανουαρίου 1991, η Επιτροπή παραπέμπει ειδικότερα στο έγγραφο G-15-8, που χρονολογείται από τις 26 Σεπτεμβρίου 1990, με το οποίο η Prat Carton δηλώνει ρητά ότι προβλέπει ανατίμηση σε όλες τις χώρες τον Ιανουάριο του 1991.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

187 Προκαταρκτικώς, υπενθυμίζεται ότι η προσφεύγουσα εξαγόρασε την Prat Carton κατά 100 % τον Φεβρουάριο του 1991 και ότι δεν αμφισβητεί την ευθύνη της για την ενδεχόμενη συμμετοχή της Prat Carton σε παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης. Συναφώς, στην αιτιολογική σκέψη 154 της αποφάσεως αναφέρεται ότι η προσφεύγουσα, λόγω της εξαγοράς της Prat Carton, «κατέστη υπεύθυνη για ολόκληρη την περίοδο συμμετοχής της ισπανικής αυτής επιχείρησης στη σύμπραξη». Διαπιστώνεται άλλωστε ότι το άρθρο 1 της αποφάσεως θεωρεί μόνο την προσφεύγουσα υπεύθυνη της καταγγελθείσας παραβάσεως, περιλαμβανομένης και εκείνης την οποία είχε διαπράξει η Prat Carton, και ότι η απόφαση απευθύνεται στην προσφεύγουσα χωρίς μνεία της Prat Carton (άρθρο 5 της αποφάσεως).

188 Υπ' αυτές τις συνθήκες, και δεδομένου ότι διαπιστώθηκε ήδη ότι η Επιτροπή απέδειξε τη συμμετοχή της ίδιας της προσφεύγουσας στην περιγραφόμενη στο άρθρο 1 της αποφάσεως παράβαση, ο παρών λόγος ακυρώσεως, εάν ήθελε γίνει δεκτός, δεν θα μπορούσε να δικαιολογήσει την — ολική ή μερική — ακύρωση της διατάξεως αυτής. Επειδή όμως η Prat Carton εξαγοράστηκε από την προσφεύγουσα μόλις τον Φεβρουάριο του 1991, ήτοι δύο μήνες πριν από το πέρας της οριζομένης στην απόφαση περιόδου παραβάσεως, θα εδικαιολογείτο μείωση του προστίμου εάν γινόταν δεκτό ότι δεν αποδεικνύεται από την Επι-

τροπή η ατομική συμμετοχή της Prat Carton στα συστατικά της συμπράξεως στοιχεία πριν από τον Φεβρουάριο του 1991. Τα επιβληθέντα άλλωστε δυνάμει του άρθρου 3 της αποφάσεως πρόστιμα υπολογίστηκαν βάσει ιδίως του κύκλου εργασιών τον οποίο είχε πραγματοποιήσει καθεμιά από τις επιχειρήσεις κατά το 1990, έτος κατά το οποίο η Prat Carton δεν ανήκε ακόμη στον όμιλο της προσφεύγουσας. Κατά συνέπεια, σκόπιμο είναι να προβεί πλέον το Πρωτοδικείο στην εξέταση των επιχειρημάτων που προβλήθηκαν στο πλαίσιο του παρόντος λόγου ακυρώσεως.

189 Το Πρωτοδικείο θα εξετάσει, πρώτον, αν η Επιτροπή απέδειξε τη συμμετοχή της Prat Carton σε παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης κατά τη χρονική περίοδο μεταξύ μέσων 1986 και Ιουνίου 1990, οπότε η Prat Carton παραδέχεται ότι άρχισε να μετέχει στις συναντήσεις του JMC. Δεύτερον, το Πρωτοδικείο θα εξετάσει αν η Επιτροπή απέδειξε τη συμμετοχή της Prat Carton σε παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης κατά την υπολειπόμενη χρονική περίοδο, ήτοι από τον Ιούνιο του 1990 μέχρι τον Φεβρουάριο του 1991, όταν η Prat Carton εξαγοράστηκε από την προσφεύγουσα.

1. Η χρονική περίοδος μεταξύ μέσων 1986 και Ιουνίου 1990

190 Για ν' αποδείξει τη συμμετοχή της Prat Carton σε παράβαση των κοινοτικών κανόνων του ανταγωνισμού κατά την κρίσιμη περίοδο, η Επιτροπή στηρίζεται στο γεγονός ότι η επιχείρηση αυτή μετείχε στις συναντήσεις της PC στις 29 Μαΐου 1986, 25 Μαΐου 1988, 17 Νοεμβρίου 1988 και 28 Νοεμβρίου 1989, καθώς και στις συναντήσεις της ΟΕ στις 20 Σεπτεμβρίου 1988, 8 Μαΐου 1989 και 3 Οκτωβρίου 1989. Περαιτέρω, στηρίζεται σε δήλωση της Stora (παράρτημα 38 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων). Τέλος, κατά την Επιτροπή, το γεγονός και μόνον ότι τα παρεχόμενα από τις επιχειρήσεις έγγραφα δεν παρέχουν ακριβή στοιχεία για την παρουσία της Prat Carton στις συναντήσεις της JMC δεν αποδεικνύει ότι δεν παρίστατο στις συναντήσεις αυτές.

191 Πρέπει να εξετασθεί καθένα από τα αποδεικτικά στοιχεία με την παραπάνω σειρά.

α) Συμμετοχή της Prat Carton σε ορισμένες συναντήσεις της PC

192 Ως προς τη συμμετοχή της Prat Carton σε τέσσερις συγκεκριμένες συναντήσεις της PC, η Επιτροπή δεν επικαλείται κανένα αποδεικτικό στοιχείο για το αντικείμενό τους. Επομένως, όταν αναφέρεται στη συμμετοχή αυτή ως αποδεικτικό στοιχείο της συμμετοχής της επιχειρήσεως σε παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, στηρίζεται κατ' ανάγκην στην — περιεχόμενη στην απόφαση — γενική περιγραφή του αντικειμένου των συναντήσεων αυτού του οργάνου, καθώς και στα αποδεικτικά στοιχεία που μνημονεύονται στην απόφαση προς στήριξη αυτής της περιγραφής.

193 Συναφώς, η απόφαση αναφέρει: «Όπως εξήγησε η Stora, ένα από τα καθήκοντα της PWG ήταν να εξηγεί στο συμβούλιο των προέδρων τα μέτρα που ήταν αναγκαία για τη ρύθμιση της αγοράς (...). Με τον τρόπο αυτό, οι διευθύνοντες σύμβουλοι που συμμετείχαν στις συνεδριάσεις του συμβουλίου προέδρων ενημερώνονταν για τις αποφάσεις της PWG και τις οδηγίες που έπρεπε να δοθούν στα παραρτήματα πωλήσεων για την υλοποίηση των συμπεφωνημένων πρωτοβουλιών για τις τιμές» (αιτιολογική σκέψη 41, πρώτο εδάφιο). Η Επιτροπή επισημαίνει επίσης: «Η PWG συνεδρίαζε πάντα πριν από κάθε προγραμματισμένη συνεδρίαση του συμβουλίου προέδρων και, δεδομένου ότι το ίδιο πρόσωπο προήδρευε και των δύο συνεδριάσεων, δεν επιδέχεται αμφιβολία το ποιος γνωστοποιούσε το αποτέλεσμα των διαβουλεύσεων της PWG στους άλλους "προέδρους", όπως αποκαλούνταν, που δεν ήταν μέλη του εσωτερικού κύκλου» (αιτιολογική σκέψη 38, δεύτερο εδάφιο).

194 Η Stora αναφέρει ότι οι μετέχοντες στις συναντήσεις της PC επληροφορούντο για τις λαμβανόμενες από την PWG αποφάσεις (παράρτημα 39 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων, παράγραφος 8). Την ακρίβεια όμως αυτού του ισχυρισμού αμφισβητούν διάφορες επιχειρήσεις που μετείχαν, όπως και η προσφεύγουσα, στις συναντήσεις της PC. Κατά συνέπεια, οι δηλώσεις της Stora για τον ρόλο της PC δεν μπορούν, αν δεν στηρίζονται σε άλλα αποδεικτικά στοιχεία, να θεωρηθούν ως επαρκής απόδειξη του αντικειμένου των συναντήσεων του εν λόγω οργάνου.

195 Ασφαλώς, στη δικογραφία περιλαμβάνεται ένα έγγραφο, ήτοι η από 22 Μαρτίου 1993 δήλωση ενός πρώην μέλους της διευθύνσεως της Feldmühle (ονόματι

Roos), που ενισχύει εκ πρώτης όψεως τους ισχυρισμούς της Stora. Ο Roos δηλώνει, μεταξύ άλλων, τα εξής: «Το περιεχόμενο των διεξαγομένων εντός της PWG συζητήσεων διαβιβαζόταν στις μη εκπροσωπούμενες στον όμιλο αυτόν επιχειρήσεις κατά τη σύσκεψη των προέδρων που ακολουθούσε αμέσως μετά ή, αν δεν γινόταν αμέσως σύσκεψη των προέδρων, κατά την JMC». Το έγγραφο όμως αυτό, έστω και αν δεν μνημονεύεται ρητώς στην απόφαση προς στήριξη των αιτιάσεων της Επιτροπής σχετικά με το αντικείμενο των συναντήσεων της PC, δεν μπορεί, ούτως ή άλλως, να θεωρηθεί ως στοιχειοθετούν περαιτέρω απόδειξη προστιθέμενη στις δηλώσεις της Stora. Πράγματι, δεδομένου ότι οι δηλώσεις αυτές συνοψίζουν τις απαντήσεις τις οποίες έδινε καθεμιά από τις τρεις επιχειρήσεις τις οποίες κατείχε η Stora κατά τη διάρκεια της παραβάσεως, μεταξύ των οποίων και η Feldmühle, το πρώην μέλος της διευθύνσεως της τελευταίας αυτής επιχειρήσεως συνιστά κατ' ανάγκην μια από τις πηγές δηλώσεων της ίδιας της Stora.

196 Όσο για τα λοιπά αποδεικτικά στοιχεία που προβάλλονται προς απόδειξη του αντικειμένου των συναντήσεων της PC, η Επιτροπή φρονεί, στην απόφαση, ότι το παράρτημα 61 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων (που μνημονεύεται στις σκέψεις 125 και 126 ανωτέρω) είναι εσωτερικό σημείωμα, που καταρτίστηκε κατά τη συνάντηση της PC, το οποίο ενισχύει την ομολογία της Stora ότι η PC συζητούσε όντως τον κατόπιν συμπαιγνίας καθορισμό των τιμών (αιτιολογική σκέψη 41, τρίτο εδάφιο). Όπως όμως διαπιστώθηκε ήδη (βλ. σκέψεις 125 έως 135 ανωτέρω), το σημείωμα αυτό δεν στοιχειοθετεί απόδειξη συμπαιγνίας αφορώσας την πρωτοβουλία για τις τιμές του Ιανουαρίου του 1987 στο Ηνωμένο Βασίλειο. Αντιθέτως, άλλωστε, προς όσα ισχυρίζεται η Επιτροπή, η Stora ουδέποτε αναγνώρισε ότι η PC όντως συζητούσε για κατόπιν συμπαιγνίας καθορισμό των τιμών. Κατά τη Stora, οι συναντήσεις της PC αποτελούσαν απλώς την ευκαιρία για να κοινοποιούν οι συναντώμενες στο πλαίσιο της PWG επιχειρήσεις τις ειλημμένες αποφάσεις στις επιχειρήσεις που δεν εκπροσωπούνταν στο όργανο αυτό.

197 Τέλος, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι «έγγραφα που ενετόπισε η Επιτροπή στην FS-Karton (που ανήκει στον όμιλο M-M) επιβεβαιώνουν ότι κατά τα τέλη του 1987 επετεύχθη συμφωνία στις δύο ομάδες προέδρων για τα συναφή θέματα του ελέγχου του όγκου των πωλήσεων και της πειθαρχίας όσον αφορά τις τιμές» (αιτιολογική σκέψη 53, πρώτο εδάφιο, της αποφάσεως). Αναφέρεται, σχετικώς, στο παράρτημα 73 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων (βλ. σκέψη 88 ανωτέρω). Όπως επισημάνθηκε ήδη (σκέψη 91 ανωτέρω), ο συντάκτης του εγγράφου μνημονεύει, προεισαγωγικώς, τη στενότερη συνεργασία σε ευρωπαϊκή κλίμακα στο πλαίσιο του «κύκλου των προέδρων» («Präsidentenkreis»), έκφραση την οποία η Mayr-Melnhof ερμηνεύει ως καταλαμβάνουσα ταυτό-

χρονα την PWG και την PC στο γενικότερό τους πλαίσιο, χωρίς δηλαδή να αναφέρεται σε κάποιο γεγονός ή κάποια συγκεκριμένη συνάντηση (παράρτημα 75 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων, σημείο 2. a).

198 Ασφαλώς, το παράρτημα 73 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων συνιστά απόδειξη που ενισχύει τις δηλώσεις της Stora περί υπάρξεως συμπαιγνίας αφενός μεν ως προς τα μερίδια αγοράς μεταξύ των επιχειρήσεων που είχαν πρόσβαση στον «κύκλο των προέδρων», αφετέρου δε ως προς τα διαστήματα διακοπής της λειτουργίας των ιδίων επιχειρήσεων (βλ. σκέψεις 84 έως 114 και ειδικότερα σκέψη 110). Κανένα άλλο όμως αποδεικτικό στοιχείο δεν επιβεβαιώνει τον ισχυρισμό της Επιτροπής ότι η PC είχε, μεταξύ άλλων, ως σκοπό να συζητεί για τη συμπαιγνία ως προς τα μερίδια αγοράς και τη ρύθμιση του όγκου της παραγωγής. Κατά συνέπεια, ο — χρησιμοποιούμενος στο παράρτημα 73 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων — όρος «κύκλος των προέδρων» («Präsidentenkreis») δεν μπορεί, παρά τις παρασχεθείσες από τη Mayr-Melnhof εξηγήσεις, να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι παραπέμπει δε άλλα όργανα πλην της PWG.

199 Εν όψει των προεκτεθέντων, η Επιτροπή δεν απέδειξε ότι οι συναντήσεις της PC ανέπτυσσαν, παράλληλα προς τις θεμιτές δραστηριότητες, δράση αντιβαίνουσα στον ανταγωνισμό. Επομένως, δεν μπορούσε να συναγάγει από τα προβληθέντα αποδεικτικά στοιχεία ότι οι μετέχουσες στις συναντήσεις αυτού του οργάνου επιχειρήσεις μετείχαν σε παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης.

200 Επομένως, το Πρωτοδικείο καταλήγει ότι η συμμετοχή της Prat Carton σε παράβαση των κανόνων του ανταγωνισμού κατά τη χρονική περίοδο μεταξύ μέσων 1986 και Ιουνίου 1990 δεν αποδείχθηκε βάσει της συμμετοχής της σε τέσσερις συναντήσεις της PC.

β) Συμμετοχή της Prat Carton σε ορισμένες συναντήσεις της ΟΕ

201 Είναι αδιαμφισβήτητο ότι η Prat Carton μετέσχε σε τρεις συναντήσεις της ΟΕ της 20ής Σεπτεμβρίου 1988, της 8ης Μαΐου 1989 και της 3ης Οκτωβρίου 1989. Επί πλέον, ένα έγγραφο καταχωρίζει το περιεχόμενο της συναντήσεως της 3ης Οκτωβρίου 1989 (παράρτημα 70 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων). Επομένως, πρέπει να εξεταστεί, πρώτον, αν οι συναντήσεις της ΟΕ είχαν αντικείμενο αντίθετο προς τον ανταγωνισμό και, δεύτερον, αν από το παράρτημα 70 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων μπορεί να συναχθεί ότι η Prat Carton μετείχε σε συναντήσεις με αντικείμενο αντίθετο προς τον ανταγωνισμό.

i) Αντικείμενο των συναντήσεων της ΟΕ εν γένει

202 Κατά την απόφαση, «το "κεντρικό θέμα" των συζητήσεων της οικονομικής επιτροπής ήταν η ανάλυση και η αξιολόγηση της αγοράς χαρτονιού στις διάφορες χώρες» (αιτιολογική σκέψη 50, πρώτο εδάφιο). Η ΟΕ «συζητούσε θέματα όπως οι διακυμάνσεις των τιμών στις εθνικές αγορές και οι ανεκτέλεστες παραγγελίες και γνωστοποιούσε τα πορίσματά της στην JMC (ή στην προκάτοχό της "επιτροπή μάρκετινγκ" πριν από τα τέλη του 1987)» (αιτιολογική σκέψη 49, πρώτο εδάφιο).

203 Κατά την Επιτροπή, «οι συζητήσεις για τις συνθήκες της αγοράς δεν ήταν αόριστες: οι συνομιλίες για την κατάσταση κάθε εθνικής αγοράς πρέπει να θεωρηθούν στο πλαίσιο των προγραμματισμένων πρωτοβουλίων για τις τιμές, συμπεριλαμβανόμενης και της διαφαινόμενης ανάγκης προσωρινής διακοπής της λειτουργίας των εργοστασίων για τη στήριξη των αυξήσεων των τιμών» (αιτιολογική σκέψη 50, πρώτο εδάφιο). Περαιτέρω, η Επιτροπή κρίνει τα εξής: «Η οικονομική επιτροπή πιθανόν να είχε λιγότερο άμεση σχέση με τον καθορισμό των τιμών αυτό καθεαυτό, αλλά δεν ευσταθεί το ότι οι συμμετέχοντες δεν είχαν επίγνωση του παράνομου σκοπού για τον οποίο επρόκειτο να χρησιμοποιηθούν οι πληροφορίες που εν γνώσει τους παρείχαν στην JMC» (αιτιολογική σκέψη 119, δεύτερο εδάφιο).

204 Προς στήριξη του ισχυρισμού της ότι οι διεξαγόμενες εντός της ΟΕ συζητήσεις είχαν αντικείμενο αντίθετο στον ανταγωνισμό, η Επιτροπή επικαλείται ένα μόνο έγγραφο, εμπιστευτικό σημείωμα συνταχθέν από εκπρόσωπο της FS-Karton, που αφορούσε τα βασικά σημεία της συναντήσεως της ΟΕ της 3ης Οκτωβρίου 1989 (παράρτημα 70 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων), συνάντηση στην οποία παρέστη η Prat Carton.

205 Στην απόφαση, η Επιτροπή συνοψίζει το περιεχόμενο αυτού του εγγράφου ως εξής:

«(...) εκτός από μια λεπτομερή ανάλυση της ζήτησης, της παραγωγής και των ληφθεισών παραγγελιών, θέματα της συνεδρίασης ήταν και τα ακόλουθα:

— η διαπιστωθείσα έντονη αντίδραση των αγοραστών στην τελευταία αύξηση της τιμής της ποιότητας GC, που άρχισε να ισχύει την 1η Οκτωβρίου,

— οι ανεκτέλεστες παραγγελίες των παραγωγών ποιοτήτων GC και GD, συμπεριλαμβανόμενων και των επιμέρους θέσεων,

— οι εκθέσεις για τη πραγματική και την προγραμματιζόμενη προσωρινή διακοπή της παραγωγής,

— τα ιδιάζοντα προβλήματα εφαρμογής των αυξήσεων των τιμών στο Ηνωμένο Βασίλειο και οι επιπτώσεις τους στην απαιτούμενη διαφορά μεταξύ των τιμών των ποιοτήτων GC και GD,

— η σύγκριση των προβλεπόμενων εσόδων από εισερχόμενες παραγγελίες κάθε εθνικού ομίλου» (αιτιολογική σκέψη 50, δεύτερο εδάφιο).

206 Πρέπει να γίνει δεκτό ότι αυτή η περιγραφή του περιεχομένου του εγγράφου είναι, κατά βάσιν, ορθή. Η Επιτροπή δεν επικαλείται όμως κανένα αποδεικτικό στοιχείο προς στήριξη του ισχυρισμού της ότι το παράρτημα 70 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων πρέπει να θεωρηθεί «ως ενδείξεις για την πραγματική φύση των συζητήσεων του οργάνου αυτού» (αιτιολογική σκέψη 113, τελευταίο εδάφιο, της αποφάσεως). Περαιτέρω, η Stora δηλώνει: «Η JMC συστάθηκε στα τέλη 1987 και συνεδρίασε για πρώτη φορά στις αρχές 1988, αναδεχόμενη έκτοτε μέρος των καθηκόντων που ανήκαν στην Οικονομική Επιτροπή. Τα λοιπά καθήκοντα της Οικονομικής Επιτροπής αναδέχθηκε η Στατιστική Επιτροπή» (παράρτημα 39 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων, παράγραφος 13). Επομένως, όσον αφορά τουλάχιστον την περίοδο που άρχισε στις αρχές 1988, τη μόνη περίοδο κατά την οποία η Prat Carton μετείχε στις συναντήσεις της ΟΕ, οι δηλώσεις της Stora δεν περιέχουν κανένα στοιχείο που να στηρίζει την αιτίαση της Επιτροπής ότι οι αποφάσεις αυτού του οργάνου είχαν σκοπό αντίθετο στον ανταγωνισμό. Ούτε επικαλείται η Επιτροπή αποδεικτικά στοιχεία επιτρέποντα να θεωρηθεί ότι οι μετέχοντες στις συναντήσεις της ΟΕ ήσαν ενήμεροι της ακριβούς φύσεως των συναντήσεων της JMC, οργάνου στο οποίο η ΟΕ υπέβαλλε αναφορά. Επομένως, δεν αποκλείεται όσοι μετέχοντες στις συναντήσεις της ΟΕ δεν μετείχαν ταυτόχρονα στις συναντήσεις της JMC να μην ελάμβαναν γνώση του πώς ακριβώς χρησιμοποιούσε η JMC τις εκθέσεις τις οποίες ετοίμαζε η ΟΕ.

207 Κατά συνέπεια, το παράρτημα 70 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων δεν στοιχειοθετεί την ακριβή φύση των συζητήσεων που διεξήγοντο κατά τις συναντήσεις της ΟΕ.

ii) Συνάντηση της ΟΕ της 3ης Οκτωβρίου 1989

208 Το περιεχόμενο της συναντήσεως της ΟΕ της 3ης Οκτωβρίου 1989 αποτυπώνεται στο παράρτημα 70 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων. Το ζήτημα που τίθεται είναι αν η συμμετοχή της Prat Carton στη συνάντηση αυτή συνιστά επαρκή απόδειξη της συμμετοχής της σε παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης.

209 Παρατηρείται, πρώτον, ότι οι συζητήσεις που διεξήχθησαν κατά τη συνάντηση αυτή για τις τιμές αφορούσαν τις αντιδράσεις των πελατών στην ανατίμηση του χαρτονιού GC, την οποία εφήρμοσαν οι περισσότεροι από τους παραγωγούς του χαρτονιού αυτού από 1ης Οκτωβρίου 1989, αφού είχε αναγγελθεί στην αγορά λίγους μήνες πριν. Κατά την Επιτροπή, η ανατίμηση αυτή αφορούσε και το χαρτόνι SBS, όχι όμως το χαρτόνι GD. Ως προς τις συζητήσεις που διεξήχθησαν κατά την εν λόγω συνάντηση, το Πρωτοδικείο θεωρεί ότι υπερέβησαν τα επιτρεπτά κατά τους κοινοτικούς κανόνες του ανταγωνισμού όρια, ιδίως διότι διαπιστώθηκε ότι θα ήταν «σφάλμα το να μην εφαρμοστεί το, καθορισθέν πλέον, υψηλό επίπεδο τιμής, που αφορά την ποιότητα GC (...)». Πράγματι, εκφράζοντας έτσι την κοινή τους βούληση να εφαρμόσουν σταθερά τη νέα τιμή χαρτονιού GC, οι παραγωγοί δεν καθόρισαν αυτοτελώς την πολιτική που θα ακολουθούσαν στην αγορά, αντιστρατευόμενοι έτσι την αντίληψη που εμπεριέχεται στις περί ανταγωνισμού διατάξεις της Συνθήκης (βλ. ιδίως προαναφερθείσα απόφαση Suiker Unie κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 173).

210 Κανένα στοιχείο δεν δικαιολογεί όμως την κρίση ότι η Prat Carton μετέσχε σε σύμπραξη σχετικά με την ανατίμηση του Οκτωβρίου 1989 πριν τεθεί αυτή σε εφαρμογή, ούτε άλλωστε ότι προέβη όντως τότε σε ανατίμηση των τιμών της του χαρτονιού GC. Συναφώς, όπως προκύπτει από τις απαντήσεις που παρέσχε η προσφεύγουσα στις γραπτές ερωτήσεις του Πρωτοδικείου, η παραγωγή της Prat Carton το 1989 απετελείτο κατά 80 % και πλέον από χαρτόνι GD, το οποίο δεν αφορούσε η εν λόγω ανατίμηση. Περαιτέρω, η συνάντηση της ΟΕ του Οκτωβρίου 1989 διεξήχθη οκτώ μήνες περίπου πριν από την πρώτη αποδεδειγμένη συμμετοχή της Prat Carton σε συνάντηση της JMC, ενός από τα όργανα όπου, κατά την απόφαση, διεξήγοντο, όπως και στην PWG, οι κυριότερες συζητήσεις με σκοπό αντίθετο στον ανταγωνισμό.

211 Υπό το φως των παραπάνω στοιχείων, δεν αποκλείεται ο εκπρόσωπος ή οι εκπρόσωποι της Prat Carton στη συνάντηση της ΟΕ της 3ης Οκτωβρίου 1989 να μην συνειδητοποίησαν σε ποιο πλαίσιο εντασσόταν η συζήτηση για τις τιμές. Επί πλέον, ελλείψει αποδείξεων σχετικά με τη συμπεριφορά της στην αγορά όσον αφορά τις τιμές κατά την κρίσιμη περίοδο, είναι πιθανό η Prat Carton να εθεώρησε ότι οι συζητήσεις δεν αφορούσαν την ατομική της κατάσταση. Κατά συνέπεια, κατά το μέτρο που το περιεχόμενο της συναντήσεως της ΟΕ της 3ης

Οκτωβρίου 1989 είχε ίσως για την Prat Carton εξαιρετικό χαρακτήρα, δεν μπορεί να προσαφθεί στην επιχείρηση αυτή το ότι δεν έλαβε δημοσία τις αποστάσεις της από το περιεχόμενο των συζητήσεων αυτής της συναντήσεως.

212 Δεύτερον, το παράρτημα 70 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων δεν περιέχει κανένα χωρίο που να αποδεικνύει ότι έγιναν όντως συζητήσεις που κατέληξαν στον — βάσει συμπαιγνίας — προγραμματισμό για το μέλλον διαστημάτων διακοπής της λειτουργίας των εγκαταστάσεων. Το σύνολο των αναφορών τις οποίες περιλαμβάνει σε συγκεκριμένους χρόνους διακοπής αφορά, πράγματι, ιστορικά δεδομένα. Ασφαλώς, το έγγραφο περιλαμβάνει ένα χωρίο σχετικό με τη μελλοντική χρήση των εγκαταστάσεων: «Σε περίπτωση κατά την οποία η κακή κατάσταση της εισροής παραγγελιών και του βαθμού χρήσεως των μηχανών συνεχίζεται, γίνεται ευχερώς αντιληπτό ότι πρέπει να σκεφτούμε ενδεχόμενη διακοπή της λειτουργίας σε συνάρτηση προς τη ζήτηση» [Bei anhaltend schlechtem Auftragseingang und schlechter Belegung ist es naheliegend, entsprechend dem Marktbedarf ein Abstellen zu überlegen]. Άπαξ όμως η συμμετοχή της Prat Carton στην εν λόγω συνάντηση της ΟΕ δεν αποδεικνύει, για τους προαναφερθέντες λόγους, τη συμμετοχή της σε συμπαιγνία για τις τιμές, δεν συνιστά επαρκή απόδειξη ούτε για τη συμμετοχή της σε συμπαιγνία για τα διαστήματα διακοπής. Η μνεία και μόνον ότι θα παραστεί ενδεχομένως αναγκαίο να γίνουν στο μέλλον διακοπές λειτουργίας δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι προσβάλλει τους κοινοτικούς κανόνες του ανταγωνισμού, διότι, για τις επιχειρήσεις τουλάχιστον που δεν συμμετείχαν σε συμπαιγνία ως προς τις τιμές, ενδέχεται να αντιστοιχεί στην απλή αντικειμενική διαπίστωση των υφισταμένων συνθηκών της αγοράς.

213 Εν όψει των προεκτεθέντων, η συμμετοχή της Prat Carton στη συνάντηση της ΟΕ της 3ης Οκτωβρίου 1989 δεν συνιστά επαρκή απόδειξη της συμμετοχής της σε παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης.

γ) Δήλωση της Stora για τη διαβίβαση των πληροφοριών στις επιχειρήσεις που δεν ήσαν παρούσες στις συναντήσεις

214 Στη δήλωσή της την οποία επικαλείται η Επιτροπή (παράρτημα 38 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων, σ. 2), η Stora παρέχει στοιχεία για τους παραγωγούς που επληροφορούντο τα αποτελέσματα των συνεδριάσεων της PWG: «Οι παραγωγοί της Stora πιστεύουν πως οι Ισπανοί παραγωγοί επληροφορούντο συνήθως

από τη Saffa ή από τη Finnboard. Οι λοιποί Ισπανοί παραγωγοί μέλη της PG Paperboard είναι οι εξής: Papelera del Centra SA, Prat Carton SA, Romani Esteve SA, Sarrió SA και Tampella Española SA.»

215 Όπως σαφώς προκύπτει από τη δήλωση αυτή, η Stora αναφέρει απλώς ότι, όπως πίστευε, η Prat Carton επληροφορείτο για τα αποτελέσματα των συναντήσεων της PWG. Δεν αναφέρει πάντως πού στηρίζει την πεποίθησή της αυτή. Υπ' αυτές τις συνθήκες, η εν λόγω δήλωση δεν αποδεικνύει συμμετοχή της Prat Carton σε παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης. Το συμπέρασμα αυτό επιβάλλεται, πολλώ μάλλον που οι αιτιάσεις της Stora στρέφονται κατά διαφόρων άλλων επιχειρήσεων μελών της PG Paperboard, που, κατά την απόφαση, δεν θεωρήθηκε ότι είχαν μετάσχει σε οποιαδήποτε παράβαση.

δ) Περί της συμμετοχής της Prat Carton σε συναντήσεις της JMC

216 Κατά την Επιτροπή, δεν αποδεικνύεται ότι η Prat Carton δεν μετέσχε σε συναντήσεις της JMC πριν από τον Ιούνιο του 1989, διότι δεν υπάρχει κανένα επίσημο ίχνος της συμμετοχής των διαφόρων επιχειρήσεων στις συναντήσεις αυτές πριν από τους ελέγχους που διεξήγαγε η Επιτροπή.

217 Το βάρος όμως της αποδείξεως του ότι η Prat Carton παρέβη το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης το φέρει η Επιτροπή. Επομένως, οι απλές αιτιάσεις της περί ενδεχομένης συμμετοχής της Prat Carton σε συναντήσεις της JMC κατά την εν λόγω περίοδο είναι αστήρικτες.

ε) Συμπέρασμα για την εν λόγω περίοδο

218 Εν όψει του συνόλου των προεκτεθέντων, τα προβληθέντα από την Επιτροπή αποδεικτικά στοιχεία, ακόμη και αν συνεκτιμηθούν, δεν αποδεικνύουν συμμε-

τοχή της Prat Carton σε παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης κατά τη χρονική περίοδο μεταξύ μέσων 1986 και Ιουνίου 1990.

2. Η χρονική περίοδος μεταξύ Ιουνίου 1990 και Φεβρουαρίου 1991

219 Δεν αμφισβητείται το γεγονός ότι η Prat Carton μετέσχε, κατά την υπό κρίση περίοδο, σε τρεις συναντήσεις της JMC, ήτοι στις 27-28 Ιουνίου 1990, στις 4 Σεπτεμβρίου 1990 και στις 8-9 Οκτωβρίου 1990. Ως προς την πραγματική συμπεριφορά της Prat Carton στην αγορά, η Επιτροπή θεωρεί ότι διαθέτει αποδεικτικά στοιχεία για το ότι η επιχείρηση αυτή μετείχε στην εναρμονισμένη ανατίμηση του Ιανουαρίου 1991, τη μόνη που εφαρμόστηκε κατά την εν λόγω περίοδο.

220 Υπό το φως των παραπάνω στοιχείων, πρέπει να εξετασθεί αν η συμμετοχή της Prat Carton στα τρία συστατικά στοιχεία της παραβάσεως κατά την εν λόγω περίοδο αποδείχθηκε επαρκώς από την Επιτροπή.

α) Περί της συμμετοχής της Prat Carton σε συμπαιγνία ως προς τις τιμές

221 Κατά την Επιτροπή, το βασικό έργο της JMC ήταν εξ αρχής:

«— να προσδιορίζει κατά πόσο και, εάν αυτό συνέβαινε, με ποιον τρόπο θα μπορούσαν να τεθούν σε ισχύ οι αυξήσεις των τιμών και να γνωστοποιεί τα συμπεράσματά της στην PWG,

— να επεξεργάζεται τις λεπτομέρειες των πρωτοβουλιών για τις τιμές που απεφάσιζε η PWG για καθεμία χώρα μεμονωμένα και για τους κυριότε-

ρους πελάτες με στόχο τη δημιουργία ενός συστήματος ταυτόσημων (δηλαδή ενιαίων) τιμών στην Ευρώπη (...)» (αιτιολογική σκέψη 44, δεύτερο εδάφιο, της αποφάσεως).

222 Ειδικότερα, στην αιτιολογική σκέψη 45, πρώτο και δεύτερο εδάφιο, της αποφάσεως, η Επιτροπή υποστηρίζει:

«Η Επιτροπή αυτή συζητούσε τον τρόπο με τον οποίο επρόκειτο να εφαρμοστούν από κάθε παραγωγό στις διάφορες αγορές οι αυξήσεις των τιμών που συμφωνούσε η PWG. Οι πρακτικές λεπτομέρειες για την υλοποίηση των προτεινόμενων αυξήσεων των τιμών εξετάζονταν σε συζητήσεις "στρογγυλής τραπέζης", όπου κάθε σύνεδρος είχε την ευκαιρία να σχολιάζει την προτεινόμενη αύξηση.

Τυχόν δυσκολίες για την υλοποίηση των αυξήσεων των τιμών που είχε αποφασίσει η PWG, ή η κατά διαστήματα άρνηση συνεργασίας, εγνωστοποιούντο στην PWG, η οποία (κατά τη Stora) "επεδίωκε τότε να επιτύχει το επίπεδο συνεργασίας που εθεωρείτο αναγκαίο". Η JMC υπέβαλλε χωριστές εκθέσεις για τις ποιότητες GC και GD. Σε περίπτωση που η PWG τροποποιούσε μια απόφαση για τις τιμές βάσει των εκθέσεων που λάμβανε από την JMC, τα κατάλληλα μέτρα που έπρεπε να εφαρμοστούν εσυζητούντο κατά την επόμενη συνεδρίαση της JMC.»

223 Διαπιστώνεται ότι η Επιτροπή ορθώς αναφέρεται, προς στήριξη των στοιχείων που προβάλλει σχετικά με το αντικείμενο των συναντήσεων της JMC, στις δηλώσεις της Stora (παραρτήματα 35 και 39 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων).

224 Περαιτέρω, έστω και αν δεν διαθέτει κανένα επίσημο πρακτικό συναντήσεως της JMC, απέσπασε από τη Mayr-Melnhof και τη Rena ορισμένα εσωτερικά σημειώματα αναφερόμενα στις συναντήσεις της 6ης Σεπτεμβρίου 1989, της 16ης Οκτωβρίου 1989 και της 6ης Σεπτεμβρίου 1990 (παραρτήματα 117, 109 και 118

της ανακοινώσεως των αιτιάσεων). Τα σημειώματα αυτά, το περιεχόμενο των οποίων περιγράφεται στις αιτιολογικές σκέψεις 80, 82 και 87 της αποφάσεως, αντανακλούν τις λεπτομερείς συζητήσεις που διεξήχθησαν κατά τις συναντήσεις αυτές επί των εναρμονισμένων πρωτοβουλιών για τις τιμές. Συνιστούν, επομένως, αποδεικτικά στοιχεία που σαφώς επιρρωννύουν την παρασχεθείσα από τη Stora περιγραφή των καθηκόντων της JMC.

225 Συναφώς, αρκεί να παρατεθούν, δίκην παραδείγματος, οι σημειώσεις που είχε τηρήσει η Rena από τη συνεδρίαση της JMC της 6ης Σεπτεμβρίου 1990 (παράρτημα 118 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων), στις οποίες αναφέρονται, μεταξύ άλλων, τα εξής:

«*Την επόμενη εβδομάδα, το Σεπτέμβριο* θα ανακοινωθεί αύξηση των τιμών

Γαλλία	40 FF
Κάτω Χώρες	14 NLG
Γερμανία	12 DM
Ιταλία	80 LIT
Βέλγιο	2,50 BFR
Ελβετία	9 SF
Ηνωμένο Βασίλειο	40 UK£
Ιρλανδία	45 IR£

Η αύξηση των τιμών θα είναι "η ίδια" για όλες τις ποιότητες, GD, UD, GT, GC κ.λπ. θα είναι ίση.

Μόνο μία αύξηση της τιμής ετησίως.
Για τις παραδόσεις από 7 Ιανουαρίου.
Όχι αργότερα από τις 31 Ιανουαρίου.
Επιστολή της 14ης Σεπτεμβρίου για την αύξηση των τιμών (Mayr-Melnhof).
19 Σεπτεμβρίου η Feldmuehle διαβιβάζει επιστολή.
Η Cascades πριν από το τέλος Σεπτεμβρίου.
Όλοι πρέπει να αποστείλουν τις επιστολές τους πριν από τις 8 Οκτωβρίου».

226 Όπως εξηγεί η Επιτροπή στις αιτιολογικές σκέψεις 88 έως 90 της αποφάσεως, μπόρεσε περαιτέρω να αποσπάσει εσωτερικά έγγραφα, που της επέτρεπαν να συμπεράνει ότι οι επιχειρήσεις, και ιδίως οι ρητώς κατονομαζόμενες στο παράρτημα 118 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων, ανήγγειλαν και εφάρμοσαν όντως τις συμφωνηθείσες ανατιμήσεις.

227 Έστω και αν τα έγγραφα τα οποία επικαλείται η Επιτροπή αφορούν μικρό μόνον αριθμό των συναντήσεων της JMC που διεξήχθησαν κατά το καλυπτόμενο από την απόφαση χρονικό διάστημα, όλες οι διατιθέμενες αποδείξεις ενισχύουν τη δήλωση της Stora ότι βασικός σκοπός της JMC ήταν να καθορίζει τις εναρμονισμένες ανατιμήσεις και να προγραμματίζει την εφαρμογή τους. Συναφώς, η σχεδόν παντελής έλλειψη πρακτικών, επισήμων ή εσωτερικής χρήσεως, των συναντήσεων της JMC πρέπει να θεωρηθεί ως επαρκής απόδειξη του ισχυρισμού της Επιτροπής ότι οι επιχειρήσεις που είχαν μετάσχει στις συναντήσεις προσπαθούσαν να αποκρύψουν την αληθή φύση των συζητήσεων αυτού του οργάνου (βλ. ιδίως αιτιολογική σκέψη 45 της αποφάσεως). Υπ' αυτές τις συνθήκες, αντεστράφη το βάρος της αποδείξεως και εναπέκειτο στις αποδέκτριες της αποφάσεως επιχειρήσεις που είχαν μετάσχει στις συναντήσεις αυτού του οργάνου να αποδείξουν ότι είχε θεμιτούς σκοπούς. Δεδομένου ότι οι επιχειρήσεις αυτές δεν το απέδειξαν, ορθώς η Επιτροπή θεώρησε ότι οι συζητήσεις τις οποίες διεξήγαν στις συναντήσεις αυτού του οργάνου οι επιχειρήσεις είχαν αντικείμενο κυρίως αντίθετο προς τον ανταγωνισμό.

228 Όσον αφορά την ατομική θέση της Prat Carton, η συμμετοχή της σε τρεις συναντήσεις της JMC εντός οκταμήνου περίπου πρέπει — υπό το φως των προεκτεθέντων και παρά την έλλειψη εγγράφων αποδείξεων για τις συζητήσεις που διεξήγοντο κατά τις συναντήσεις αυτές — να θεωρηθεί ως επαρκής απόδειξη της συμμετοχής της, κατά την περίοδο αυτήν, στη συμπαιγνία ως προς τις τιμές.

229 Τη διαπίστωση αυτή επιρρωνύουν τα έγγραφα τα οποία επικαλείται η Επιτροπή, σχετικά με την πραγματική τιμολογιακή πρακτική της Prat Carton. Συγκεκριμένα, υπενθυμίζεται ότι ανατίμηση για όλες τις ποιότητες χαρτονιού αποφασίστηκε στις αρχές Σεπτεμβρίου 1990 και αναγγέλθηκε από τις διάφορες

επιχειρήσεις κατά τους μήνες Σεπτέμβριο/Οκτώβριο 1990, όπως προκύπτει από το προαναφερθέν παράρτημα 118 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων. Η ανατίμηση αυτή έπρεπε να τεθεί σε ισχύ, σε όλες τις εμπλεκόμενες χώρες, τον Ιανουάριο του 1991.

230 Σε τηλεαντίγραφο προερχόμενο από την Prat Carton, με ημερομηνία 26 Σεπτεμβρίου 1990 (έγγραφο G-15-8), αναφέρονται, μεταξύ άλλων, τα εξής:

«Έχουμε την πρόθεση να αυξήσουμε τις τιμές σε όλες τις χώρες από τον Ιανουάριο του 1991.

Για τη Γαλλία, έχουμε κατά νουν ανατίμηση κατά 400 FF/τόνο για όλες τις ποιότητες.»

231 Έστω και αν το τηλεαντίγραφο αυτό δεν μνημονεύει το ακριβές ύψος της ανατιμήσεως που προβλεπόταν για μία μόνο χώρα, αποδεικνύει ότι η Prat Carton ανήγγειλε ανατιμήσεις σύμφωνα με τις αποφάσεις που, σύμφωνα με το παράρτημα 118 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων, είχαν ληφθεί εντός της JMC. Σ' αυτό το πλαίσιο, οι ανατιμήσεις που μνημονεύονται στο παράρτημα 118 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων δεν αναφέρονται, για όλες τις εμπλεκόμενες χώρες, στους ίδιους όγκους πωλήσεων, η δε μνημονευόμενη σχετικά με τη Γαλλία ανατίμηση, που ανέρχεται σε 40 FF, αφορά τα 100 kg. Περαιτέρω, έστω και αν από τα έγγραφα F-15-9 και G-15-7 — τηλεαντίγραφα που αντηλλάγησαν μεταξύ της Prat Carton και μιας βρετανικής επιχειρήσεως τέλη Φεβρουαρίου/αρχές Μαρτίου 1991 — προκύπτει αναμφίβολα ότι η Prat Carton αύξησε τελικά τις τιμές της μόλις τον Απρίλιο του 1991, μια τέτοια παράταση της ενάρξεως εφαρμογής της ανατιμήσεως σε μία από τις εμπλεκόμενες χώρες δεν επηρεάζει την αποδεικτική αξία του παραπάνω εγγράφου G-15-8, όσον αφορά τη συμμετοχή της Prat Carton στην εναρμονισμένη ανατίμηση του Ιανουαρίου 1991. Ο συλλογισμός αυτός ισχύει, πολλώ μάλλον που η ανατίμηση την οποία έθεσε σε εφαρμογή η Prat Carton στη βρετανική αγορά ανήλθε, κατά το έγγραφο F-15-9, σε 35 έως 45 UK£/t, πλησιάζοντας τις 40 UK£, που μνημονεύονται στο παράρτημα 118 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων.

232 Εν όψει των προεκτεθέντων, το Πρωτοδικείο κρίνει ότι η Επιτροπή απέδειξε ότι η Prat Carton μετέσχε στη συμπαιγνία ως προς τις τιμές κατά τη χρονική περίοδο μεταξύ Ιουνίου 1990 και Φεβρουαρίου 1991.

β) Περί της συμμετοχής της Prat Carton σε συμπαιγνία ως προς τα διαστήματα διακοπής

233 Όπως έγινε ήδη δεκτό, η Επιτροπή απέδειξε ότι οι παριστάμενες στις συναντήσεις της PWG επιχειρήσεις μετείχαν, από τα τέλη 1987, σε συμπαιγνία ως προς τα διαστήματα διακοπής της λειτουργίας των εγκαταστάσεων και ότι τέτοια διαστήματα διακοπής εφαρμόστηκαν όντως από το 1990.

234 Κατά την απόφαση, οι επιχειρήσεις που μετείχαν στις συναντήσεις της JMC έλαβαν μέρος και σ' αυτή τη σύμπραξη.

235 Επ' αυτού, η Επιτροπή αναφέρει ιδίως τα εξής:

«Παράλληλα με τη διαδικασία της Fides που έδιδε ενοποιημένα στοιχεία, αποτελούσε τρέχουσα πρακτική για κάθε μεμονωμένο παραγωγό να γνωστοποιεί τις ανεκτέλεστες παραγγελίες του στους ανταγωνιστές κατά τις συνεδριάσεις της JMC.

Οι πληροφορίες για τις παραληφθείσες παραγγελίες εκφραζόμενες σε ημέρες εργασίας ήταν χρήσιμες για δύο λόγους:

— για να αποφασισθεί κατά πόσο οι συνθήκες είναι κατάλληλες για την πραγματοποίηση συντονισμένης αύξησης των τιμών,

— για να καθορισθεί ο απαιτούμενος χρόνος προσωρινής παύσης της παραγωγής που είναι αναγκαίος για τη διατήρηση της ισορροπίας μεταξύ προσφοράς και ζήτησης (...)» (αιτιολογική σκέψη 69, τρίτο και τέταρτο εδάφιο, της αποφάσεως).

236 Επισημαίνει επίσης ότι:

«Ωστόσο, η PWG δεν κατένεμε επίσημα το "χρόνο προσωρινής παύσης της παραγωγής" που αντιστοιχούσε σε κάθε παραγωγό. Σύμφωνα με τη Stora, αντιμετωπίζονταν πρακτικές δυσκολίες για την κατάρτιση ενός συντονισμένου σχεδίου όσον αφορά το χρόνο προσωρινής διακοπής της παραγωγής για όλους τους παραγωγούς. Η Stora αναφέρει ότι για τους λόγους αυτούς "υπήρχε μόνον ένα χαλαρό σύστημα ενθάρρυνσης" (δεύτερη δήλωση Stora, σ. 15).

Φαίνεται για μια ακόμη φορά ότι οι κυριότεροι παραγωγοί ήταν εκείνοι που επωμίζονταν το βάρος της μείωσης της παραγωγής για τη διατήρηση των επιπέδων των τιμών.

Ωστόσο, οι ανεπίσημες σημειώσεις που τηρήθηκαν σε δύο συνεδριάσεις της JMC, η πρώτη από τις οποίες πραγματοποιήθηκε τον Ιανουάριο του 1990 (βλέπε αιτιολογική σκέψη 84) και η δεύτερη το Σεπτέμβριο του 1990 (βλέπε αιτιολογική σκέψη 87), καθώς και άλλα έγγραφα (αιτιολογικές σκέψεις 94 και 95), επιβεβαιώνουν ότι στην PG Paperboard οι μεγαλύτεροι παραγωγοί ενημέρωναν λεπτομερώς και συνεχώς τους μικρότερους παραγωγούς σχετικά με τα σχέδιά τους για περαιτέρω προσωρινή παύση της παραγωγής για να αποφευχθεί η μείωση των τιμών» (αιτιολογική σκέψη 71 της αποφάσεως).

237 Διαπιστώνεται ότι καλώς η Επιτροπή αναφέρεται στη δεύτερη δήλωση της Stora (παράρτημα 39 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων, παράγραφος 25), προς στήριξη του ισχυρισμού της ότι, ναι μεν η PWG δεν όριζε ρητά το διάστημα διακοπής που έπρεπε να τηρήσει κάθε παραγωγός, υπήρχε όμως προς τούτο «ένα χαλαρό σύστημα ενθάρρυνσης».

238 Όσον αφορά τις επιχειρήσεις που μετείχαν στις συναντήσεις της JMC, οι έγγραφες αποδείξεις που αναφέρονται σ' αυτές τις συναντήσεις (προαναφερθέντα παραρτήματα 109, 117 και 118 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων) επιβεβαιώνουν ότι, στο πλαίσιο της προετοιμασίας των εναρμονισμένων ανατιμήσεων, γίνονταν συζητήσεις για τα διαστήματα διακοπής. Όπως επισημάνθηκε ήδη (βλ. σκέψη 104 ανωτέρω), το παράρτημα 118 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων μνημονεύει τις ανεκτέλεστες παραγγελίες για διαφόρους κατασκευαστές και επισημαίνει ότι ορισμένοι κατασκευαστές προέβλεπαν διαστήματα διακοπής. Περαιτέρω, παρ' όλον ότι τα παραρτήματα 109 και 117 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων δεν περιέχουν ενδείξεις αναφερόμενες ευθέως στα προβλεπόμενα διαστήματα διακοπής, αποκαλύπτουν ότι η κατάσταση των εισερχομένων παραγγελιών συνεζητούντο κατά τις επίμαχες συναντήσεις.

239 Τα έγγραφα αυτά, συνεκτιμώμενα με τις δηλώσεις της Stora, αποδεικνύουν επαρκώς το ότι οι εκπροσωπούμενοι στις συναντήσεις της JMC κατασκευαστές μετείχαν στη συμπαιγνία ως προς τα διαστήματα διακοπής. Συγκεκριμένα, καθ' όσον η διαβούλευση επί των αναγγελλομένων τιμών αποσκοπούσε στην άνοδο των τιμών συναλλαγών (βλ. σκέψεις 48 έως 61 ανωτέρω), οι επιχειρήσεις που μετείχαν στη συμπαιγνία ως προς τις τιμές είχαν κατ' ανάγκην επίγνωση του ότι η εξέταση της καταστάσεως των ανεκτελέστων παραγγελιών και οι εισερχόμενες παραγγελίες, καθώς και οι συζητήσεις για τα ενδεχόμενα διαστήματα διακοπής, δεν είχαν ως μόνο σκοπό να προσδιορίσουν αν οι συνθήκες της αγοράς ήσαν ευνοϊκές για μια εναρμονισμένη ανατίμηση, αλλά και να προσδιορίσουν αν τα διαστήματα διακοπής ήσαν αναγκαία για ν' αποφευχθεί η υπονόμευση των συμφωνουμένων τιμών από πλεονάζουσα προσφορά. Όπως προκύπτει, ειδικότερα, από το παράρτημα 118 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων, οι μετέχοντες στη συνάντηση της JMC της 6ης Σεπτεμβρίου 1990 συμφώνησαν να αναγγελθεί μια προσεχής ανατίμηση, καίτοι διάφοροι κατασκευαστές δήλωσαν ότι διετίθεντο να σταματήσουν την παραγωγή τους. Οι συνθήκες της αγοράς ήσαν, επομένως, τέτοιες, που η πραγματική εφαρμογή μιας μελλοντικής ανατιμήσεως θα απαιτούσε, κατά πάσα πιθανότητα, να εφαρμοστούν (πρόσθετα) διαστήματα διακοπής, συνέπεια δηλαδή την οποία οι κατασκευαστές απεδέχθησαν, σιωπηρώς τουλάχιστον.

240 Σ' αυτή τη βάση, και χωρίς να είναι αναγκαίο να εξεταστούν τα λοιπά αποδεικτικά στοιχεία τα οποία επικαλέστηκε με την απόφασή της η Επιτροπή (παραρτήματα 102, 113, 130 και 131 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων), πρέπει να γίνει δεκτό ότι η Επιτροπή απέδειξε ότι οι επιχειρήσεις που μετείχαν στις συναντήσεις της JMC και στη συμπαιγνία ως προς τις τιμές έλαβαν μέρος σε συμπαιγνία ως προς τα διαστήματα διακοπής.

241 Πρέπει, επομένως, να θεωρηθεί ότι η Prat Carton μετείχε, κατά τη χρονική περίοδο μεταξύ Ιουνίου 1990 και Φεβρουαρίου 1991, σε συμπαιγνία ως προς τα διαστήματα διακοπής.

γ) Περί της συμμετοχής της Prat Carton σε συμπαιγνία ως προς τα μερίδια αγοράς

242 Όπως έγινε ήδη δεκτό, η Επιτροπή απέδειξε ότι οι επιχειρήσεις που ήσαν παρούσες στις συναντήσεις της PWG μετείχαν, από τα τέλη του 1987, σε συμπαιγνία ως προς τα μερίδια αγοράς (βλ. σκέψεις 84 έως 114 ανωτέρω).

243 Προς στήριξη του ισχυρισμού της ότι στην εν λόγω συμπαιγνία ελάμβαναν μέρος και οι επιχειρήσεις που δεν μετείχαν στις συναντήσεις της PWG, η Επιτροπή εκθέτει στην απόφαση τα εξής:

«Μολονότι οι μικροί παραγωγοί χαρτονιού που συμμετείχαν στις συνεδριάσεις της JMC δεν είχαν γνώση των λεπτομερών συζητήσεων για τα μερίδια της αγοράς στην PWG, ήταν απολύτως ενήμεροι, στα πλαίσια της πολιτικής "η τιμή πριν από την ποσότητα" την οποία είχαν αποδεχθεί όλοι, για τη γενική άτυπη συμφωνία μεταξύ των σημαντικότερων παραγωγών όσον αφορά τη διατήρηση "της προσφοράς σε σταθερά επίπεδα" και δεν αμφέβαλλαν για την ανάγκη προσαρμογής της δικής τους συμπεριφοράς στην εν λόγω άτυπη συμφωνία» (αιτιολογική σκέψη 58, πρώτο εδάφιο, της αποφάσεως).

244 Καίτοι αυτό δεν προκύπτει ρητά από την απόφαση, η Επιτροπή επιβεβαιώνει, ως προς το σημείο αυτό, τις δηλώσεις της Stora, που έχουν ως εξής:

«Άλλοι κατασκευαστές που δεν μετείχαν στην PWG κατά κανόνα δεν ενημερώνονταν για τις λεπτομέρειες των συζητήσεων σχετικά με τα μερίδια αγοράς.

Στο πλαίσιο όμως της πολιτικής της τιμής πριν από την ποσότητα, στην οποία μετείχαν, όφειλαν να γνωρίζουν τη σύμπραξη των κυριοτέρων κατασκευαστών, που απέβλεπε στην αποτροπή της μειώσεως των τιμών διά της διατηρήσεως σταθερής της προσφοράς.

Όσον αφορά την προσφορά [χαρτονιού] GC, το μερίδιο των κατασκευαστών που δεν μετείχαν στην PWG ήταν, ούτως ή άλλως, τόσο ασήμαντο, ώστε η συμμετοχή τους ή μη στις συμπράξεις ως προς τα μερίδια αγοράς δεν είχε καμμία πρακτική επίπτωση προς τη μια ή την άλλη κατεύθυνση» (παράρτημα 43 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων, σημείο 1.2).

245 Η Επιτροπή στηρίζεται, επομένως, κυρίως, όπως και η Stora, στην υπόθεση ότι, έστω και χωρίς έγγραφες αποδείξεις, οι επιχειρήσεις που, ναι μεν δεν μετείχαν στις συναντήσεις της PWG, αποδεδειγμένα όμως προσχωρούσαν στα λοιπά συστατικά στοιχεία της παραβάσεως που περιγράφονται στο άρθρο 1 της αποφάσεως, πρέπει να είχαν επίγνωση της συμπράξεως ως προς τα μερίδια αγοράς.

246 Ο συλλογισμός αυτός δεν μπορεί να γίνει δεκτός. Πρώτον, η Επιτροπή δεν επικαλείται κανένα αποδεικτικό στοιχείο για το ότι οι επιχειρήσεις που δεν μετείχαν στις συναντήσεις της PWG προσχωρούσαν σε μια γενική συμφωνία που προέβλεπε, μεταξύ άλλων, την παγίωση των μεριδίων των κυριοτέρων παραγωγών στην αγορά.

247 Δεύτερον, το γεγονός και μόνον ότι οι εν λόγω επιχειρήσεις μετείχαν σε συμπαιγνία ως προς τις τιμές και ως προς τα διαστήματα διακοπής δεν αποδεικνύει ότι έλαβαν μέρος και σε συμπαιγνία ως προς τα μερίδια αγοράς. Συναφώς, η συμπαιγνία ως προς τα μερίδια αγοράς δεν ήταν — αντιθέτως προς ό,τι φαίνεται να υποστηρίζει η Επιτροπή — άρρηκτα συνδεδεμένη με τη συμπαιγνία ως προς τις τιμές ή/και ως προς τα διαστήματα διακοπής. Αρκεί να διαπιστωθεί ότι η συμπαιγνία ως προς τα μερίδια αγοράς των κυριοτέρων παραγωγών που συνεδρίαζαν στο πλαίσιο της PWG σκοπό είχε, κατά την απόφαση (βλ. σκέψεις 78 έως 80 ανωτέρω), να διατηρηθούν σταθερά τα μερίδια αγοράς, με περιστασιακές τροποποιήσεις, ακόμη και σε περιόδους κατά τις οποίες οι συνθήκες της αγοράς — και ιδίως η ισορροπία μεταξύ προσφοράς και ζητήσεως — ήσαν τέτοιες που δεν απαιτούσαν καμμία ρύθμιση της παραγωγής προς εξασφάλιση

της αποτελεσματικής εφαρμογής των συμφωνηθεισών ανατιμήσεων. Επομένως, η ενδεχόμενη συμμετοχή στη συμπαιγνία ως προς τις τιμές ή/και ως προς τα διαστήματα διακοπής δεν αποδεικνύει ότι οι επιχειρήσεις που δεν παρίσταντο στις συναντήσεις της PWG μετείχαν και σε συμπαιγνία ως προς τα μερίδια αγοράς, ούτε ότι τις εγνώριζαν ή ότι όφειλαν κατ' ανάγκην να τις γνωρίζουν.

248 Τρίτον, διαπιστώνεται ότι, στην αιτιολογική σκέψη 58, δεύτερο και τρίτο εδάφιο, της αποφάσεως, η Επιτροπή επικαλείται, ως πρόσθετο αποδεικτικό στοιχείο του εν λόγω ισχυρισμού, το παράρτημα 102 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων, σημείωμα ληφθέν από τη Rena που, κατά την απόφαση, αφορούσε μια ειδική συνεδρίαση της NPI που πραγματοποιήθηκε στις 3 Οκτωβρίου 1988. Συναφώς, αρκεί να αναγνωριστεί αφενός μεν ότι η προσφεύγουσα δεν ήταν μέλος της NPI, αφετέρου δε ότι η μνεία, στο έγγραφο αυτό, περί της ενδεχομένης ανάγκης να εφαρμοστούν διαστήματα διακοπής της λειτουργίας δεν αποτελεί, για τους προαναφερθέντες λόγους, απόδειξη συμπαιγνίας ως προς τα μερίδια αγοράς.

249 Βάσει των προεκτεθέντων, η Επιτροπή δεν απέδειξε ότι η Prat Carton μετείχε σε συμπαιγνία ως προς τα μερίδια αγοράς κατά τη χρονική περίοδο μεταξύ Ιουνίου 1990 και Φεβρουαρίου 1991.

3. Συμπεράσματα ως προς τη συμμετοχή της Prat Carton σε παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης προ της εξαγοράς της από την προσφεύγουσα τον Φεβρουάριο του 1991

250 Βάσει του συνόλου των προεκτεθέντων, πρέπει να γίνει δεκτό ότι η Επιτροπή απέδειξε ότι η Prat Carton μετείχε, κατά τη χρονική περίοδο μεταξύ Ιουνίου 1990 και Φεβρουαρίου 1991, σε συμπαιγνία ως προς τις τιμές και ως προς τα διαστήματα διακοπής. Αντιθέτως, η συμμετοχή της Prat Carton στη συμπαιγνία ως προς τα διαστήματα διακοπής κατά την ίδια αυτή περίοδο δεν αποδείχθηκε επαρκώς. Τέλος, για την προηγουμένη περίοδο, ήτοι μεταξύ μέσων 1986 και Ιουνίου 1990, η Επιτροπή δεν απέδειξε τη συμμετοχή της Prat Carton στα συστατικά στοιχεία της παραβάσεως.

Επί του αιτήματος ακυρώσεως του άρθρου 2 της αποφάσεως

Επιχειρήματα των διαδίκων

251 Η προσφεύγουσα προβάλλει λόγο ακυρώσεως στηριζόμενο στον παράνομο χαρακτήρα της απαγορεύσεως ανταλλαγής πληροφοριών στο μέλλον. Παρατηρεί ότι ούτε το άρθρο 1 ούτε το άρθρο 2 της αποφάσεως αφορούν το πρώτο σύστημα ανταλλαγής πληροφοριών της επαγγελματικής ενώσεως CEPI-Cartonboard (στο εξής: CEPI), που μνημονεύεται στις αιτιολογικές σκέψεις 105, 106 και 166 της αποφάσεως. Η απαγόρευση όμως της ανταλλαγής πληροφοριών στο μέλλον αντιβαίνει τόσο στη μελλοντική δημιουργία — από τη CEPI και τα μέλη της, μεταξύ των οποίων και η προσφεύγουσα, — νέων συστημάτων ανταλλαγής πληροφοριών, όσο και στο συγκεκριμένο σύστημα το οποίο κοινοποίησε η CEPI στην Επιτροπή στα τέλη 1993, το οποίο άλλωστε δεν μνημονεύεται στην απόφαση.

252 Επί πλέον, συστήματα ανταλλαγής πληροφοριών που δεν αποβλέπουν στην επίτευξη απαγορευομένων αποτελεσμάτων, όπως τον καθορισμό των τιμών ή τη διαβούλευση σχετικά με τις ποσότητες, ουδέποτε στην προηγουμένη πρακτική της Επιτροπής θεωρήθηκαν αθέμιτα αν δεν εμπεριείχαν την ανταλλαγή ατομικών και εμπιστευτικών στοιχείων. Η προσφεύγουσα τονίζει ότι η Επιτροπή, με την *Έβδομη Έκθεση επί της πολιτικής ανταγωνισμού*, διευκρίνισε ότι δεν είχε βασικές αντιρρήσεις κατά της ανταλλαγής στατιστικών πληροφοριών μέσω εμπορικών ενώσεων ή εξειδικευμένων κεντρικών φορέων, έστω και αν αυτές παρέχουν αναλυτικά δεδομένα, αρκεί οι ανταλλασσόμενες πληροφορίες να μη καθιστούν δυνατή την αναγνώριση των ατομικών στοιχείων.

253 Ο λόγος ακυρώσεως υποδιαιρείται, ακολούθως, σε δύο σκέλη. Σε ένα πρώτο σκέλος, η προσφεύγουσα διατείνεται ότι η απαγόρευση του άρθρου 2 της αποφάσεως είναι, ως προς τα βασικά της στοιχεία, διατυπωμένη κατά τρόπο γενικό και αόριστο. Ειδικότερα, δεν διευκρινίζει υπό ποίες συνθήκες ένα σύστημα ανταλλαγής πληροφοριών που δεν περιέχει ατομικά στοιχεία μπορεί να θεωρηθεί ότι ευνοεί τη διαβούλευση επί των τιμών ή επί της παραγωγής ή τον έλεγχο της εκτελέσεως μιας συμφωνίας επί των τιμών ή της κατανομής των αορών.

254 Περαιτέρω, το άρθρο 2 της αποφάσεως δεν διευκρινίζει τι χαρακτηριστικά πρέπει να εμφανίζει το σύστημα για να εξασφαλίζει ότι αποκλείεται: α) η συγκεντρωτική εμφάνιση στοιχείων να καθιστά δυνατή την «εξακρίβωση της συμπεριφοράς μεμονωμένων παραγωγών» (δεύτερο εδάφιο), β) η συγκεντρωτική εμφάνιση στοιχείων για την παραγωγή και τις πωλήσεις να μπορεί να χρησιμοποιηθεί «για την προώθηση ή τη διευκόλυνση μιας κοινής βιομηχανικής συμπεριφοράς» (τρίτο εδάφιο), καθώς επίσης γ) «οποιαδήποτε ανταλλαγή πληροφοριών που έχουν σημασία για τον ανταγωνισμό» και «οποιεσδήποτε συνεδριάσεις ή άλλες επαφές για να συζητήσουν τη σημασία των ανταλλασσόμενων πληροφοριών ή την πιθανή ή ενδεχόμενη αντίδραση του κλάδου ή μεμονωμένων παραγωγών στις πληροφορίες αυτές» (τέταρτο εδάφιο).

255 Κατά την προσφεύγουσα, τόσο γενικές και αόριστες απαγορεύσεις είναι ανεπίδεκτες εκτελέσεως και, εν πάση περιπτώσει, αντιβαίνουν στην αρχή της ασφάλειας δικαίου.

256 Με ένα δεύτερο σκέλος του λόγου ακυρώσεως, η προσφεύγουσα αμφισβητεί τη νομιμότητα της τιθεμένης στο άρθρο 2, δεύτερο εδάφιο, της αποφάσεως απαγορεύσεως ανταλλαγής πληροφοριών (ακόμη και συγκεντρωτικών) σχετικά με την τρέχουσα κατάσταση των εισερχόμενων και των ανεκτέλεστων παραγγελιών.

257 Πρώτον, τέτοια στοιχεία παρέχουν απλές ενδείξεις της γενικής τάσεως και της γενικής ζητήσεως και δεν καθιστούν δυνατή την αναγνώριση συγκεκριμένου παραγωγού ούτε συγκεκριμένης χώρας.

258 Δεύτερον, η ανταλλαγή των εν λόγω στοιχείων είναι ιδιαιτέρως ωφέλιμη, αλλά και αναγκαία, στον τομέα του χαρτονιού.

259 Τρίτον, η Επιτροπή ουδέποτε απαγόρευσε τις ανταλλαγές των εν λόγω στοιχείων. Αντιθέτως, έχει θεωρήσει ουδέτερη από πλευράς ανταγωνισμού τις ανταλλαγές πληροφοριών για το ύψος των αποθεμάτων, τις τρέχουσες και

παρελθούσες τιμές της αγοράς, την κατανάλωση, το παραγωγικό δυναμικό, ακόμη και τις τάσεις των τιμών [βλ. ιδίως ανακοίνωση 87/C 339/07 της Επιτροπής, σύμφωνα με το άρθρο 19, παράγραφος 3, του κανονισμού του Συμβουλίου 17 σχετικά με μια αίτηση αρνητικής πιστοποίησης κατ' εφαρμογή του άρθρου 85, παράγραφος 3, της Συνθήκης ΕΟΚ — Υπόθεση IV/32.076 — European Wastepaper Information Service (ΕΕ 1987, C 339, σ. 7, στο εξής: ανακοίνωση EWIS) και *Έβδομη Έκθεση επί της πολιτικής ανταγωνισμού*, παράγραφοι 5 έως 8].

260 Η Επιτροπή επισημαίνει ότι το άρθρο 2 της αποφάσεως δεν αφορά το κοινοποιηθέν από τη CEPI σύστημα ανταλλαγής πληροφοριών, το οποίο, κατά τον χρόνο ασκήσεως της προσφυγής, εμελετάτο από τις αρμόδιες υπηρεσίες της Επιτροπής.

261 Περαιτέρω, ισχυρίζεται ότι τα μέτρα τα οποία εντέλλεται με το άρθρο 2 της αποφάσεως είναι εύλογα, άπαξ δεν έχει αποδειχθεί ο τερματισμός της παραβάσεως, το δε περιεχόμενο των εντολών αυτών εξαρτάται από τη συμπεριφορά των επιχειρήσεων. Κατά το μέτρο που οι εντολές αυτές κωλύουν τη συμμετοχή σε σύστημα που θα είχε σκοπό ή αποτέλεσμα όμοιο ή ανάλογο με το επίμαχο, δεν κάνουν τίποτε άλλο στην πραγματικότητα από το να εφαρμόζουν τη γενική απαγόρευση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης (απόφαση της 27ης Οκτωβρίου 1994, T-34/92, Fiatagri και New Holland Ford κατά Επιτροπής, Συλλογή 1994, σ. II-905). Περαιτέρω, στηρίζονται στο άρθρο 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 17 και είναι σύμφωνες προς τις προηγούμενες αποφάσεις της Επιτροπής, τις οποίες έχει κρίνει έγκυρες το Πρωτοδικείο.

262 Εν προκειμένω, το σύστημα ανταλλαγής πληροφοριών είχε κριθεί βασικής σημασίας από τα μέλη της συμπράξεως και καθιστούσε δυνατό τον έλεγχο και την εφαρμογή των αντιθέτων προς τον ανταγωνισμό πρωτοβουλιών (αιτιολογικές σκέψεις 61 έως 71 και 134 της αποφάσεως). Επί πλέον, ήταν πάντα ικανό να ενθαρρύνει τους παραγωγούς να ακολουθήσουν αντίθετη προς στον ανταγωνισμό συμπεριφορά, ακόμη και μετά τις τροποποιήσεις που επήλθαν στο σύστημα το 1991 (αιτιολογική σκέψη 166 της αποφάσεως). Για να εκτιμηθεί όμως το περιεχόμενο των εντολών του άρθρου 2 της αποφάσεως, πρέπει να ληφθούν υπόψη τα στοιχεία αυτά, οι ιδιορρυθμίες της αγοράς χαρτονιού και η κατάσταση που χαρακτηρίζεται από απόλυτη σχεδόν κυριαρχία ενός καρτέλ στην ευρωπαϊκή αγορά. Με γνώμονα αυτές τις σκέψεις, πρέπει ν' αποκρουσθεί η

επιχειρηματολογία της προσφεύγουσας ότι η απαγόρευση ανταλλαγής πληροφοριών είναι γενική και ότι το άρθρο 2 συνιστά προσβολή της αρχής της ασφάλειας δικαίου. Συγκεκριμένα, η απαγόρευση ανταλλαγής πληροφοριών, όσον αφορά ιδίως τα στοιχεία που κατονομάζονται στο άρθρο 2, πρώτο εδάφιο, στοιχεία α', β' και γ', δεν είναι γενική, αλλ' αφορά μόνο τις πληροφορίες που αποσκοπούν στη διευκόλυνση ή την προαγωγή συμπεριφοράς αντίθετης προς τον ανταγωνισμό.

263 Τέλος, η ανακοίνωση EWIS αφορούσε ένα οικονομικό πλαίσιο εντελώς διαφορετικό από εκείνο του χαρτονιού (παράγραφος 3 της ανακοινώσεως), ιδίως διότι η EWIS μπορούσε να παρέχει συνολικά μόνο στοιχεία που αφορούσαν αριθμό μελών αρκετά μεγάλο, ώστε να μην είναι δυνατή η αναγνώριση της συμπεριφοράς ενός συγκεκριμένου μέλους (παράγραφος 7 της ανακοινώσεως).

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

264 Υπενθυμίζεται ότι το άρθρο 2 της αποφάσεως έχει ως εξής:

«Οι επιχειρήσεις που αναφέρονται στο άρθρο 1 πρέπει να παύσουν αμέσως την ανωτέρω παράβαση, εάν δεν το έχουν ήδη πράξει. Πρέπει στο εξής να απέχουν, στα πλαίσια των δραστηριοτήτων τους στον τομέα του χαρτονιού, από οιαδήποτε συμφωνία ή εναρμονισμένη πρακτική που μπορεί να έχει το ίδιο ή παρόμοιο αντικείμενο ή αποτέλεσμα, συμπεριλαμβανόμενης και οποιασδήποτε ανταλλαγής εμπορικών πληροφοριών:

α) με την οποία οι συμμετέχοντες ενημερώνονται άμεσα ή έμμεσα για την παραγωγή, τις πωλήσεις, τις ανεκτέλεστες παραγγελίες, τα ποσοστά χρησιμοποίησης των μηχανημάτων, το κόστος των τιμών πώλησης ή τα σχέδια εμπορίας των άλλων παραγωγών, ή

β) με την οποία, ακόμη και εάν δεν κοινοποιούνται συγκεκριμένες πληροφορίες, προωθείται, διευκολύνεται ή ενθαρρύνεται μια κοινή αντίδραση του κλάδου όσον αφορά τις τιμές ή τον έλεγχο της παραγωγής ή

γ) με την οποία μπορεί να ελεγχθεί η συμμετοχή ή η συμμόρφωση προς οποιαδήποτε ρητή ή σιωπηρή συμφωνία όσον αφορά τις τιμές ή την κατανομή της αγοράς στην Κοινότητα.

Κάθε σύστημα ανταλλαγής γενικών πληροφοριών μεταξύ τους (όπως το σύστημα Fides ή το σύστημα που θα το διαδεχθεί) πρέπει να εφαρμόζεται με τρόπο ώστε να αποκλείεται όχι μόνο η παροχή οποιωνδήποτε πληροφοριών για την εξακρίβωση της συμπεριφοράς μεμονωμένων παραγωγών, αλλά και η κοινοποίηση οποιωνδήποτε στοιχείων σχετικά με την τρέχουσα κατάσταση των εισερχόμενων και ανεκτέλεστων παραγγελιών, την πρόβλεψη του ποσοστού χρησιμοποίησης της παραγωγικής ικανότητας (έστω και αν πρόκειται, και στις δύο περιπτώσεις, για συνολικά μεγέθη) ή την παραγωγική ικανότητα κάθε μηχανήματος.

Κάθε τέτοιο σύστημα ανταλλαγής πληροφοριών πρέπει να περιορίζεται στη συλλογή και κοινοποίηση συγκεντρωτικών στατιστικών στοιχείων για την παραγωγή και για τις πωλήσεις που δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την προώθηση ή τη διευκόλυνση μιας κοινής βιομηχανικής συμπεριφοράς.

Οι επιχειρήσεις καλούνται επίσης να απέχουν από οποιαδήποτε ανταλλαγή πληροφοριών που έχουν σημασία για τον ανταγωνισμό πέραν εκείνων των οποίων επιτρέπεται η ανταλλαγή, και να μη συμμετέχουν σε οποιεσδήποτε συνεδριάσεις ή άλλες επαφές για να συζητήσουν τη σημασία των ανταλλασσόμενων πληροφοριών ή την πιθανή ή ενδεχόμενη αντίδραση του κλάδου ή μεμονωμένων παραγωγών στις πληροφορίες αυτές.

Τάσσεται προθεσμία τριών μηνών από την ημερομηνία κοινοποίησης της παρούσας απόφασης για να γίνουν οι αναγκαίες τροποποιήσεις σε οποιοδήποτε σύστημα ανταλλαγής πληροφοριών.»

265 Όπως προκύπτει από την αιτιολογική σκέψη 165, το άρθρο 2 της αποφάσεως έχει ως νομική βάση το άρθρο 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 17. Δυνάμει δε της διατάξεως αυτής, αν η Επιτροπή διαπιστώσει παράβαση των διατάξεων, μεταξύ άλλων, του άρθρου 85, δύναται να υποχρεώσει τις συμμετέχουσες επιχειρήσεις να παύσουν τη διαπιστωθείσα παράβαση.

266 Κατά πάγια νομολογία, η εφαρμογή του άρθρου 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 17 μπορεί να συνεπάγεται απαγόρευση εξακολουθήσεως ορισμένων δραστηριοτήτων, πρακτικών ή καταστάσεων που έχουν κριθεί παράνομες (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 6ης Μαρτίου 1974, 6/73 και 7/73, Istituto Chemioterapico Italiano και Commercial Solvents κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1974, σ. 113, σκέψη 45, και της 6ης Απριλίου 1995, C-241/91 P και C-242/91 P, RTE και ITP κατά Επιτροπής, Συλλογή 1995, σ. I-743, σκέψη 90), αλλά και απαγόρευση παρόμοιας συμπεριφοράς στο μέλλον (απόφαση του Πρωτοδικείου της 6ης Οκτωβρίου 1994, Τ-83/91, Tetra Pak κατά Επιτροπής, Συλλογή 1994, σ. II-755, σκέψη 220).

267 Επί πλέον, κατά το μέτρο που η εφαρμογή του άρθρου 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 17 πρέπει να γίνεται σε συνάρτηση προς τη διαπιστωθείσα παράβαση, η Επιτροπή έχει την εξουσία να καθορίζει την έκταση των υποχρεώσεων τις οποίες υπέχουν οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις προκειμένου να τεθεί τέρμα στην εν λόγω παράβαση. Οι βαρύνουσες, όμως, κατ' αυτόν τον τρόπο τις επιχειρήσεις υποχρεώσεις δεν πρέπει να υπερβαίνουν το μέτρο που είναι ενδεδειγμένο και αναγκαίο για να επιτευχθεί ο επιδιωκόμενος σκοπός, δηλαδή η αποκατάσταση της νομιμότητας σε σχέση με τους κανόνες που παραβιάστηκαν (προαναφερθείσα απόφαση RTE και ITP κατά Επιτροπής, σκέψη 93· βλ., στην ίδια κατεύθυνση, αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 8ης Ιουνίου 1995, Τ-7/93, Langnese-Iglo κατά Επιτροπής, Συλλογή 1995, σ. II-1533, σκέψη 209, και Τ-9/93, Schöller κατά Επιτροπής, Συλλογή 1995, σ. II-1611, σκέψη 163).

268 Για να ελεγχθεί, εν προκειμένω, αν — όπως ισχυρίζεται η προσφεύγουσα — η περιεχόμενη στο άρθρο 2 της αποφάσεως εντολή είναι ευρύτερη του δέοντος, πρέπει να εξετασθεί το περιεχόμενο καθεμιάς από τις απαγορεύσεις τις οποίες επιβάλλει στις επιχειρήσεις.

269 Η απαγόρευση του άρθρου 2, πρώτο εδάφιο, δεύτερη περίοδος — κατά την οποία οι επιχειρήσεις πρέπει στο εξής να απέχουν από οιαδήποτε συμφωνία ή εναρμονισμένη πρακτική δυνάμενη να έχει το ίδιο ή παρόμοιο αντικείμενο ή αποτέλεσμα με τις παραβάσεις που διαπιστώνονται στο άρθρο 1 της αποφάσεως — έχει ως μοναδικό σκοπό να εμποδίσει τις επιχειρήσεις να συνεχίσουν να εκδηλώνουν τη συμπεριφορά της οποίας διαπιστώθηκε ο παράνομος χαρακτήρας. Κατά συνέπεια, η Επιτροπή, θεσπίζοντας την απαγόρευση αυτή, δεν υπερέβη τις εξουσίες που της αναθέτει το άρθρο 3 του κανονισμού 17.

270 Ως προς το άρθρο 2, πρώτο εδάφιο, στοιχεία α', β' και γ', οι διατάξεις του αφορούν ειδικότερα την απαγόρευση ανταλλαγής εμπορικών πληροφοριών στο μέλλον.

271 Η περιεχόμενη στο άρθρο 2, πρώτο εδάφιο, στοιχείο α', εντολή, που απαγορεύει στο εξής κάθε ανταλλαγή εμπορικών πληροφοριών από τις οποίες οι μετέχοντες μπορούν να αντλήσουν, άμεσα ή έμμεσα, ατομικές πληροφορίες για τις ανταγωνίστριες επιχειρήσεις, προϋποθέτει ότι, με την απόφαση της Επιτροπής, έχει διαπιστωθεί ο παράνομος χαρακτήρας της ανταλλαγής πληροφοριών αυτής της φύσεως υπό το πρίσμα του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης.

272 Διαπιστώνεται, συναφώς, ότι το άρθρο 1 της αποφάσεως δεν λέει ότι η ανταλλαγή ατομικών εμπορικών πληροφοριών συνιστά, αυτή καθαυτή, παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης.

273 Γενικότερα ορίζει ότι οι επιχειρήσεις παρέβησαν το άρθρο αυτό της Συνθήκης συμμετέχοντας σε συμφωνία και εναρμονισμένη πρακτική με τις οποίες, μεταξύ

άλλων, «αντήλλαξαν εμπορικές πληροφορίες (για τις παραδόσεις, τις τιμές, την παύση της λειτουργίας των εργοστασίων, τις ανεκτέλεστες παραγγελίες και τα ποσοστά χρησιμοποίησης των μηχανημάτων) για τη στήριξη των παραπάνω μέτρων».

274 Δεδομένου όμως ότι το διατακτικό της αποφάσεως πρέπει, κατά πάγια νομολογία, να γίνεται νοητό υπό το πρίσμα του αιτιολογικού της (προαναφερθείσα απόφαση Suiker Unie κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 122), σημειώνεται ότι η αιτιολογική σκέψη 134, δεύτερο εδάφιο, της αποφάσεως αναφέρει:

«Η μεταξύ των παραγωγών ανταλλαγή συνήθως εμπιστευτικών και λεπτής φύσης ατομικών εμπορικών πληροφοριών στις συνεδριάσεις της PG Paperboard (και ιδίως της JMC) σχετικά με τις ανεκτέλεστες παραγγελίες, την παύση της λειτουργίας των μηχανημάτων και τα ποσοστά παραγωγής, είχαν σαφώς αντιανταγωνιστικό χαρακτήρα και στόχος τους ήταν η εξασφάλιση όσο το δυνατό ευνοϊκότερων προϋποθέσεων για την εφαρμογή των συμπεφωνημένων πρωτοβουλιών για τις τιμές (...).»

275 Επομένως, εφόσον η Επιτροπή έκρινε προσηκόντως, με την απόφαση, ότι η ανταλλαγή ατομικών εμπορικών πληροφοριών συνιστούσε, αυτή καθαυτή, παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, η απαγόρευση μιας τέτοιας ανταλλαγής πληροφοριών στο μέλλον πληροί τις προϋποθέσεις εφαρμογής του άρθρου 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 17.

276 Όσον αφορά τις απαγορεύσεις ανταλλαγής εμπορικών πληροφοριών που κατονομάζονται στο άρθρο 2, πρώτο εδάφιο, στοιχεία β' και γ', της αποφάσεως, πρέπει να εξετασθούν υπό το πρίσμα του δευτέρου, του τρίτου και του τετάρτου εδαφίου του ίδιου αυτού άρθρου, που αναπτύσσουν το περιεχόμενό τους. Σ' αυτό ακριβώς το πλαίσιο πρέπει να προσδιορισθεί εάν και κατά πόσον η Επιτροπή έκρινε παράνομες τις εν λόγω ανταλλαγές, με δεδομένο το ότι η έκταση των βαρυνουσών τις επιχειρήσεις υποχρεώσεων πρέπει να περιοριστεί στο μέτρο που είναι αναγκαίο για ν' αποκατασταθεί η νομιμότητα της συμπεριφοράς τους υπό το πρίσμα του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης.

277 Η απόφαση πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι η Επιτροπή θεώρησε το σύστημα Fides αντίθετο προς το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, ως υποστήριγμα της διαπιστωθείσας συμπράξεως (αιτιολογική σκέψη 134, τρίτο εδάφιο, της αποφάσεως). Την ερμηνεία αυτή επιρρωννύει το γράμμα του άρθρου 1 της αποφάσεως, κατά το οποίο οι επιχειρήσεις αντήλλασσαν εμπορικές πληροφορίες «για τη στήριξη των παραπάνω μέτρων» που κρίθηκαν αντίθετα στο άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης.

278 Η έκταση των απαγορεύσεων του άρθρου 2, πρώτο εδάφιο, στοιχεία β' και γ', της αποφάσεως για το μέλλον πρέπει να εκτιμηθεί υπό το φως της ερμηνείας αυτής, την οποία παρέχει η Επιτροπή για το αν το σύστημα Fides συμβιβάζεται με το άρθρο 85 της Συνθήκης.

279 Συναφώς, αφενός μεν οι εν λόγω απαγορεύσεις δεν περιορίζονται στις ανταλλαγές ατομικών εμπορικών πληροφοριών, αλλ' αφορούν και τις ανταλλαγές ορισμένων συγκεντρωτικών στατιστικών στοιχείων (άρθρο 2, πρώτο εδάφιο, στοιχείο β', και δεύτερο εδάφιο, της αποφάσεως). Αφετέρου δε το άρθρο 2, πρώτο εδάφιο, στοιχεία β' και γ', της αποφάσεως απαγορεύει την ανταλλαγή ορισμένων στατιστικών πληροφοριών, για ν'αποφευχθεί η δημιουργία ενός πιθανού υποβάθρου ενδεχομένης αντίθετης στον ανταγωνισμό συμπεριφοράς.

280 Μια τέτοια απαγόρευση, καθόσον αποσκοπεί στην παρεμπόδιση της ανταλλαγής αμιγώς στατιστικών πληροφοριών μη εχουσών τον χαρακτήρα ατομικών ή δυναμένων να εξατομικευθούν πληροφοριών, με την αιτιολογία ότι οι ανταλλασσόμενες πληροφορίες θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για αντίθετους στον ανταγωνισμό σκοπούς, υπερβαίνει το μέτρο που είναι αναγκαίο προς αποκατάσταση της νομιμότητας της διαπιστωθείσας συμπεριφοράς. Ειδικότερα, αφενός μεν από την απόφαση δεν προκύπτει ότι η Επιτροπή θεώρησε αυτή καθαυτή την ανταλλαγή στατιστικών στοιχείων ως παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης. Αφετέρου δε το γεγονός και μόνον ότι ένα σύστημα ανταλλαγής στατιστικών πληροφοριών ενδέχεται να χρησιμοποιηθεί για αντίθετους στον ανταγωνισμό σκοπούς δεν το καθιστά αντίθετο στο άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, διότι, υπ' αυτές τις συνθήκες, πρέπει να διαπιστωθεί ότι αυτό παράγει συγκεκριμένα αντίθετα στον ανταγωνισμό αποτελέσματα. Επομένως, το επιχείρημα της Επιτροπής ότι το άρθρο 2 της αποφάσεως έχει αμιγώς αναγνωριστικό χαρακτήρα (βλ. σκέψη 261 ανωτέρω) είναι αβάσιμο.

281 Κατά συνέπεια, το άρθρο 2, πρώτο έως τέταρτο εδάφιο, της αποφάσεως πρέπει να ακυρωθεί, πλην των ακολούθων χωρίων:

«Οι επιχειρήσεις που αναφέρονται στο άρθρο 1 πρέπει να παύσουν αμέσως την ανωτέρω παράβαση, εάν δεν το έχουν ήδη πράξει. Πρέπει στο εξής να απέχουν, στα πλαίσια των δραστηριοτήτων τους στον τομέα του χαρτονιού, από οιαδήποτε συμφωνία ή εναρμονισμένη πρακτική που μπορεί να έχει το ίδιο ή παρόμοιο αντικείμενο ή αποτέλεσμα, συμπεριλαμβανόμενης και οποιασδήποτε ανταλλαγής εμπορικών πληροφοριών:

α) με την οποία οι συμμετέχοντες ενημερώνονται άμεσα ή έμμεσα για την παραγωγή, τις πωλήσεις, τις ανεκτέλεστες παραγγελίες, τα ποσοστά χρησιμοποίησης των μηχανημάτων, το κόστος των τιμών πώλησης ή τα σχέδια εμπορίας των άλλων παραγωγών.

Κάθε σύστημα ανταλλαγής γενικών πληροφοριών μεταξύ τους (όπως το σύστημα Fides ή το σύστημα που θα το διαδεχθεί), πρέπει να εφαρμόζεται με τρόπο ώστε να αποκλείεται η παροχή οποιωνδήποτε πληροφοριών για την εξακρίβωση της συμπεριφοράς μεμονωμένων παραγωγών.»

Επί του αιτήματος ακυρώσεως ή μειώσεως του προστίμου

A — *Επί του ισχυρισμού περί ανάγκης μειώσεως του προστίμου λόγω εσφαλμένου ορισμού του αντικειμένου και της διάρκειας της παραβάσεως*

282 Η προσφεύγουσα, παραπέμποντας στους προηγουμένους λόγους και επιχειρήματα, διατείνεται ότι η παράβαση είχε πολύ διαφορετικό υλικό αντικείμενο, πολύ βραχύτερη διάρκεια και πολύ μικρότερη βαρύτητα απ' ό,τι ισχυρίζεται η Επιτροπή και ότι πρέπει, επομένως, να μειωθεί δραστικά το ύψος του προστίμου.

283 Υπενθυμίζεται ότι, όπως προκύπτει από τις διαπιστώσεις που έγιναν στο πλαίσιο των προηγουμένων λόγων ακυρώσεως, η Επιτροπή ορθώς δέχτηκε την ύπαρξη και τη διάρκεια της παραβάσεως της προσφεύγουσας που περιγράφεται στο άρθρο 1 της αποφάσεως.

284 Επομένως, ο παρών λόγος ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί.

Β — *Επί του λόγου ακυρώσεως ότι η Επιτροπή, κρίνοντας ότι η σύμπραξη «επέτυχε σε μεγάλο βαθμό τους στόχους της», αφενός μεν υπέπεσε σε σφάλμα εκτιμήσεως, αφετέρου δε παρέβη την υποχρέωση αιτιολογήσεως*

Επιχειρήματα των διαδίκων

285 Η προσφεύγουσα διατείνεται ότι η Επιτροπή, δεχόμενη, για την επιμέτρηση του προστίμου, ότι «η σύμπραξη επέτυχε σε μεγάλο βαθμό τους στόχους της», υπέπεσε σε σφάλμα εκτιμήσεως (αιτιολογική σκέψη 168 της αποφάσεως). Επ' αυτού, η Επιτροπή δεν έλαβε υπόψη τα αποδεικτικά στοιχεία τα οποία είχαν προσκομίσει οι αποδέκτριες επιχειρήσεις και ειδικότερα η προσφεύγουσα.

286 Ο τρόπος αναγγελίας των τιμών ήταν ο συνήθης στον κλάδο· αν παρατηρήθηκε κάποια ομοιομορφία και χρονική σύμπτωση στις αναγγελίες ανατιμήσεων των διαφόρων παραγωγών, αυτό οφειλόταν στις συνθήκες της αγοράς και ιδίως στη διαφάνειά της. Η Επιτροπή δεν έλαβε υπόψη τα ακόλουθα στοιχεία: α) οι τιμές των συναλλαγών ήσαν πάντα κατώτερες των αναγγελλομένων τιμών· β) υπήρξαν πάντα αισθητές διαφορές μεταξύ των τιμών που χρεώνονταν σε κάθε πελάτη, οπότε δεν υπήρχε ενιαία τιμή· γ) οι κύκλοι της συγκυρίας επιδρούσαν στην εξέλιξη των τιμών και δ) η απόσταση μεταξύ των τιμών που χρεώνονταν σε κάθε πελάτη αυξήθηκε κατά την υπό κρίση περίοδο, άγοντας έτσι σε αυξημένη εξατομίκευση των τιμών.

287 Η εξέλιξη των τιμών των συναλλαγών καθορίστηκε αποκλειστικά από τις συνθήκες που επικρατούσαν κατά την υπό κρίση περίοδο στην αγορά και ιδίως από τη σχετικά σταθερή ζήτηση, την ικανοποιητική και ενίοτε αρίστη χρήση του παραγωγικού δυναμικού (βλ. αιτιολογικές σκέψεις 13 έως 15 της αποφάσεως), τις σημαντικές αυξήσεις του κόστους (βλ. αιτιολογικές σκέψεις 16 έως 19 της αποφάσεως) και, τέλος, από την ύπαρξη ενός μέσου συντελεστή κερδοφορίας εντελώς φυσιολογικού καθ' όλη την περίοδο. Υπ' αυτές τις συνθήκες, η Επιτροπή όφειλε να συμπεράνει ότι οι ανατιμήσεις ήσαν φυσιολογικές (βλ. επίσης αιτιολογική σκέψη 135) και ότι οι αυξήσεις όσων τιμών των συναλλαγών μπόρεσαν να διαπιστωθούν τελούσαν σε αρμονία με τις βασικές οικονομικές μεταβλητές. Επομένως, όφειλε επίσης να συμπεράνει ότι η φερομένη σύμπραξη δεν άσκησε καμμία επίδραση στην πραγματική εξέλιξη των τιμών συναλλαγών.

288 Κατά την προσφεύγουσα, οι τιμές συναλλαγών ακολούθησαν πάντα την εξέλιξη του κόστους. Συγκεκριμένα, η διαπιστωθείσα κατά το πρώτο ήμισυ του 1989 μείωση του κόστους των πρώτων υλών συνοδεύτηκε από αισθητή αύξηση του κόστους της εργασίας και της ενέργειας, που αποτελούν το 35 % περίπου του συνολικού κόστους για τους παραγωγούς χαρτονιού. Ούτε το ότι υπήρξε πτώση της ζητήσεως το 1991 σημαίνει ότι η εξέλιξη των τιμών επηρεάστηκε από άλλους παράγοντες, πλην των συνθηκών της αγοράς, διότι η μοναδική ανατίμηση του 1991 (που έγινε τον Ιανουάριο) είχε ήδη αναγγελθεί το φθινόπωρο του 1990 και μάλιστα προγραμματιστεί ακόμη νωρίτερα από τους παραγωγούς.

289 Ούτε ο ισχυρισμός της Επιτροπής σχετικά με τα αποτελέσματα της συμπράξεως είναι ακριβής, όσον αφορά τη φερομένη διαβούλευση για τα μερίδια αγοράς, εφόσον ουδέποτε υπήρξε διαβούλευση σχετικώς ούτε σύστημα εκτιμήσεως της εξελίξεως των μεριδίων αγοράς των κατ' ιδίαν παραγωγών. Επί πλέον, τα μερίδια της Sarrió στην αγορά υπέστησαν σοβαρές διακυμάνσεις κατά την υπό κρίση περίοδο.

290 Τέλος, η προσφεύγουσα επικαλείται πλημμέλεια της αιτιολογίας, διότι υπάρχει αντίφαση μεταξύ των συμπερασμάτων σχετικά με τα αποτελέσματα της συμπράξεως στην αγορά και των πραγματικών περιστατικών που διαπιστώνονται στην ίδια την απόφαση.

291 Η Επιτροπή παρατηρεί ότι, κατά την υπό κρίση περίοδο, οι τιμές αυξάνονταν πάντα τακτικά και εφαρμόζονταν σύμφωνα με τις διαβουλεύσεις των παραγωγών εντός των επιτροπών της PG Paperboard, ότι εγκαθιδρύθηκε σύστημα ελέγχου της τηρήσεως των επιβαλλομένων από τη σύμπραξη αποφάσεων μέσω ανταλλαγής λεπτομερών πληροφοριών και ότι τα μερίδια των κατ' ιδίαν παραγωγών στην αγορά διατηρήθηκαν πάντοτε στο ίδιο, λίγο ως πολύ, επίπεδο. Υπ' αυτές τις συνθήκες και εν όψει ιδίως των πολυαρίθμων αποδεικτικών της συμπράξεως εγγράφων, είναι αστήρικτος ο ισχυρισμός της προσφεύγουσας ότι η σύμπραξη δεν μετέβαλε ουσιωδώς τις τάσεις της αγοράς.

292 Ως προς την εξέλιξη των τιμών, η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι η επιτυχία της συμπράξεως πρέπει να εκτιμηθεί στο σύνολό της. Η επιτυχία της συμπράξεως ουδόλως αναιρείται από το — αναπόδεικτο άλλωστε — γεγονός ότι η προσφεύγουσα άντλησε μικρότερο όφελος απ' ό,τι άλλοι.

293 Ως προς τα μερίδια αγοράς, οι μικρές μεταβολές των μεριδίων των κατ' ιδίαν παραγωγών στην αγορά επιβεβαιώνουν τη μεγάλη επιτυχία την οποία σημείωσε η σύμπραξη και από την άποψη αυτή.

294 Τέλος, η Επιτροπή αμφισβητεί, βάσει των προεκτεθέντων επιχειρημάτων, ότι η απόφαση πάσχει έλλειψη αιτιολογίας όσον αφορά τα αποτελέσματα της συμπράξεως στην αγορά. Παραπέμπει ιδίως στις αναλύσεις των συνθηκών και της εξελίξεως της αγοράς που περιέχονται στις αιτιολογικές σκέψεις 16, 21 και 137 της αποφάσεως και υποστηρίζει ότι καμμία αντίφαση δεν παρατηρείται στην αιτιολογία της αποφάσεως, εκτός αν επιχειρηθεί απομόνωση ενός ισχυρισμού από την αλληλουχία του.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

295 Κατά την αιτιολογική σκέψη 168, έβδομη περίπτωση, της αποφάσεως, η Επιτροπή καθόρισε το γενικό επίπεδο των προστίμων λαμβάνοντας, μεταξύ άλλων, υπόψη το γεγονός ότι «η σύμπραξη επέτυχε σε μεγάλο βαθμό τους στόχους της». Η εκτίμηση αυτή αναφέρεται αδιαμφισβήτητα στα αποτελέσματα τα οποία επέφερε στην αγορά η διαπιστωθείσα στο άρθρο 1 της αποφάσεως παράβαση.

296 Για να ελεγχθεί η εκτίμηση την οποία εξέφερε η Επιτροπή επί των αποτελεσμάτων της παραβάσεως, το Πρωτοδικείο θεωρεί ότι αρκεί να εξετάσει την εκτίμηση την οποία εξέφερε επί των αποτελεσμάτων της συμπαιγνίας ως προς τις τιμές. Συγκεκριμένα, πρώτον, από την απόφαση προκύπτει ότι η διαπίστωση περί μεγάλου βαθμού επιτυχίας των στόχων στηρίζεται κατ' ουσίαν στα αποτελέσματα της συμπαιγνίας ως προς τις τιμές. Ενώ τα αποτελέσματα αυτά αναλύονται στις αιτιολογικές σκέψεις 100 έως 102, 115 και 135 έως 137 της αποφάσεως, αντιθέτως, το ζήτημα αν η συμπαιγνία ως προς τα μερίδια της αγοράς και ως προς τα διαστήματα διακοπής της λειτουργίας άσκησαν επίδραση στην αγορά πουθενά δεν εξετάζεται ειδικώς.

297 Δεύτερον, με βάση την εξέταση της επιδράσεως της συμπαιγνίας ως προς τις τιμές, μπορεί, ούτως ή άλλως, να εκτιμηθεί και το αν επιτεύχθηκε ο στόχος της συμπαιγνίας ως προς τα διαστήματα διακοπής της λειτουργίας, εφόσον σκοπός αυτής ήταν να μη πληγεί η αποτελεσματικότητα των εναρμονισμένων πρωτοβουλιών για τις τιμές από πλεονάζουσα προσφορά.

298 Τρίτον, όσον αφορά τη συμπαιγνία ως προς τα μερίδια της αγοράς, η Επιτροπή δεν υποστηρίζει ότι όσες επιχειρήσεις μετείχαν στις συναντήσεις της PWG αποσκοπούσαν στην απόλυτη παγίωση των μεριδίων τους στην αγορά. Κατά την αιτιολογική σκέψη 60, δεύτερο εδάφιο, της αποφάσεως, η συμφωνία επί των μεριδίων της αγοράς δεν ήταν παγιωμένη, «αλλά αποτελούσε το αντικείμενο περιοδικών προσαρμογών και επαναδιαπραγματεύσεων». Εν όψει αυτής της διευκρινίσεως, δεν μπορεί, επομένως, να προσαφθεί στην Επιτροπή ότι έκρινε ότι η σύμπραξη επέτυχε σε μεγάλο βαθμό τους στόχους της χωρίς να εξετάσει ειδικά στην απόφαση την επιτυχία της συμπράξεως αυτής ως προς τα μερίδια της αγοράς.

299 Όσον αφορά τη συμπαιγνία ως προς τις τιμές, η Επιτροπή εκτίμησε τα γενικά της αποτελέσματα. Επομένως, και αν ακόμη υποτεθεί ότι τα παρεχόμενα από την προσφεύγουσα ατομικά στοιχεία αποδεικνύουν, όπως ισχυρίζεται, ότι η συμπαιγνία ως προς τις τιμές είχε γι' αυτήν λιγότερο σημαντικά αποτελέσματα από εκείνα που σημειώθηκαν στο σύνολο της ευρωπαϊκής αγοράς χαρτονιού, τα ατομικά αυτά στοιχεία δεν αρκούν αφ' εαυτών για ν' αναιρέσουν την εκτίμηση της Επιτροπής.

300 Από την απόφαση προκύπτει, όπως επιβεβαίωσε επ' ακροατηρίου η Επιτροπή, ότι έγινε διάκριση μεταξύ τριών ειδών αποτελεσμάτων. Επί πλέον, η Επιτροπή στηρίχτηκε στο γεγονός ότι οι πρωτοβουλίες για τις τιμές θεωρήθηκαν, σε γενικές γραμμές, ως επιτυχία από τους ίδιους τους παραγωγούς.

301 Το πρώτο είδος αποτελεσμάτων το οποίο έλαβε υπόψη η Επιτροπή — χωρίς ν' αμφισβητηθεί από την προσφεύγουσα — συνίσταται στο ότι οι συμφωνούμενες ανατιμήσεις αναγγέλλοντο πράγματι στους πελάτες. Οι νέες τιμές χρησίμευαν έτσι ως σημείο αφετηρίας, σε περίπτωση ατομικών διαπραγματεύσεων των τιμών των συναλλαγών με τους πελάτες (βλ. ιδίως αιτιολογικές σκέψεις 100 και 101, πέμπτο και έκτο εδάφιο, της αποφάσεως).

302 Το δεύτερο είδος αποτελεσμάτων συνίσταται στο ότι η εξέλιξη των τιμών των συναλλαγών ακολουθούσε την εξέλιξη των αναγγελλομένων τιμών. Όπως υποστηρίζει συναφώς η Επιτροπή, «οι παραγωγοί όχι μόνον ανήγγειλαν τις συμπεφωνημένες αυξήσεις των τιμών, αλλά και, με ελάχιστες εξαιρέσεις, ελάμβαναν αυστηρά μέτρα για να τις επιβάλλουν στους πελάτες» (αιτιολογική σκέψη 101, πρώτο εδάφιο, της αποφάσεως). Δέχεται ότι οι πελάτες επιτύγχαναν ενίοτε παραχωρήσεις όσον αφορά την έναρξη ισχύος των ανατιμήσεων ή ατομικές εκπτώσεις, ιδίως σε περίπτωση μεγάλων παραγγελιών, και ότι «η μέση καθαρή αύξηση που προέκυπτε μετά από όλες τις εκπτώσεις, τις μειώσεις και τις άλλες παραχωρήσεις ήταν πάντα μικρότερη από το ολόκληρο ποσό της αναγγελλόμενης αύξησης» (αιτιολογική σκέψη 102, τελευταίο εδάφιο). Αναφερόμενη όμως σε διαγράμματα που περιέχονται σε μια οικονομική μελέτη που εκπονήθηκε, για την ενώπιον της Επιτροπής διαδικασία, για λογαριασμό διαφόρων επιχειρήσεων αποδεκτριών της αποφάσεως (στο εξής: έκθεση LE), ισχυρίζεται ότι, κατά την καταλαμβανομένη από την απόφαση περίοδο, υπήρχε «στενή γραμμική σχέση» μεταξύ της εξελίξεως των αναγγελλομένων τιμών και της εξελίξεως

των τιμών των συναλλαγών, εκφραζομένων σε εθνικό νόμισμα ή μετατρεπομένων σε ECU. Καταλήγει δε ως εξής: «Οι καθαρές αυξήσεις των τιμών ακολουθούσαν αμέσως μετά την αναγγελία των τιμών, αν και με κάποια χρονική υστέρηση. Ο συντάκτης της έκθεσης ομολόγησε κατά την προφορική ακρόαση ότι αυτό συνέβη το 1988 και το 1989» (αιτιολογική σκέψη 115, δεύτερο εδάφιο).

303 Πρέπει να γίνει δεκτό ότι, κατά την εκτίμηση αυτού του δευτέρου είδους αποτελεσμάτων, η Επιτροπή ορθώς εθεώρησε ότι η ύπαρξη γραμμικής σχέσεως μεταξύ της εξελίξεως των αναγγελλομένων τιμών και της εξελίξεως των τιμών των συναλλαγών στοιχειοθετούσε ότι αυτές υφίσταντο, όπως επιδίωκαν οι παραγωγοί, την επίδραση των πρωτοβουλιών για τις τιμές. Πράγματι, γίνεται κοινώς δεκτόν ότι, στην οικεία αγορά, η πρακτική των ατομικών διαπραγματεύσεων με τους πελάτες συνεπάγεται ότι οι τιμές των συναλλαγών δεν είναι, εν γένει, οι ίδιες με τις αναγγελλόμενες τιμές. Επομένως, δεν πρέπει να προδικάζεται ότι οι αυξήσεις των τιμών των συναλλαγών θα είναι οι ίδιες με τις αυξήσεις των αναγγελλομένων τιμών.

304 Όσον αφορά αυτή καθαυτή την ύπαρξη συσχετίσεως μεταξύ των αυξήσεων των αναγγελλομένων τιμών και των αυξήσεων των τιμών των συναλλαγών, ορθώς η Επιτροπή αναφέρθηκε στην έκθεση LE, η οποία αποτελεί ανάλυση της εξελίξεως των τιμών του χαρτονιού κατά την εξεταζόμενη στην απόφαση περίοδο, στηριζόμενη σε στοιχεία παρασχεθέντα από διαφόρους παραγωγούς, μεταξύ των οποίων και η προσφεύγουσα.

305 Η έκθεση όμως αυτή εν μέρει μόνον επιβεβαιώνει την τότε ύπαρξη «στενής γραμμικής σχέσεως». Συγκεκριμένα, από την εξέταση της περιόδου 1987 έως 1991 προκύπτει ότι μπορούν να διακριθούν τρεις υποπερίοδοι. Συναφώς, σε ακρόαση ενώπιον της Επιτροπής, ο συντάκτης της εκθέσεως LE συνόψισε τα συμπεράσματά του ως εξής: «Δεν υπάρχει στενή συσχέτιση, έστω και ετεροχρονισμένη, μεταξύ της αναγγελθείσας ανατιμήσεως και των τιμών της αγοράς, κατά την αρχή της υπό κρίση περιόδου, από 1987 έως 1988. Αντιθέτως, τέτοια συσχέτιση υφίσταται το 1988/1989, στη συνέχεια η συσχέτιση αυτή φθίνει για να συμπεριφερθεί κατά τρόπο μάλλον παράδοξο [oddly] κατά την περίοδο 1990/1991» (πρακτικό της ακροάσεως, σ. 28). Επισήμανε περαιτέρω ότι αυτές οι

διακυμάνσεις συνεδέοντο στενά με διακυμάνσεις της ζητήσεως (βλ. ιδίως πρακτικό της ακροάσεως, σ. 20).

306 Αυτά τα προφορικώς διατυπωθέντα συμπεράσματα του συντάκτη συνάδουν με τα όσα αναπτύσσονται στην έκθεσή του, και ιδίως με τα διαγράμματα όπου συγκρίνεται η εξέλιξη των αναγγελλομένων τιμών με την εξέλιξη των τιμών των συναλλαγών (έκθεση LE, διαγράμματα 10 και 11, σ. 29). Επιβάλλεται, επομένως, η διαπίστωση ότι η Επιτροπή μερικώς μόνον απέδειξε την ύπαρξη της «στενής γραμμικής σχέσεως» την οποία επικαλείται.

307 Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η Επιτροπή είπε επίσης ότι έλαβε υπόψη και ένα τρίτο είδος αποτελεσμάτων της συμπαιγνίας ως προς τις τιμές, συνιστάμενο στο ότι το επίπεδο των τιμών των συναλλαγών ήταν υψηλότερο του επιπέδου που θα επιτυγχανόταν αν δεν υπήρχε συμπαιγνία. Συναφώς, η Επιτροπή, τονίζοντας ότι ο χρόνος και η σειρά αναγγελίας των ανατιμήσεων είχαν προγραμματιστεί από την PWG, εκτιμά, στην απόφαση, ότι «είναι αδιανόητο υπό τις περιστάσεις αυτές να μην είχαν επηρεάσει οι εναρμονισμένες αναγγελίες τα πραγματικά επίπεδα τιμών» (αιτιολογική σκέψη 136, τρίτο εδάφιο, της αποφάσεως). Η έκθεση LE (τμήμα 3), όμως, περιέχει ένα υπόδειγμα βάσει του οποίου μπορεί να προβλεφθεί το επίπεδο τιμών που προκύπτει από τις αντικειμενικές συνθήκες της αγοράς. Κατά την έκθεση αυτή, το επίπεδο των τιμών, όπως καθοριζόταν από αντικειμενικούς οικονομικούς παράγοντες κατά την περίοδο 1975 έως 1991, εξελίχθηκε, με αμελητέες διακυμάνσεις, όπως εξελίχθηκαν και οι εφαρμοσθείσες τιμές των συναλλαγών, περιλαμβανομένης και της περιόδου την οποία αφορά η απόφαση.

308 Παρά τα συμπεράσματα αυτά, η περιεχομένη στην έκθεση ανάλυση δεν δικαιολογεί τη διαπίστωση ότι οι εναρμονισμένες πρωτοβουλίες για τις τιμές δεν παρέσχαν στους παραγωγούς τη δυνατότητα να φτάσουν επίπεδο τιμών των συναλλαγών υψηλότερο εκείνου που θα προέκυπτε από την ελεύθερη λειτουργία του ανταγωνισμού. Συναφώς, όπως τόνισε επ' ακροατηρίου η Επιτροπή, είναι πιθανόν οι παράγοντες που ελήφθησαν υπόψη στην εν λόγω ανάλυση να επηρεάστηκαν από την ύπαρξη της συμπαιγνίας. Έτσι, η Επιτροπή ορθώς υποστήριξε ότι η συνιστώσα συμπαιγνία συμπεριφορά ήταν, π.χ., ικανή να περιορίσει τα κίνητρα που θα είχαν οι επιχειρήσεις για να μειώσουν το κόστος τους. Δεν επικαλέστηκε όμως την ύπαρξη κανενός συγκεκριμένου σφάλματος στην ανάλυση της εκθέσεως LE, ούτε προέβαλε κάποια δική της οικονομική ανάλυση για το πώς θα εξελίσσοντο οι τιμές των συναλλαγών αν δεν υπήρχε σύμπραξη. Υπ'

αυτές τις συνθήκες, ο ισχυρισμός της ότι το επίπεδο των τιμών των συναλλαγών θα ήταν χαμηλότερο αν δεν υπήρχε σύμπραξη μεταξύ των παραγωγών δεν μπορεί να γίνει δεκτός.

309 Επομένως, η απόδειξη αυτού του τρίτου είδους αποτελεσμάτων της συμπαιγνίας ως προς τις τιμές δεν αποδείχθηκε.

310 Τις προεκτεθείσες διαπιστώσεις ουδόλως μεταβάλλει η υποκειμενική εκτίμηση των παραγωγών, στην οποία στηρίχθηκε η Επιτροπή για να θεωρήσει ότι η σύμπραξη είχε επιτύχει σε μεγάλο βαθμό τους στόχους της. Επί του σημείου αυτού, η Επιτροπή αναφέρθηκε σε έναν κατάλογο εγγράφων την οποία προσκόμισε κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση. Όμως, και αν ακόμη υποτεθεί ότι στήριξε την εκτίμησή της για την ενδεχομένη επιτυχία των πρωτοβουλιών για τις τιμές σε έγγραφα που απηχούσαν την υποκειμενική αίσθηση ορισμένων παραγωγών, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι διάφορες επιχειρήσεις, μεταξύ των οποίων και η προσφεύγουσα, ορθώς εμνημόνευσαν επ' ακροατηρίου πολλά άλλα έγγραφα της δικογραφίας, όπου εκφράζονται οι δυσχέρειες τις οποίες συνάντησαν οι παραγωγοί κατά την εφαρμογή των συμφωνηθεισών ανατιμήσεων. Υπ' αυτές τις συνθήκες, η αναφορά της Επιτροπής στις δηλώσεις των ίδιων των παραγωγών δεν αρκεί για ν' αντληθεί το συμπέρασμα ότι η σύμπραξη επέτυχε σε μεγάλο βαθμό τους στόχους της.

311 Εν όψει των προεκτεθέντων, τα επισημαινόμενα από την Επιτροπή αποτελέσματα της παραβάσεως μερικώς μόνον αποδείχθηκαν. Το Πρωτοδικείο θα προσδιορίσει τις επιπτώσεις του συμπεράσματος αυτού στο πλαίσιο της αρμοδιότητάς του πλήρους δικαιοδοσίας επί των προστίμων, κατά την αξιολόγηση της βαρύτητας της διαπιστωθείσας εν προκειμένω παραβάσεως (βλ. σκέψη 334 κατωτέρω).

312 Τέλος, πρέπει να διαπιστωθεί ότι ο ισχυρισμός της προσφεύγουσας περί ελλείψεως αιτιολογίας της αποφάσεως όσον αφορά τα αποτελέσματα της παραβάσεως είναι αστήρικτος. Όπως προκύπτει από την προηγηθείσα εξέταση, η αιτιολογία της αποφάσεως σχετικά με τα αποτελέσματα της διαπιστωθείσας παραβάσεως είναι λεπτομερής και άνευ αντιφάσεων.

Γ — *Επί του λόγου ακυρώσεως ότι η Επιτροπή, κρίνοντας ως επιβαρυντικό στοιχείο την απόκρυψη της συμπράξεως, υπέπεσε αφενός μεν σε πλάνη περί το δίκαιον, αφετέρου δε σε πλάνη περί την αιτιολογία*

Επιχειρήματα των διαδίκων

313 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι, αν, χάριν υποθέσεως, γίνει δεκτό ότι η σταδιακή αναγγελία των ανατιμήσεων ήταν αποτέλεσμα διαβουλεύσεως, και πάλι η Επιτροπή δεν μπορούσε να θεωρήσει την περίσταση αυτή ως επιβαρυντική, διότι η «απόκρυψη» μιας συμπράξεως είναι εγγενές στοιχείο της ίδιας της παραβάσεως.

314 Περαιτέρω, κατά την προσφεύγουσα, το γεγονός ότι η Επιτροπή δεν μπόρεσε να ανεύρει έγγραφα στοιχεία προς απόδειξη των ισχυρισμών της περί υπάρξεως παραβάσεως δεν σημαίνει ότι ελήφθησαν μέτρα αποκρύψεως.

315 Τέλος, επισημαίνει έλλειψη αιτιολογίας καθόσον η απόφαση δεν εξηγεί για ποιους λόγους η απόκρυψη μιας συμπράξεως πρέπει να θεωρείται ως επιβαρυντική περίσταση.

316 Η Επιτροπή διατείνεται ότι η απόκρυψη της υπάρξεως της συμπράξεως αποτελεί στοιχείο που πρέπει να λαμβάνεται υπόψη κατά την εκτίμηση της βαρύτητας της παραβάσεως (προαναφερθείσα απόφαση BASF κατά Επιτροπής, σκέψη 273).

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

317 Κατά την αιτιολογική σκέψη 167, τρίτο εδάφιο, της αποφάσεως, «μια ιδιαίτερα σοβαρή πτυχή της παράβασης είναι ότι, σε μια προσπάθεια να αποκρύψουν την

ύπαρξη της σύμπραξης, οι επιχειρήσεις έφτασαν μέχρι το σημείο να προκαθορίζουν το χρόνο και τη σειρά με την οποία κάθε μεγάλος παραγωγός θα [ανήγγελλε] τις νέες αυξήσεις τιμών σε ολόκληρη την κοινή αγορά». Στην απόφαση επισημαίνεται περαιτέρω ότι «οι παραγωγοί, βάσει του εν λόγω περίπλοκου συστήματος παραπλάνησης, θα μπορούσαν να αποδώσουν τη σειρά των ομοιόμορφων και τακτικών αυξήσεων των τιμών σε ολόκληρο τον τομέα του χαρτονιού στο φαινόμενο "ολιγοπωλιακής συμπεριφοράς"» (αιτιολογική σκέψη 73, τρίτο εδάφιο). Τέλος, κατά την αιτιολογική σκέψη 168, έκτη περίπτωση, η Επιτροπή καθόρισε το γενικό επίπεδο των προστίμων εν όψει του ότι «ελήφθησαν περίπλοκα μέτρα για να συγκαλυφθεί η αληθινή φύση και η έκταση της αθέμιτης συνεργασίας (ανυπαρξία οποιωνδήποτε επίσημων πρακτικών ή εγγράφων για την PWG και την JMC· αποτροπή της τήρησης σημειώσεων· σκηνοθέτηση του χρόνου και της σειράς με την οποία αναγγέλλονταν οι αυξήσεις των τιμών για να μπορεί να υποστηριχθεί ότι "ακολουθούσαν" άλλες κ.λπ.)».

318 Διαπιστώνεται ότι ορθώς η Επιτροπή συνήγαγε από τα συλλεγέντα αποδεικτικά στοιχεία ότι οι επιχειρήσεις προγραμμάτιζαν τον χρόνο και τη σειρά των επιστολών με τις οποίες θα ανήγγελλαν τις ανατιμήσεις, για να προσπαθήσουν ν' αποκρύψουν την ύπαρξη της διαβουλεύσεως επί των τιμών. Ο προγραμματισμός αυτός προκύπτει ειδικότερα από δηλώσεις της Stora (παράρτημα 39 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων, παράγραφος 30): «Δεν υπήρχε πάγια διαδικασία για το ποιος θα ανήγγελλε πρώτος μια ανατίμηση και ποιος θα ακολουθούσε. Η PWG συζητούσε και συμφωνούσε ποιος κατασκευαστής θα ανήγγελλε πρώτος κάθε ανατίμηση και πότε οι λοιποί βασικοί κατασκευαστές θα ανήγγελλαν τις δικές τους. Το σχέδιο δεν ήταν κάθε φορά το ίδιο.» Την ύπαρξη προγραμματισμού επιρρωννύει επίσης το σημείωμα της Rena για τη συνάντηση της JMC της 6ης Σεπτεμβρίου 1990 (παράρτημα 118 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων). Το έγγραφο αυτό περιέχει συγκεκριμένα στοιχεία για τις ημερομηνίες αναγγελίας των ανατιμήσεων του Ιανουαρίου 1991 για ορισμένες επιχειρήσεις μέλη της PWG (Mayr-Melnhof, Feldmühle και Cascades), ημερομηνίες που ταυτίζονται ακριβώς με τις ημερομηνίες κατά τις οποίες οι επιχειρήσεις όντως απέστειλαν τις επιστολές αναγγελίας (βλ. αιτιολογικές σκέψεις 87 και 88 της αποφάσεως).

319 Όσον αφορά την έλλειψη επισήμων πρακτικών και τη σχεδόν παντελή έλλειψη σημειώσεων εσωτερικής χρήσεως από τις συναντήσεις της PWG και της JMC,

συνιστούν, εν όψει του πλήθους, της χρονικής διάρκειας και της φύσεως των εν λόγω συζητήσεων, επαρκή απόδειξη του ισχυρισμού της Επιτροπής ότι οι μετέχοντες απετρέποντο από του να τηρούν σημειώσεις.

320 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι οι επιχειρήσεις που μετείχαν στις συναντήσεις αυτών των οργάνων όχι μόνον είχαν επίγνωση του παρανόμου της συμπεριφοράς τους, αλλά και ελάμβαναν μέτρα αποκρύψεως της συμπαιγνίας. Επομένως, καλώς η Επιτροπή θεώρησε τα μέτρα αυτά ως επιβαρυντική περίσταση κατά την εκτίμηση της βαρύτητας της παραβάσεως.

321 Τέλος, εφόσον εξήγησε, στην απόφαση, ποια συγκεκριμένα στοιχεία της συμπεριφοράς των επιχειρήσεων θεωρούσε ως επιβαρυντικές περιστάσεις, αιτιολόγησε επαρκώς την εκτίμησή της επί του ζητήματος αυτού.

322 Επομένως, ο παρών λόγος ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί.

Δ — *Επί του λόγου ακυρώσεως περί προσβολής της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως, καθόσον η Επιτροπή επέβαλε, χωρίς αντικειμενική δικαιολογία, πρόστιμα κατά πολύ υψηλότερα απ' ό,τι κατά την προηγουμένη πρακτική της*

Επιχειρήματα των διαδίκων

323 Η προσφεύγουσα διατείνεται ότι η αύξηση του ύψους του επιβληθέντος προστίμου σε σύγκριση με τα πρόστιμα που ίσχυαν στην προηγούμενη πρακτική των αποφάσεων της Επιτροπής συνιστά αδικαιολόγητη διαφορά μεταχειρίσεως.

324 Συγκεκριμένα, για ορισμένες παρόμοιες συμπράξεις επιβλήθηκαν κυρώσεις σαφώς λιγότερο βαρειές (βλ., π.χ., απόφαση 86/398/ΕΟΚ της Επιτροπής, της 23ης Απριλίου 1986, σχετικά με διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 85 της Συνθήκης ΕΟΚ (IV/31.149 — Πολυπροπυλένιο) (ΕΕ 1986, L 230, σ. 1, στο εξής: απόφαση Πολυπροπυλενίου).

325 Ομοίως, το γενικό επίπεδο των προστίμων παρίσταται αδικαιολόγητο σε σύγκριση με την απόφαση 92/163/ΕΟΚ της Επιτροπής, της 24ης Ιουλίου 1991, σχετικά με διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 86 της Συνθήκης ΕΟΚ (IV/31.043 — Tetra Pak II) (ΕΕ 1991, L 72, σ. 1).

326 Το σφάλμα εκτιμήσεως της βαρύτητας της παραβάσεως επιβεβαιώνεται επίσης αν γίνει σύγκριση με το επίπεδο των προστίμων που επιβλήθηκαν στην απόφαση 94/815/ΕΚ της Επιτροπής, της 30ής Νοεμβρίου 1994, σχετικά με διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 85 της Συνθήκης ΕΚ (Υπόθεση IV/33.126 και 33.322 — Τσιμέντο) (ΕΕ 1994, L 343, σ. 1).

327 Κατά την Επιτροπή, κάθε παράβαση εμφανίζει τα δικά της χαρακτηριστικά. Εφόσον η αρχή της ίσης μεταχειρίσεως επιβάλλει παρόμοιες καταστάσεις να τυγχάνουν της ίδιας μεταχειρίσεως, είναι αδύνατον να συγκριθεί το ύψος των επιβληθέντων εν προκειμένω προστίμων με τα πρόστιμα που επιβλήθηκαν για παραβάσεις που διαπράχθηκαν με διαφορετικό τρόπο και σε διαφορετικό χρόνο. Η Επιτροπή προσθέτει ότι έχει, ούτως ή άλλως, την εξουσία να αυξάνει το ύψος των προστίμων, αν αυτό είναι αναγκαίο προκειμένου να κατοχυρωθεί η εφαρμογή της κοινοτικής πολιτικής ανταγωνισμού (απόφαση του Πρωτοδικείου της 10ης Μαρτίου 1992, T-12/89, Solvay κατά Επιτροπής, Συλλογή 1992, σ. II-907).

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

328 Σύμφωνα με το άρθρο 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17, η Επιτροπή δύναται να επιβάλλει με απόφαση στις επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων πρόστιμο ύψους 1 000 μέχρις 1 000 000 ECU ή και ποσού μεγαλύτερου από

αυτό μέχρι ποσοστού 10% του κύκλου εργασιών που επραγματοποιήθη κατά την προηγούμενη διαχειριστική περίοδο από μία των επιχειρήσεων, οι οποίες έχουν συνεργήσει στην παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, είτε εκ προθέσεως είτε εξ αμελείας. Κατά τον καθορισμό του ύψους του προστίμου πρέπει να λαμβάνονται υπόψη, εκτός από τη σοβαρότητα της παραβάσεως, και η διάρκειά της. Όπως προκύπτει από τη νομολογία του Δικαστηρίου, η σοβαρότητα των παραβάσεων πρέπει να αποδεικνύεται βάσει μεγάλου αριθμού στοιχείων όπως είναι, ιδίως, τα ιδιαίτερα περιστατικά της υποθέσεως, το πλαίσιό της και ο αποτρεπτικός χαρακτήρας των προστίμων, και τούτο χωρίς να υφίσταται δεσμευτικός ή εξαντλητικός κατάλογος κριτηρίων που πρέπει οπωσδήποτε να λαμβάνονται υπόψη (διάταξη του Δικαστηρίου της 25ης Μαρτίου 1996, C-137/95 P, SPO κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1996, σ. I-1611, σκέψη 54).

329 Εν προκειμένω, η Επιτροπή καθόρισε το γενικό επίπεδο των προστίμων λαμβάνοντας υπόψη τη διάρκεια της παραβάσεως (αιτιολογική σκέψη 167 της αποφάσεως), καθώς και τις ακόλουθες εκτιμήσεις (αιτιολογική σκέψη 168):

«— η αθέμιτη συνεργασία για τον καθορισμό των τιμών και των μεριδίων της αγοράς αποτελεί αυτή καθεαυτή σοβαρό περιορισμό του ανταγωνισμού,

— η σύμπραξη κάλυπτε όλο σχεδόν το έδαφος της Κοινότητας,

— η κοινοτική αγορά χαρτονιού αποτελεί σημαντικό βιομηχανικό κλάδο με ετήσιο κύκλο εργασιών 2,5 περίπου δισεκατομμύρια ECU,

— οι επιχειρήσεις που συμμετείχαν στην παράβαση καλύπτουν σχεδόν ολόκληρη την αγορά,

— η σύμπραξη λειτουργούσε με τη μορφή ενός συστήματος τακτικών θεσμοθετημένων συνεδριάσεων που αποσκοπούσαν στη λεπτομερέστατη ρύθμιση της κοινοτικής αγοράς χαρτονιού,

— ελήφθησαν περίπλοκα μέτρα για να συγκαλυφθεί η αληθινή φύση και η έκταση της αθέμιτης συνεργασίας (ανυπαρξία οποιωνδήποτε επίσημων πρακτικών ή εγγράφων για την PWG και την JMC· αποτροπή της τήρησης σημειώσεων· σκηνοθέτηση του χρόνου και της σειράς με την οποία αναγγέλλονταν οι αυξήσεις των τιμών για να μπορεί να υποστηριχθεί ότι "ακολουθούσαν" άλλες κ.λπ.),

— η σύμπραξη επέτυχε σε μεγάλο βαθμό τους στόχους της.»

330 Επί πλέον, το Πρωτοδικείο υπενθυμίζει ότι, όπως προκύπτει από απάντηση της Επιτροπής σε γραπτή ερώτηση του Πρωτοδικείου, τα επιβληθέντα πρόστιμα είχαν ως βάση υπολογισμού για τις μεν επιχειρήσεις που θεωρούνται «επί κεφαλής» της συμπράξεως το 9 %, για τις δε λοιπές το 7,5 % του κύκλου εργασιών τον οποίο πραγματοποίησε καθεμιά από τις αποδέκτριες της αποφάσεως επιχειρήσεις στην κοινοτική αγορά του χαρτονιού το 1990.

331 Πρέπει να τονισθεί, πρώτον, ότι, κατά την εκτίμηση του γενικού επιπέδου των προστίμων, η Επιτροπή ευλόγως λαμβάνει υπόψη το γεγονός ότι εξακολουθούν να εμφανίζονται σχετικά συχνά κατάφωρες παραβάσεις των κοινοτικών κανόνων του ανταγωνισμού και, επομένως, έχει τη δυνατότητα να αυξάνει το ύψος των προστίμων προκειμένου να ενισχύει το προληπτικό τους αποτέλεσμα. Κατά συνέπεια, το ότι η Επιτροπή επέβαλε στο παρελθόν πρόστιμα ορισμένου ύψους για ορισμένες μορφές παραβάσεων δεν της στερεί τη δυνατότητα να αυξάνει το ύψος αυτό, εντός των ορίων που τίθενται με τον κανονισμό 17, αν αυτό είναι αναγκαίο προκειμένου να κατοχυρωθεί η εφαρμογή της κοινοτικής πολιτικής ανταγωνισμού (βλ. ιδίως απόφαση του Δικαστηρίου της 7ης Ιουνίου 1983, 100/80, 101/80, 102/80 και 103/80, Musique Diffusion française κ.λπ. κατά Επιτροπής Συλλογή 1983, σ. 1825, σκέψεις 105 και 108, και προαναφερθείσα απόφαση ICI κατά Επιτροπής, σκέψη 385).

332 Δεύτερον, η Επιτροπή ορθώς υποστήριξε ότι, λόγω των ιδιορρυθμιών της παρούσας υποθέσεως, δεν χωρεί απευθείας σύγκριση του γενικού επιπέδου των προστίμων που ισχύει στην επίδικη απόφαση με εκείνο που ίσχυε στην προη-

γούμενη πρακτική των αποφάσεων της Επιτροπής και ειδικότερα στην απόφαση Πολυπροπυλενίου, την οποία η ίδια η Επιτροπή κρίνει ως την πλέον παρεμφερή με την παρούσα. Συγκεκριμένα, αντιθέτως προς την υπόθεση που οδήγησε στην απόφαση Πολυπροπυλενίου, εδώ δεν ελήφθη υπόψη καμμία γενική ελαφρυντική περίσταση κατά τον καθορισμό του γενικού επιπέδου των προστίμων. Εξ άλλου, όπως διαπίστωσε ήδη το Πρωτοδικείο, η λήψη περιπλόκων μέτρων από τις επιχειρήσεις, με σκοπό την απόκρυψη της υπάρξεως της παραβάσεως, συνιστά ιδιαιτέρως σοβαρό στοιχείο αυτής, που τις διακρίνει έναντι άλλων παραβάσεων που έχει διαπιστώσει στο παρελθόν η Επιτροπή.

333 Τρίτον, πρέπει να τονισθεί η μακρά διάρκεια και ο κατάφωρος χαρακτήρας της διαπραχθείσας παραβάσεως του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, η οποία διαπράχθηκε παρά την προειδοποίηση την οποία θα όφειλε να συνιστά η προηγούμενη πρακτική των αποφάσεων της Επιτροπής, και ιδίως η απόφαση Πολυπροπυλενίου.

334 Βάσει των στοιχείων αυτών, πρέπει να θεωρηθεί ότι τα κριτήρια που εκτίθενται στην αιτιολογική σκέψη 168 της αποφάσεως δικαιολογούν το καθορισθέν από την Επιτροπή γενικό επίπεδο των προστίμων. Ασφαλώς, όπως έκρινε ήδη το Πρωτοδικείο, τα αποτελέσματα της συμπαιγνίας ως προς τις τιμές, τα οποία δέχτηκε η Επιτροπή για τον καθορισμό του γενικού επιπέδου των προστίμων, μερικώς μόνον αποδείχθηκαν. Υπό το πρίσμα όμως των προεκτιθεμένων σκέψεων, το συμπέρασμα αυτό δεν είναι ικανό να επηρεάσει αισθητά την εκτίμηση της βαρύτητας της διαπιστωθείσας παραβάσεως. Συναφώς, το γεγονός ότι οι επιχειρήσεις ανήγγελλαν όντως τις συμφωνούμενες ανατιμήσεις και ότι οι αναγγελλόμενες τιμές αποτελούσαν το σημείο αφετηρίας για τον καθορισμό των ατομικών τιμών των συναλλαγών αρκεί αφ' εαυτού για να διαπιστωθεί ότι η σύμπραξη ως προς τις τιμές είχε και ως σκοπό και ως αποτέλεσμα τον σοβαρό περιορισμό του ανταγωνισμού. Επομένως, στο πλαίσιο της αρμοδιότητάς του πλήρους δικαιοδοσίας, το Πρωτοδικείο κρίνει ότι γενόμενες διαπιστώσεις σχετικά με τα αποτελέσματα της παραβάσεως δεν δικαιολογούν καμμία μείωση του καθορισθέντος από την Επιτροπή γενικού επιπέδου των προστίμων.

335 Τέλος, η Επιτροπή, καθορίζοντας εν προκειμένω το γενικό επίπεδο των προστίμων, δεν απέστη από την πρακτική των προηγουμένων αποφάσεών της, ώστε να οφείλει να αιτιολογήσει ειδικότερα την εκτίμησή της περί της βαρύ-

τητας της παραβάσεως (βλ. ιδίως απόφαση του Δικαστηρίου της 26ης Νοεμβρίου 1975, 73/74, Groupement des fabricants de papiers peints de Belgique κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1975, σ. 457, σκέψη 31).

336 Επομένως, ο παρών λόγος ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί.

Ε — *Επί του λόγου ακυρώσεως περί ελλείψεως αιτιολογίας και προσβολής των δικαιωμάτων του αμυνομένου ως προς τον υπολογισμό του προστίμου*

Επιχειρήματα των διαδίκων

337 Η προσφεύγουσα διατείνεται ότι, για να εκτιμηθεί αν η Επιτροπή παρέμεινε εντός των επιβαλλομένων από το άρθρο 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17 ορίων και αν άσκησε κατά τρόπο ορθό και μη αυθαίρετο τη διακριτική της ευχέρεια επί των προστίμων, πρέπει να ερευνηθεί αν η απόφαση περιέχει περιγραφή των κριτηρίων τα οποία εφαρμόζει η Επιτροπή. Κατ' αυτήν, η απόφαση δεν ανταποκρίνεται σ' αυτές τις επιταγές, καθόσον δεν αναφέρει ούτε ποια εταιρική χρήση λαμβάνεται υπόψη για τον καθορισμό των προστίμων ούτε τι ποσοστό εφαρμόστηκε για τον υπολογισμό κάθε προστίμου. Ως εκ τούτου, η προσφεύγουσα αδυνατεί να ελέγξει αποτελεσματικά τη νομιμότητα της αποφάσεως, πράγμα που συνιστά κατάφωρη προσβολή των δικαιωμάτων του αμυνομένου.

338 Η Επιτροπή επισημαίνει ότι το άρθρο 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17 δεν μνημονεύει ούτε ρητά ούτε έμμεσα την υποχρέωση της Επιτροπής να αναφέρει τον τρόπο υπολογισμού τον οποίο ακολουθεί. Επί πλέον, η αιτιολογία της αποφάσεως σχετικά με τα στοιχεία που καθόρισαν το γενικό επίπεδο των προστίμων, καθώς και το ύψος του προστίμου που επιβλήθηκε σε κάθε επιχείρηση, είναι απολύτως παρεμφερής με τις αιτιολογίες που παρέχονται σε παρόμοιες αποφάσεις. Άλλωστε, ουδέποτε υπήρξε προηγούμενο όπου να επιβλήθηκε η υποχρέωση να αναφέρονται τα λεπτομερέστερα κριτήρια που χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό των προστίμων.

339 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι δεν υποχρεούται να καθορίζει το ύψος των προστίμου βάσει κάποιου συγκεκριμένου μαθηματικού τύπου, λύση που θα μπορούσε να ωθήσει τις επιχειρήσεις να αποτιμούν εκ των προτέρων το όφελος το οποίο θα απεκόμιζαν από τη συμμετοχή τους σε αθέμιτη σύμπραξη. Θεωρεί ότι διαθέτει περιθώριο εκτιμήσεως κατά τον καθορισμό του ύψους των προστίμων, τα οποία συνιστούν ένα μέσον της πολιτικής ανταγωνισμού της (απόφαση του Πρωτοδικείου της 6ης Απριλίου 1995, Τ-150/89, Martinelli κατά Επιτροπής, Συλλογή 1995, σ. II-1165, σκέψη 59).

340 Τέλος, διατείνεται ότι το γεγονός ότι ένα μέλος της Επιτροπής παρέσχε, ενδεικτικώς και μόνον, ορισμένες πρόσθετες λεπτομέρειες κατά τη διάρκεια συνεντεύξεως Τύπου δεν μπορεί να έχει αντίκτυπο στην απόφαση, τέτοια στοιχεία άλλωστε δεν σημαίνουν ότι η αιτιολογία της αποφάσεως ήταν ανεπαρκής.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

341 Κατά πάγια νομολογία, η υποχρέωση αιτιολογήσεως μιας ατομικής αποφάσεως σκοπό έχει να επιτρέψει στον κοινοτικό δικαστή να ασκήσει τον έλεγχό του επί της νομιμότητας της αποφάσεως και να παράσχει στον ενδιαφερόμενο ικανές ενδείξεις ως προς το αν η απόφαση έχει επαρκές έρεισμα ή αν ενδεχομένως πάσχει ελάττωμα λόγω του οποίου θα μπορούσε να αμφισβητηθεί το κύρος της, το δε περιεχόμενο της υποχρεώσεως αυτής εξαρτάται από τη φύση της περί ης πρόκειται πράξεως και από το πλαίσιο εντός του οποίου εκδόθηκε (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση του Πρωτοδικείου της 11ης Δεκεμβρίου 1996, Τ-49/95, Van Megen Sports κατά Επιτροπής, Συλλογή 1994, σ. II-1799, σκέψη 51).

342 Προκειμένου περί αποφάσεως που επιβάλλει, όπως η υπό κρίση, πρόστιμα σε πλείονες επιχειρήσεις λόγω παραβάσεως των κοινοτικών κανόνων του ανταγωνισμού, η έκταση της υποχρεώσεως αιτιολογήσεως πρέπει να προσδιορίζεται ιδίως με γνώμονα το γεγονός ότι η σοβαρότητα των παραβάσεων πρέπει να αποδεικνύεται βάσει μεγάλου αριθμού στοιχείων όπως είναι, ιδίως, τα ιδιαίτερα περιστατικά της υποθέσεως, το πλαίσιό της και ο αποτρεπτικός χαρακτήρας

των προστίμων, και τούτο χωρίς να υφίσταται δεσμευτικός ή εξαντλητικός κατάλογος κριτηρίων που πρέπει οπωσδήποτε να λαμβάνονται υπόψη (προαναφερθείσα διάταξη SPO κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 54).

343 Επί πλέον, κατά τον καθορισμό του ύψους κάθε προστίμου, η Επιτροπή διαθέτει εξουσία εκτιμήσεως και δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι υποχρεούται να εφαρμόζει προς τούτο κάποιον συγκεκριμένο μαθηματικό τύπο (βλ., στην ίδια κατεύθυνση, προαναφερθείσα απόφαση Martinelli κατά Επιτροπής, σκέψη 59).

344 Τα κριτήρια που λαμβάνονται υπόψη, στην απόφαση, για τον καθορισμό του γενικού επιπέδου των προστίμων και του ύψους των κατ' ιδίαν προστίμων παρατίθενται στις αιτιολογικές σκέψεις 168 και 169 αντιστοίχως. Όσον αφορά, περαιτέρω, τα κατ' ιδίαν πρόστιμα, η Επιτροπή εξηγεί, στην αιτιολογική σκέψη 170, ότι οι επιχειρήσεις που μετείχαν στην PWG εθεωρούντο, κατ' αρχήν, ως «επί κεφαλής» της συμπράξεως, ενώ οι λοιπές επιχειρήσεις εθεωρούντο ως «απλά μέλη» της. Τέλος, στις αιτιολογικές σκέψεις 171 και 172, αναφέρει ότι τα ποσά των προστίμων που επιβλήθηκαν στη Rena και στη Stora πρέπει να είναι σημαντικά μειωμένα, προκειμένου να ληφθεί υπόψη η συνεργασία τους με την Επιτροπή, και ότι άλλες οκτώ επιχειρήσεις, μεταξύ των οποίων και η προσφεύγουσα, μπορούν επίσης, σε μικρότερο βαθμό, να τύχουν κάποιας μειώσεως, διότι, στις απαντήσεις που έδωσαν στην κοινοποίηση των αιτιάσεων, δεν αμφισβήτησαν την ουσία των πραγματικών ισχυρισμών που διατύπωσε η Επιτροπή.

345 Με τα δικόγραφα που κατέθεσε στο Πρωτοδικείο, καθώς και με απάντησή της σε γραπτή του ερώτηση, η Επιτροπή εξήγησε ότι τα πρόστιμα υπολογίστηκαν βάσει του κύκλου εργασιών τον οποίον είχε πραγματοποιήσει καθεμιά από τις αποδέκτριες της αποφάσεως επιχειρήσεις στην κοινοτική αγορά του χαρτονιού το 1990. Επιβλήθηκαν έτσι πρόστιμα έχοντα ως βάση υπολογισμού για τις μεν επιχειρήσεις που εθεωρούντο ως «επί κεφαλής» της συμπράξεως το 9 %, για τις δε λοιπές το 7,5 % του ατομικού τους κύκλου εργασιών. Τέλος, η Επιτροπή έλαβε υπόψη το ενδεχόμενο πνεύμα συνεργασίας το οποίο επέδειξαν ορισμένες

επιχειρήσεις κατά την ενώπιόν της διαδικασία. Γι' αυτόν τον λόγο, δύο επιχειρήσεις έτυχαν μειώσεως των προστίμων τους κατά τα δύο τρίτα, ενώ άλλες έτυχαν μειώσεως κατά το ένα τρίτο.

346 Όπως άλλωστε προκύπτει από προσκομισθέντα από την Επιτροπή πίνακα που περιέχει στοιχεία για τον καθορισμό του ύψους καθενός από τα κατ' ιδίαν πρόστιμα, ναι μεν αυτά δεν καθορίστηκαν εφαρμόζοντας κατ' αυστηρώς μαθηματικό τρόπο μόνο τα προαναφερθέντα αριθμητικά στοιχεία, τα εν λόγω όμως στοιχεία ελήφθησαν κατά σύστημα υπόψη κατά τον υπολογισμό των προστίμων.

347 Η απόφαση όμως δεν διευκρινίζει ότι τα πρόστιμα υπολογίστηκαν βάσει του κύκλου εργασιών τον οποίο είχε πραγματοποιήσει καθεμιά απο τις επιχειρήσεις στην κοινοτική αγορά του χαρτονιού το 1990. Επί πλέον, οι εφαρμοσθέντες βασικοί συντελεστές, του 9 % για τον υπολογισμό των προστίμων που εφαρμόστηκαν στις επιχειρήσεις που εθεωρούντο ως «επί κεφαλής» και του 7,5 % για τις θεωρούμενες ως «απλά μέλη», δεν μνημονεύονται στην απόφαση. Ούτε μνημονεύονται τα ποσοστά των μειώσεων που έγιναν στη Rena και στη Stora αφενός και στις άλλες οκτώ επιχειρήσεις αφετέρου.

348 Εν προκειμένω, πρέπει να γίνει δεκτό ότι οι αιτιολογικές σκέψεις 168 έως 172 της αποφάσεως — ερμηνευόμενες υπό το πρίσμα των λεπτομερώς παρατιθεμένων στην ίδια την απόφαση πραγματικών ισχυρισμών που στρέφονται καθ' εκάστου αποδέκτη της αποφάσεως — εκθέτουν επαρκή και πρόσφορα στοιχεία εκτιμήσεως που λαμβάνονται υπόψη για τον προσδιορισμό της βαρύτητας και της διάρκειας της παραβάσεως την οποία διέπραξε καθεμιά από τις ενεχόμενες επιχειρήσεις (βλ., στην ίδια κατεύθυνση, απόφαση του Πρωτοδικείου της 24ης Οκτωβρίου 1991, Τ-2/89, Petrofina κατά Επιτροπής, Συλλογή 1991, σ. II-1087, σκέψη 264).

349 Δεύτερον, όταν το ύψος κάθε προστίμου καθορίζεται, όπως εν προκειμένω, βάσει συστηματικής εκτιμήσεως ορισμένων συγκεκριμένων στοιχείων, η μνεία καθενός από τους παράγοντες αυτούς στην απόφαση θα διευκόλυνε τις επιχειρήσεις στην προσπάθειά τους να εκτιμήσουν αφενός μεν αν η Επιτροπή υπέπεσε σε σφάλματα κατά την επιμέτρηση του κάθε προστίμου, αφετέρου δε αν

το ύψος κάθε προστίμου δικαιολογείται με γνώμονα τα εφαρμοζόμενα γενικά κριτήρια. Εν προκειμένω, η μνεία καθενός από τους εν λόγω παράγοντες στην απόφαση, ήτοι του κύκλου εργασιών αναφοράς, του έτους αναφοράς, των ποσοστών που ελήφθησαν ως αφετηρία και των ποσοστών μειώσεως του ύψους των προστίμων, ουδόλως θα συνεπαγόταν έμμεση κοινολόγηση του συγκεκριμένου κύκλου εργασιών των αποδεκτριών της αποφάσεως επιχειρήσεων, κοινολόγηση δυναμένη να στοιχειοθετήσει παράβαση του άρθρου 214 της Συνθήκης. Και τούτο, διότι το τελικό ποσό κάθε κατ' ιδίαν προστίμου δεν προκύπτει, όπως τόνισε η ίδια η Επιτροπή, από αυστηρώς μαθηματική εφαρμογή των παραπάνω παραγόντων.

350 Όπως άλλωστε αναγνώρισε επ' ακροατηρίου η Επιτροπή, τίποτε δεν την εμπόδιζε να μνημονεύσει στην απόφαση τους παράγοντες που είχε λάβει κατά σύστημα υπόψη και τους οποίους κοινολόγησε κατά τη διάρκεια συνεντεύξεως Τύπου την οποία έδωσε την ημέρα της εκδόσεως αυτής της αποφάσεως. Υπενθυμίζεται, συναφώς, ότι, κατά πάγια νομολογία, η αιτιολογία αποφάσεως πρέπει να περιλαμβάνεται στο σώμα της αποφάσεως και ότι εξηγήσεις παρεχόμενες μεταγενεστέρως από την Επιτροπή δεν μπορούν να ληφθούν υπόψη, πλην ειδικών περιστάσεων (βλ. απόφαση του Πρωτοδικείου της 2ας Ιουλίου 1992, Τ-61/89, Dansk Pelsdyravlerforening κατά Επιτροπής, Συλλογή 1992, σ. II-1931, σκέψη 131, και, στην ίδια κατεύθυνση, απόφαση του Πρωτοδικείου της 12ης Δεκεμβρίου 1991, Τ-30/89, Hilti κατά Επιτροπής, Συλλογή 1991, σ. II-1439, σκέψη 136).

351 Παρά τις διαπιστώσεις αυτές, πρέπει να σημειωθεί ότι η περιεχομένη στις αιτιολογικές σκέψεις 167 έως 172 της αποφάσεως αιτιολόγηση της επιμετρήσεως του προστίμου δεν είναι λιγότερο λεπτομερής από εκείνες που περιέχονται στις προγενέστερες αποφάσεις της Επιτροπής που αφορούν παρόμοιες παραβάσεις. Καίτοι, όμως, ο λόγος περί πλημμελούς αιτιολογίας είναι δημοσίας τάξεως, η κοινοτική δικαιοσύνη δεν είχε διατυπώσει — κατά τον χρόνο εκδόσεως της αποφάσεως — καμμία επίκριση ως προς την ακολουθούμενη από την Επιτροπή πρακτική σχετικά με την αιτιολόγηση των επιβαλλομένων προστίμων. Μόνο στην απόφαση της 6ης Απριλίου 1995, Τ-148/89, Tréfilunion κατά Επιτροπής (Συλλογή 1995, σ. II-1063, σκέψη 142), και σε άλλες δύο αποφάσεις εκδοθείσες αυθημερόν, Τ-147/89, Société métallurgique de Normandie κατά Επιτροπής (Συλλογή 1995, σ. II-1057 — συνοπτική δημοσίευση), και Τ-151/89, Société des treillis et panneaux soudés κατά Επιτροπής (Συλλογή 1995, σ. II-1191 — συνοπτική δημοσίευση), το Πρωτοδικείο τόνισε, για πρώτη φορά, ότι είναι επιθυμητό οι επιχειρήσεις να γνωρίζουν λεπτομερώς τον τρόπο υπολογισμού του προστίμου που τους επιβάλλεται, χωρίς να είναι υποχρεωμένες προς τούτο να ασκήσουν δικαστική προσφυγή κατά της αποφάσεως της Επιτροπής.

352 Επομένως, όταν διαπιστώνει, σε μια απόφαση, παράβαση των κανόνων του ανταγωνισμού και επιβάλλει πρόστιμα στις επιχειρήσεις που έχουν μετάσχει σ' αυτήν, η Επιτροπή οφείλει, εφόσον έχει λάβει κατά σύστημα υπόψη ορισμένα βασικά στοιχεία προς καθορισμό του ύψους των προστίμων, να μνημονεύει τα στοιχεία αυτά στο σώμα της αποφάσεως, ώστε να παρέχει στους αποδέκτες της τη δυνατότητα να επαληθεύουν αν το ύψος του προστίμου καθορίστηκε προσηκόντως και να εκτιμούν μήπως ασκήθηκε διάκριση.

353 Υπό τις συγκεκριμένες περιστάσεις που επισημαίνονται στην παραπάνω σκέψη 351, και εν όψει του ότι η Επιτροπή έδειξε διατεθειμένη να παράσχει, κατά την ένδικη διαδικασία, κάθε πρόσφορη πληροφορία σχετικά με τον τρόπο υπολογισμού των προστίμων, η έλλειψη, στην απόφαση, ειδικής αιτιολογήσεως του τρόπου υπολογισμού των προστίμων δεν πρέπει να θεωρηθεί, εν προκειμένω, ως παράβαση της υποχρεώσεως αιτιολογήσεως δικαιολογούσα την ολική ή μερική ακύρωση των επιβληθέντων προστίμων. Τέλος, η προσφεύγουσα δεν απέδειξε ότι κωλύθηκε να χρησιμοποιήσει λυσιτελώς τα δικαιώματα του αμυνομένου.

354 Κατά συνέπεια, ο παρών λόγος ακυρώσεως δεν μπορεί να γίνει δεκτός.

ΣΤ — *Επί του λόγου ακυρώσεως ότι η Επιτροπή αφενός μεν υπέπεσε σε σφάλμα εκτιμήσεως, καθόσον δεν έλαβε προσηκόντως υπόψη τον ρόλο που διαδραμάτισε στο πλαίσιο της συμπράξεως η Sarrió, ούτε την πραγματική της συμπεριφορά στην αγορά, αφετέρου δε παρέλειψε να αιτιολογήσει τις σχετικές της εκτιμήσεις*

Επιχειρήματα των διαδίκων

355 Η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή δεν έλαβε προσηκόντως υπόψη την ειδική της θέση στην αγορά και στο πλαίσιο της PG Paperboard. Περιγράφοντας αναλυτικά τη θέση της στην αγορά, εξηγεί ότι, από άποψη παραγωγικού δυναμικού, κατείχε μόνο την πέμπτη και την τετάρτη θέση μεταξύ των παραγωγών της Δυτικής Ευρώπης το 1990 και το 1991 αντιστοίχως (βλ. μελέτες

που μνημονεύονται στη σκέψη 9 της αποφάσεως), το δε μερίδιό της στην αγορά ήταν υποδιπλάσιο εκείνου του υπ' αριθμόν ένα παραγωγού. Περαιτέρω, λόγω της εξειδικεύσεώς της στις ποιότητες GD, δεν διέθετε την ευελιξία των παραγωγών που έχουν σημαντική παραγωγή στον τομέα τόσο της ποιότητας GD όσο και της ποιότητας GC. Ήταν και εξακολουθεί να είναι εκτεθειμένη στην έντονη επιθετικότητα τόσο των Σκανδιναβών παραγωγών, οι οποίοι ευνοούνται από την απευθείας, λόγω συγκεντρώσεως της παραγωγής, πρόσβαση στις πρωτογενείς ίνες, όσο και των Γερμανών και Αυστριακών παραγωγών, οι οποίοι ευνοούνται από τις εθνικές ρυθμίσεις περί ανακυκλώσεως. Αν, το 1986, ζήτησε να μετάσχει στις συναντήσεις της PG Paperboard, το έπραξε για να μπορέσει να αναχαιτίσει τον δυναμισμό των κυριοτέρων ανταγωνιστών της.

356 Η Επιτροπή δεν προσκόμισε κανένα αποδεικτικό στοιχείο σχετικό με την πραγματική συμπεριφορά της προσφεύγουσας, ούτε προέβαλε κανένα στοιχείο ικανό ν' αποκρούσει τα επιχειρήματά της ότι: α) οι τιμές συναλλαγών της καθορίζονταν κατά τρόπο αυτόνομο και εναρμονισμένο προς τις συνθήκες της αγοράς· β) υπήρχε σημαντική διάσταση μεταξύ των αναγγελλομένων τιμών και των τιμών των συναλλαγών· γ) τα μερίδιά της στην αγορά υπέστησαν σημαντικές διακυμάνσεις καθ' όλη την υπό κρίση περίοδο· και δ) σε συμφωνία προς τις συνθήκες της αγοράς, ουδέποτε προέβη σε διακοπή της λειτουργίας. Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι ουδέποτε έλαβε πρωτοβουλίες αποσκοπούσες στον περιορισμό της ελευθερίας δράσεως των ανταγωνιστών της. Το μόνο αποδεικτικό στοιχείο περί υπάρξεως τέτοιας συμπεριφοράς περιέχεται σε ένα ιδιωτικό σημείωμα το οποίο αντηλλαξαν δύο διαχειριστές ανταγωνιστριών επιχειρήσεων. Το σημείωμα όμως αυτό είναι γενικού περιεχομένου και αναφέρεται σε συμπεριφορά που απλώς αποδόθηκε στην προσφεύγουσα (παράρτημα 109 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων).

357 Κατά την προσφεύγουσα, η εξέταση της πραγματικής της συμπεριφοράς προδίδει ότι ουδόλως αντιστοιχούσε προς τη φερομένη σύμπραξη, πράγμα που θα έπρεπε να ωθήσει την Επιτροπή να εκτιμήσει τη θέση της προσφεύγουσας κατά τρόπο πολύ ευμενέστερο κατά την επιμέτρηση του προστίμου. Το ανευρεθέν στην FS-Karton σημείωμα, το οποίο επικαλείται η Επιτροπή για ν' αποδείξει ότι η προσφεύγουσα εφάρμοζε όντως τα συνομολογούμενα στη σύμπραξη, ουδόλως αφορά την πραγματική της συμπεριφορά στην αγορά, αλλ' αποδεικνύει απλώς και μόνον συμμετοχή της σε διαβούλευση επί των αναγγελλομένων τιμών.

358 Τέλος, η απόφαση πάσχει έλλειψη αιτιολογίας, καθόσον η Επιτροπή παρέλειψε, χωρίς να επικαλεστεί κανένα λόγο σχετικώς, να εκτιμήσει ουσιώδη στοιχεία τα οποία προσκόμισε η προσφεύγουσα σχετικά με τον ρόλο της στο πλαίσιο της PG Paperboard και τη συμπεριφορά της στην αγορά.

359 Η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι, στην αιτιολογική σκέψη 169 της αποφάσεως, έλαβε υπόψη τόσο τον ρόλο που διαδραμάτισε κάθε επιχείρηση στις συνιστώσες συμπαιγνία συμφωνίες, όσο και την πραγματική διαγωγή της προσφεύγουσας. Ως προς το ζήτημα αυτό, η απόφαση είναι ορθώς αιτιολογημένη.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

360 Όπως προκύπτει από τις διαπιστώσεις σχετικά με τους λόγους που προέβαλε η προσφεύγουσα προς στήριξη της ολικής ή μερικής ακυρώσεως του άρθρου 1 της αποφάσεως, η Επιτροπή απέδειξε τη φύση των καθηκόντων της PWG, όπως περιγράφονται στην απόφαση.

361 Υπ' αυτές τις συνθήκες, καλώς η Επιτροπή κατέληξε ότι οι επιχειρήσεις, μεταξύ των οποίων και η προσφεύγουσα, που μετείχαν στις συναντήσεις αυτού του οργάνου έπρεπε να θεωρούνται ως «επί κεφαλής» της διαπιστωθείσας παραβάσεως και ότι έφεραν, ως εκ τούτου, ιδιαίτερη ευθύνη (βλ. αιτιολογική σκέψη 170, πρώτο εδάφιο, της αποφάσεως). Οι εξηγήσεις της προσφεύγουσας, ότι μετείχε στις συναντήσεις της PWG απλώς και μόνον για να λαμβάνει πληροφορίες χάρη στις οποίες θα μπορούσε να ελέγχει τη συμπεριφορά των κυριοτέρων ανταγωνιστών της, επιβεβαιώνουν απλώς ότι ο σκοπός της συμμετοχής της ήταν κατ' ουσίαν αντίθετος στον ανταγωνισμό.

362 Περαιτέρω, η προσφεύγουσα ουδόλως απέδειξε ούτε ότι διαδραμάτιζε παθητικό κατ' ουσίαν ρόλο στο πλαίσιο των οργάνων της PG Paperboard, ούτε ότι η πραγματική της συμπεριφορά στην αγορά καθοριζόταν πάντα κατά τρόπο αυτόνομο.

363 Συναφώς, είναι αδιαμφισβήτητο ότι, αναγγέλλοντας στην αγορά τις συνομολογηθείσες ανατιμήσεις, έλαβε όντως μέρος στις εναρμονισμένες πρωτοβουλίες για τις τιμές. Επί πλέον, όπως ορθώς υποστήριξε η Επιτροπή, από το παράρτημα 109 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων (βλ. σκέψη 55 ανωτέρω) προκύπτει ότι η προσφεύγουσα ζήτησε από άλλους παραγωγούς να τηρήσουν τις συνομολογηθείσες ανατιμήσεις. Όσον αφορά, τέλος, την πραγματική τιμολογιακή συμπεριφορά της προσφεύγουσας, κανένα στοιχείο δεν δικαιολογεί την άποψη ότι οι τιμές των συναλλαγών της ήσαν αισθητά χαμηλότερες από τις των άλλων παραγωγών που μετείχαν στη συμπαιγνία επί των τιμών.

364 Όσον αφορά τα επιχειρήματα που αντλεί η προσφεύγουσα από τις διακυμάνσεις του μεριδίου της στην αγορά κατά την οριζόμενη στην απόφαση περίοδο παραβάσεως, αρκεί η διαπίστωση ότι η προσφεύγουσα υποστήριξε ότι οι διακυμάνσεις αυτές εξηγούνται από το γεγονός ότι διάφοροι παραγωγοί είχαν αυξήσει το παραγωγικό τους δυναμικό για να ικανοποιήσουν την έντονη αύξηση της ζητήσεως που σημειώθηκε μέχρι το 1990. Υπ' αυτές τις συνθήκες, ναι μεν είναι αληθές ότι η προσφεύγουσα δεν προέβη σε καμμία αύξηση του παραγωγικού της δυναμικού πριν από την εξαγορά της Prat Carton τον Φεβρουάριο του 1991, οι διακυμάνσεις όμως του μεριδίου της στην αγορά δεν μπορεί να θεωρηθούν ως στοιχείο που μετριάζει την ευθύνη της εκ της παραβατικής συμπεριφοράς της.

365 Εξ άλλου, μόνο κατά το 1990 σημειώθηκαν στην αγορά τέτοιες συνθήκες που να υποχρεώνουν τις επιχειρήσεις να προβούν όντως σε διακοπές της λειτουργίας τους, σύμφωνα δε με την ίδια την απόφαση, «υπήρχε μόνον ένα χαλαρό σύστημα ενθάρρυνσης» προς τούτο (βλ. σκέψεις 96 και 151 ανωτέρω). Εφόσον δε η προσφεύγουσα έλαβε μέρος στις συναντήσεις κατά τις οποίες εθίγη το ζήτημα των διακοπών λειτουργίας, χωρίς να λάβει δημοσίως τις αποστάσεις της από τις διεξαγόμενες συζητήσεις, το Πρωτοδικείο θεωρεί ότι, και αν ακόμη υποτεθεί ότι η προσφεύγουσα δεν προέβη, κατά την καλυπτόμενη από την από-

φαση περίοδο, σε διακοπές της λειτουργίας της, το στοιχείο αυτό δεν αποδεικνύει ότι η ατομική της συμπεριφορά ηδύνατο να αντιστρατευθεί τα αντίθετα στον ανταγωνισμό αποτελέσματα της διαπιστωθείσας παραβάσεως.

366 Εν συμπεράσματι, υπό το πρίσμα του συνόλου των αιτιολογικών της σκέψεων, η απόφαση περιέχει επαρκή αιτιολόγηση της εκτιμήσεως την οποία εξέφερε η Επιτροπή για τον ρόλο της προσφεύγουσας στη διαπιστωθείσα παράβαση και για τη συμπεριφορά της στην αγορά.

367 Κατά συνέπεια, ο παρών λόγος ακυρώσεως πρέπει επίσης να απορριφθεί.

Ζ — Επί του λόγου ακυρώσεως ότι η Επιτροπή όφειλε να λάβει υπόψη ορισμένες ελαφρυντικές περιστάσεις

Επιχειρήματα των διαδίκων

368 Η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι, και αν ακόμη υποτεθεί ότι πρέπει να γίνει δεκτό ότι η σύμπραξη επηρέασε, εν γένει, τις συνθήκες της αγοράς, η Επιτροπή όφειλε τουλάχιστον να δεχθεί ως ελαφρυντικές περιστάσεις σειρά στοιχείων που αποδεικνύουν ότι η σύμπραξη δεν επηρέασε — ή σε ασήμαντο μόνον βαθμό επηρέασε — το τμήμα της αγοράς που έχει σημασία για την εκτίμηση της θέσεως της προσφεύγουσας.

369 Κατά την προσφεύγουσα, η Επιτροπή όφειλε να λάβει υπόψη, πρώτον, το γεγονός ότι, μεταξύ 1986 και 1992, οι τιμές των συναλλαγών τις οποίες επέτυχε η προσφεύγουσα στην ιταλική αγορά, κύρια διέξοδο για τα προϊόντα της, ακολούθησαν πάντα τον δείκτη των βιομηχανικών τιμών. Δεύτερον, όφειλε να λάβει υπόψη την ευχέρεια με την οποία άλλοι τύποι προϊόντων, όπως όλα τα

παράγωγα του πλαστικού, μπορούν να υποκαταστήσουν το χαρτόνι, πράγμα που σημαίνει — υποστηρίζει η προσφεύγουσα — ότι κάθε μορφή «εκμεταλλεύσεως» της αγοράς κωλύεται ή περιορίζεται σημαντικά. Τρίτον και τελευταίον, η Επιτροπή όφειλε να λάβει υπόψη το γεγονός ότι το μερίδιο της ποιότητας GD στην αγορά υπέστη, κατά την εν λόγω περίοδο, ισχυρή διάβρωση υπέρ της ποιότητας GC. Επομένως, και αν ληφθούν υπόψη η διάβρωση του μεριδίου της προσφεύγουσας στην αγορά και το επίπεδο των ιταλικών ανατιμήσεων, που ήταν κατώτερο του επιπέδου των ανατιμήσεων στις άλλες ευρωπαϊκές αγορές, πρέπει, να αντληθεί το συμπέρασμα ότι η σύμπραξη δεν λειτούργησε με επιτυχία για την προσφεύγουσα.

370 Η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι πρέπει να εκτιμηθεί η επίπτωση στην αγορά της συμπράξεως στο σύνολό της και ότι, υπ' αυτό το πρίσμα, η σύμπραξη είχε όντως μεγάλη επιτυχία. Εν πάση δε περιπτώσει, κανένα από τα στοιχεία τα οποία επικαλείται η προσφεύγουσα δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι συνιστά ελαφρυντική περίσταση δικαιολογούσα μείωση του προστίμου.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

371 Το Πρωτοδικείο εξέτασε ήδη το ζήτημα αν η Επιτροπή εκτίμησε ορθά τα αποτελέσματα της παραβάσεως στην αγορά (βλ. ανωτέρω σκέψεις 295 επ.) και αν η συμπεριφορά της προσφεύγουσας στην αγορά έπρεπε να ληφθεί υπόψη, ως ελαφρυντική περίσταση, κατά την επιμέτρηση του προστίμου (βλ. ανωτέρω σκέψεις 360 επ.).

372 Εν όψει των διαπιστώσεων που έγιναν σχετικώς, τα επιχειρήματα τα οποία προβάλλει η προσφεύγουσα στο πλαίσιο του παρόντος λόγου ακυρώσεως δεν μπορούν να γίνουν δεκτά.

373 Συγκεκριμένα, δεδομένου ότι η συμπαιγνία ως προς τις τιμές αφορούσε τόσο το χαρτόνι GC όσο και το χαρτόνι GD και ότι κανένα στοιχείο δεν δικαιολογεί την

άποψη ότι η ατομική συμπεριφορά της προσφεύγουσας έτεινε να αντιστρατευθεί τα αντίθετα στον ανταγωνισμό αποτελέσματα της παραβάσεως, καλώς η Επιτροπή δεν έλαβε υπόψη, για την επιμέτρηση του επιβληθέντος στην προσφεύγουσα προστίμου, τη διάβρωση της αγοράς του χαρτονιού GD υπέρ του χαρτονιού GC. Επί πλέον, η προσφεύγουσα δεν απέδειξε ότι υπήρχε συνάρτηση μεταξύ παραβάσεως και εξελίξεως των μεριδίων των διαφόρων ποιοτήτων χαρτονιού στην αγορά.

374 Περαιτέρω, και αν ακόμη υποτεθεί ότι οι αυξήσεις των τιμών των συναλλαγών που σημειώθηκαν στην ιταλική αγορά, κύρια διέξοδο για τα προϊόντα της προσφεύγουσας, υπελείποντο εκείνων που σημειώθηκαν στις άλλες κοινοτικές αγορές, αρκεί να σημειωθεί ότι η συμπαιγνία επί των τιμών στην οποία έλαβε μέρος η προφεύγουσα κατελάμβανε ολόκληρο σχεδόν το έδαφος της Κοινότητας και ότι η επιχείρηση αυτή ανήγγελλε τις συνομολογούμενες ανατιμήσεις σε όλες τις βασικές ευρωπαϊκές αγορές (βλ. συνημμένους στην απόφαση πίνακες Β έως G).

375 Τέλος, ο ενδεχόμενος υψηλός βαθμός αμοιβαίας εναλλαξιμότητας μεταξύ του χαρτονιού και άλλων προϊόντων δεν επηρεάζει τις διαπιστώσεις στις οποίες προέβη ήδη το Πρωτοδικείο σχετικά με τα αποτελέσματα της συμπαιγνίας ως προς τις τιμές (βλ. ανωτέρω σκέψεις 295 επ.).

376 Κατά συνέπεια, ο παρών λόγος ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί.

Η — *Επί του λόγου ακυρώσεως περί υλικού σφάλματος κατά τον υπολογισμό του επιβληθέντος στη Sarrió προστίμου*

Επιχειρήματα των διαδίκων

377 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι η Επιτροπή υπέπεσε σε υλικό σφάλμα κατά τον υπολογισμό του προστίμου. Η προσφεύγουσα χρησιμοποίησε το ποσό του κύκλου εργασιών του έτους 1990, που κοινοποιήθηκε τον Αύγουστο του 1991,

εις απάντηση αιτήσεως παροχής πληροφοριών κατά την έννοια του άρθρου 11 του κανονισμού 17, ενώ όφειλε να υπολογίσει το πρόστιμο με βάση το ποσό του κύκλου εργασιών, όπως διαβιβάστηκε το 1993, κατόπιν διορθώσεως και βεβαιώσεως, ως παράρτημα της απαντήσεώς της στην ανακοίνωση των αιτιάσεων.

378 Υπ' αυτές τις συνθήκες, η Επιτροπή όχι μόνον υπέπεσε σε υλικό σφάλμα κατά τον υπολογισμό του επιβληθέντος στη Sarrió προστίμου, αλλά και προσέβαλε την αρχή της ίσης μεταχειρίσεως, διότι τα πρόστιμα που επιβλήθηκαν στους λοιπούς αποδέκτες της αποφάσεως υπολογίστηκαν επί ορθής βάσεως. Υπολογίζοντας το πρόστιμο με βάση κύκλο εργασιών που κοινοποιήθηκε πριν δυνηθεί η Sarrió να προβλέψει την πιθανότητα επιβολής προστίμου και αγνοώντας τα βεβαιωθέντα αριθμητικά στοιχεία που κοινοποιήθηκαν στη συνέχεια, η Επιτροπή προσέβαλε και τα δικαιώματα άμυνας της Sarrió.

379 Η Επιτροπή αποκρίνεται ότι χρησιμοποίησε τον κύκλο εργασιών που της είχε δοθεί εις απάντηση αιτήσεως παροχής πληροφοριών κατά την έννοια του άρθρου 11 του κανονισμού 17, ακριβώς για ν' αποφύγει οποιαδήποτε αμφισβήτηση, και ότι δεν αντιλαμβάνεται γιατί ο αριθμός που διαβιβάστηκε πριν από την ανακοίνωση των αιτιάσεων ήταν εσφαλμένως, ενώ εκείνος που διαβιβάστηκε μετά ήταν ακριβής.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

380 Εν όψει των στοιχείων της δικογραφίας, η Επιτροπή, λαμβάνοντας ως βάση υπολογισμού του προστίμου τον κύκλο εργασιών του έτους 1990, που κοινοποιήθηκε τον Αύγουστο του 1991, και όχι τον διορθωμένο που κοινοποιήθηκε τον Μάιο του 1993, δεν υπέπεσε σε σφάλμα. Συγκεκριμένα, μια επιχείρηση που, κατά την ενώπιον της Επιτροπής διοικητική διαδικασία, διορθώνει ένα αριθμητικό στοιχείο όπως ο κύκλος εργασιών, το οποίο είχε κοινοποιήσει προηγουμένως στην Επιτροπή εις απάντηση μιας από τις αιτήσεις της περί παροχής πληροφοριών, οφείλει να εξηγεί εμπεριστατωμένα για ποιους λόγους το αρχικώς διαβιβασθέν στοιχείο πρέπει να παύσει να θεωρείται έγκυρο για τη συνέχεια της διαδικασίας.

381 Αυτό όμως δεν συνέβη εν προκειμένω. Στην απάντησή της στην ανακοίνωση των αιτιάσεων, η προσφεύγουσα ανέφερε απλώς ότι ο κύκλος εργασιών του έτους 1990 είχε διορθωθεί με την αφαίρεση ποσών που αφορούσαν τις εσωτερικές συναλλαγές του ομίλου, τις πωλήσεις που αφορούσαν προϊόντα άσχετα προς τη διοικητική εξέταση της Επιτροπής (κυτία και ακατέργαστο χαρτόνι), τις ενστάσεις, τις πριμοδοτήσεις λόγω ποσότητας, τα απώλητα και τις παρασχεθείσες στην πελατεία εκπτώσεις, χωρίς να στηρίξει τη διόρθωση αυτή με λεπτομερή αριθμητικά αποδεικτικά στοιχεία. Περαιτέρω, ο διορθωμένος κύκλος εργασιών δεν ήταν βεβαιωμένος από ορκωτό λογιστή, η δε προσφεύγουσα επιβεβαίωσε επ' ακροατηρίου ότι ο σχετικός της ισχυρισμός δεν ήταν ακριβής. Κατά συνέπεια, θεμιτώς η Επιτροπή δεν έλαβε υπόψη τον διορθωμένο κύκλο εργασιών και υπολόγισε το πρόστιμο βάσει του αρχικώς κοινοποιηθέντος κύκλου εργασιών.

382 Επομένως, ο λόγος ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί.

Θ — *Επί του λόγου ακυρώσεως περί σφάλματος μεθόδου υπολογισμού του προστίμου*

Επιχειρήματα των διαδίκων

383 Η προσφεύγουσα εξηγεί ότι η Επιτροπή, για να καταλήξει στο ποσό του επιβληθέντος προστίμου, μετέτρεψε αρχικά σε ECU τον κύκλο εργασιών που είχε πραγματοποιηθεί κατά την εταιρική χρήση αναφοράς, ήτοι την εταιρική χρήση 1990, χρησιμοποιώντας τη μέση τιμή που ίσχυε για το έτος εκείνο· ακολούθως, καθόρισε το ύψος του προστίμου εφαρμόζοντας το ποσοστό που είχε επιλέξει προηγουμένως, ήτοι, για την περίπτωσή της, το 6 %. Με τον τρόπο αυτόν, η Επιτροπή παρέλειψε να λάβει υπόψη την επίδραση των νομισματικών διακυμάνσεων, δεδομένου ότι τόσο η ισπανική πεσέτα όσο και η ιταλική λίρα υπέστησαν έντονη υποτίμηση έναντι του ECU και των άλλων ευρωπαϊκών νομισμάτων από το 1990 και εντεύθεν. Η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι, για να πληρώσει το πρόστιμο, θα έπρεπε να καταβάλει σήμερα, σε εθνικό νόμισμα, ποσό περίπου 2 452 εκατομμυρίων PTA. Βάσει όμως του βεβαιωθέντος κύκλου εργασιών (27 256 εκατομμύρια PTA) που αφορά τις εντός της Κοινότητας πωλήσεις χαρτονιού κατά το 1990, πρόστιμο ίσο προς 6 % του ποσού αυτού θα

έπρεπε να ανέρχεται σε 1 635 εκατομμύρια PTA. Το πράγματι επιβληθέν πρόστιμο αντιπροσωπεύει δηλαδή πρόσθετη επιβάρυνση 817 εκατομμυρίων PTA. Κατά την προσφεύγουσα, αν χρησιμοποιηθεί η τιμή συναλλάγματος που ίσχυε κατά τον χρόνο δημοσιεύσεως της αποφάσεως, το ποσό του προστίμου ανέρχεται, στην πραγματικότητα, σε 9 % περίπου του κύκλου εργασιών του 1990. Πρέπει, επομένως, να γίνει δεκτό είτε ότι η Επιτροπή δεν έλαβε υπόψη την κατά ένα τρίτον μείωση, την οποία είχε ωστόσο χορηγήσει, είτε ότι το πρόστιμο, πριν τη μείωση αυτή, ανέρχεται σε 13,4 % περίπου του κύκλου εργασιών αναφοράς, υπερβαίνοντας έτσι το προβλεπόμενο στο άρθρο 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17 νόμιμο όριο του 10 % του κύκλου εργασιών.

384 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ακολούθως ότι σκοπός του ποσοστού του προστίμου είναι να εκφράσει το συμπέρασμα στο οποίο κατέληξε η Επιτροπή ως προς το ποσό και, άρα, την επίπτωση την οποία πρέπει να έχει το πρόστιμο σε σχέση προς τον κύκλο εργασιών της οικείας επιχειρήσεως. Εξ αυτού όμως προκύπτει ότι το ποσό του προστίμου πρέπει να καθορίζεται βάσει εκτιμήσεως της βαρύτητας της παραβάσεως και ότι, αντιθέτως, παράγοντες ξένοι προς την κολαστέα παράβαση και μη καταλογιστέοι στον δράστη της παραβάσεως, όπως οι διακυμάνσεις των νομισμάτων, δεν πρέπει να επηρεάζουν το ύψος του προστίμου. Η προσφεύγουσα παραπέμπει σχετικώς στις προτάσεις του γενικού εισαγγελέα Sir Gordon Slynn που προηγήθηκαν της προαναφερθείσας αποφάσεως Musique Diffusion française κ.λπ. κατά Επιτροπής (Συλλογή 1983, σ. 1914), κατά τις οποίες, κατά την επιμέτρηση του προστίμου, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη ο πλέον πρόσφατος κύκλος εργασιών, ο οποίος αντανακλά καλύτερα την αληθή εικόνα της επιχειρήσεως.

385 Θεωρεί ότι την άποψή της ότι το ύψος του προστίμου δεν πρέπει να επηρεάζεται από τις διακυμάνσεις των τιμών συναλλάγματος επιβεβαιώνει η απόφαση του Δικαστηρίου της 9ης Μαρτίου 1977, 41/73, 43/73 και 44/73 — Ερμηνεία, Société anonyme générale sucrière κ.λπ. κατά Επιτροπής (Συλλογή τόμος 1977, σ. 131, σκέψεις 12 έως 17). Με το υπόμνημα αντικρούσεως, αποκρούει την άποψη της Επιτροπής ότι η εν λόγω απόφαση του Δικαστηρίου επιβεβαιώνει ότι, αν νόμισμα πληρωμής ήταν η λογιστική μονάδα (στο εξής: ΛΜ), περί της οποίας γινόταν λόγος τότε, η μετατροπή της σε εθνικό νόμισμα δεν θα ήταν αναγκαία.

386 Η προσφεύγουσα διατείνεται ότι η απόφαση ενέχει επίσης αδικαιολόγητες ανισότητες μεταχειρίσεως, διότι οι νομισματικές διακυμάνσεις αλλοιώνουν εντελώς τη σχέση μεταξύ των κατ' ιδίαν επιβληθέντων προστίμων. Τονίζει ότι, μεταξύ

1990 και 1994, η πεσέτα υποτιμήθηκε έναντι του ECU κατά 22 %, ενώ, κατά την ίδια περίοδο, το αυστριακό, το γερμανικό και το ολλανδικό νόμισμα ανατιμήθηκαν έναντι του ECU κατά 7,5 % περίπου. Κατά συνέπεια, επιβλήθηκε στην προσφεύγουσα, χωρίς καμμία αντικειμενική δικαιολογία, πρόστιμο συνεπαγόμενο γι' αυτήν πρόσθετη επιβάρυνση κατά 30 % περίπου υψηλότερη της των προστίμων που επιβλήθηκαν σε άλλες επιχειρήσεις, και ιδίως τις γερμανικές.

387 Η προσφεύγουσα συμπεραίνει ότι ουδόλως επιβάλλεται στην Επιτροπή να εκφράζει το ποσό του προστίμου σε ECU· θα έπρεπε, επομένως, να εκφράσει το ποσό του προστίμου σε εθνικό νόμισμα για ν' αποφύγει αδικαιολόγητες διαφορές μεταχειρίσεως. Και αν ακόμη υποτεθεί ότι η Επιτροπή έχει την ευχέρεια να εκφράζει το ποσό του προστίμου σε ECU, όφειλε τουλάχιστον να χρησιμοποιήσει την τιμή συναλλάγματος που εγγυάται την ισότητα μεταχειρίσεως, ήτοι την τιμή συναλλάγματος που ίσχυε κατά τον χρόνο επιβολής του προστίμου (την ημέρα της δημοσιεύσεως ή κοινοποιήσεως της αποφάσεως).

388 Η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι το άρθρο 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17 της επιτρέπει να επιβάλλει πρόστιμα των οποίων το ποσό δύναται να ανέρχεται «μέχρι ποσοστού δέκα τοις εκατό του κύκλου εργασιών που επραγματοποιήθη κατά την προηγούμενη διαχειριστική περίοδο» από καθέναν από τους μετασχόντες στην παράβαση. Το ποσοστό αυτό του 10 %, εφαρμοζόμενο στον συνολικό κύκλο εργασιών συνιστά το ανώτατο όριο του προστίμου (απόφαση του Δικαστηρίου της 8ης Φεβρουαρίου 1990, C-279/87, Tipp-Ex κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1990, σ. I-261, συνοπτική δημοσίευση, σκέψεις 38 επ.). Κατά συνέπεια, εφόσον η Επιτροπή καθόρισε το πρόστιμο με βάση την εταιρική χρήση 1990, την τελευταία πλήρη εταιρική χρήση κατά την οποία λειτούργησε η σύμπραξη, και μετέτρεψε όλους τους κύκλους εργασιών σε ECU με βάση τη μέση τιμή συναλλάγματος του έτους εκείνου, ενήργησε εντός των τιθεμένων από τον κανονισμό 17 ορίων.

389 Η μετατροπή σε ECU βάσει της τιμής συναλλάγματος του έτους αναφοράς παρέχει τον πραγματικό κύκλο εργασιών εκφρασμένο σε ECU, για ν' αποφευχθεί ακριβώς κάθε διάκριση μεταξύ των αποδεκτριών επιχειρήσεων οφειλόμενη στις διακυμάνσεις των εθνικών νομισμάτων των διαφόρων κρατών μελών. Η προαναφερθείσα απόφαση Société anonyme générale sucrière κ.λπ. κατά Επι-

τροπής δεν επιβεβαιώνει την άποψη της προσφεύγουσας. Από την εν λόγω απόφαση προκύπτει σαφώς ότι αφορά μόνο το αναγκαίον ή μη εκφράσεως του προστίμου σε εθνικό νόμισμα, δεδομένου ότι η λογιστική μονάδα (ΛΜ) δεν ήταν νόμισμα πληρωμής.

390 Όσον αφορά τις διακρίσεις που φέρεται ότι προξενεί η χρησιμοποιηθείσα μέθοδος, η Επιτροπή τονίζει ότι ο κίνδυνος των νομισματικών διακυμάνσεων είναι εγγενής στο διεθνές εμπόριο και στις διεθνείς συναλλαγές. Η εξάλειψη του στοιχείου αυτού είναι αδύνατη, εφόσον αυτό αντανακλάται αναπόφευκτα στο ποσό του προστίμου κατά τον χρόνο της πληρωμής του. Χάριν όμως ακριβώς στη μετατροπή σε ECU των ποσών που εκφράζουν τον κύκλο εργασιών, εξαλείφεται κατά το δυνατόν κάθε διάκριση. Με τον τρόπο αυτόν, το πρόστιμο υπολογίζεται με «πραγματικούς» όρους. Αν το πρόστιμο εκφραστεί σε εθνικό νόμισμα, καθίσταται αποκλειστικώς ονομαστικό, ευνοώντας έτσι, όπως αποδεικνύεται από τους υπολογισμούς της προσφεύγουσας, τις επιχειρήσεις των οποίων ο κύκλος εργασιών εκφράζεται σε ασθενή νομίσματα. Πρέπει όμως να παρατηρηθεί ότι η αξία του ECU είναι συνάρτηση της αξίας κάθε εθνικού νομίσματος και ότι, καθώς οι αποδέκτριες της αποφάσεως επιχειρήσεις λειτουργούν σε διάφορα κρατη μέλη και με διάφορα εθνικά νομίσματα, η μετατροπή σε ECU αντικατοπτρίζει πραγματική εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως.

391 Όσον αφορά το επιχείρημα της προσφεύγουσας ότι έπρεπε τουλάχιστον να χρησιμοποιηθεί η τιμή συναλλάγματος του χρόνου επιβολής του προστίμου, η Επιτροπή αποκρίνεται ότι η πραγματική αξία του κύκλου εργασιών του έτους αναφοράς είναι η του χρόνου εκείνου και όχι η αντιστοιχούσα στη μεταγενέστερη τιμή που ίσχυε κατά τον χρόνο εκδόσεως της αποφάσεως.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

392 Το άρθρο 4 της αποφάσεως ορίζει ότι τα επιβαλλόμενα πρόστιμα είναι πληρωτέα σε ECU.

393 Επισημαίνεται ότι τίποτε δεν εμποδίζει την Επιτροπή να εκφράζει το ποσό του προστίμου σε ECU, νομισματική μονάδα μετατρέψιμη σε εθνικό νόμισμα. Αυτό διευκολύνει άλλωστε την εκ μέρους των επιχειρήσεων σύγκριση των ποσών των επιβαλλομένων προστίμων. Επί πλέον, η δυνατότητα μετατροπής του ECU σε εθνικό νόμισμα διαφοροποιεί την εν λόγω νομισματική μονάδα από τη μνημονευόμενη στο άρθρο 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17 «λογιστική μονάδα», για την οποία το Δικαστήριο έχει ρητώς αναγνωρίσει ότι, εφόσον δεν ήταν νόμισμα πληρωμής, συνεπαγόταν κατ' ανάγκην τον καθορισμό του ποσού του προστίμου σε εθνικό νόμισμα (προαναφερθείσα απόφαση Société anonyme générale sucrière κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 15).

394 Όσον αφορά τη νομιμότητα της μεθόδου της Επιτροπής, κατά την οποία ο κύκλος εργασιών αναφοράς των επιχειρήσεων μετατρέπεται σε ECU με τη μέση τιμή συναλλάγματος του ίδιου αυτού έτους (1990), οι επικρίσεις της προσφεύγουσας δεν μπορούν να γίνουν δεκτές.

395 Κατ' αρχάς, η Επιτροπή πρέπει κανονικά να χρησιμοποιεί μία και την αυτή μέθοδο υπολογισμού των προστίμων τα οποία επιβάλλει στις επιχειρήσεις λόγω συμμετοχής τους σε μία και την αυτή παράβαση (βλ. προαναφερθείσα απόφαση Musique Diffusion française κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 122).

396 Ακολούθως, για να καταστεί δυνατή η σύγκριση των διαφόρων γνωστοποιηθέντων κύκλων εργασιών, εκφρασμένων στο εθνικό νόμισμα καθεμιάς από τις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις, η Επιτροπή οφείλει να μετατρέπει αυτούς τους κύκλους εργασιών σε μία και την αυτή νομισματική μονάδα. Δεδομένου δε ότι η αξία του ECU ορίζεται σε συνάρτηση προς την αξία των εθνικών νομισμάτων όλων των κρατών μελών, καλώς η Επιτροπή μετέτρεψε σε ECU τον κύκλο εργασιών κάθε επιχειρήσεως.

397 Καλώς επίσης στηρίχθηκε στον κύκλο εργασιών του έτους αναφοράς των επιχειρήσεων (1990) και μετέτρεψε αυτόν τον κύκλο εργασιών σε ECU με βάση τη μέση τιμή συναλλάγματος του ίδιου έτους. Έτσι, η Επιτροπή αφενός μεν, λαμβάνοντας υπόψη τον κύκλο εργασιών τον οποίο πραγματοποίησε καθεμιά από τις επιχειρήσεις κατά το έτος αναφοράς, ήτοι το τελευταίο πλήρες έτος της δια-

πιστωθείσας περιόδου παραβάσεως, μπόρεσε να εκτιμήσει το οικονομικό μέγεθος και την οικονομική ισχύ κάθε επιχειρήσεως, καθώς και την έκταση της παραβάσεως που διέπραξε καθεμιά τους, στοιχεία που έχουν σημασία για την εκτίμηση της σοβαρότητας της διαπραχθείσας από κάθε επιχείρηση παραβάσεως (βλ. προαναφερθείσα απόφαση Musique Diffusion française κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψεις 120 και 121). Αφετέρου δε, λαμβάνοντας υπόψη, για τη μετατροπή των εν λόγω κύκλων εργασιών σε ECU, τη μέση τιμή συναλλάγματος του ορισθέντος έτους αναφοράς, μπόρεσε ν' αποφύγει το να επηρεάσουν οι επελθούσες μετά την παύση της παραβάσεως ενδεχόμενες νομισματικές διακυμάνσεις την εκτίμηση του σχετικού οικονομικού μεγέθους και της οικονομικής ισχύος κάθε επιχειρήσεως, καθώς και της εκτάσεως της παραβάσεως που διέπραξε καθεμιά τους, και, κατ' επέκταση, την εκτίμηση της σοβαρότητας της παραβάσεως αυτής. Πράγματι, η εκτίμηση της σοβαρότητας της παραβάσεως πρέπει να στηρίζεται στην οικονομική πραγματικότητα που ίσχυε κατά τον χρόνο διαπράξεώς της.

398 Κατά συνέπεια, το επιχείρημα ότι ο κύκλος εργασιών του έτους αναφοράς έπρεπε να μετατραπεί σε ECU βάσει της τιμής συναλλάγματος που ίσχυε κατά τον χρόνο εκδόσεως της αποφάσεως δεν μπορεί να γίνει δεκτό. Η μέθοδος υπολογισμού του προστίμου που συνίσταται στη χρήση της μέσης τιμής συναλλάγματος του έτους αναφοράς επιτρέπει την αποφυγή των απροβλέπτων αποτελεσμάτων των μεταβολών των πραγματικών αξιών των εθνικών νομισμάτων που δύνανται να επέλθουν — και επήλθαν όντως εν προκειμένω — μεταξύ του έτους αναφοράς και του έτους εκδόσεως της αποφάσεως. Αν τυχόν η μέθοδος αυτή έχει ως αποτέλεσμα να υποχρεωθεί μια επιχείρηση να καταβάλει ποσό, εκφραζόμενο σε εθνικό νόμισμα, ονομαστικά ανώτερο ή κατώτερο εκείνου το οποίο θα όφειλε να καταβάλει εάν εφαρμοζόταν η ισχύουσα κατά τον χρόνο εκδόσεως της αποφάσεως τιμή συναλλάγματος, αυτό είναι απλώς η λογική συνέπεια των διακυμάνσεων των πραγματικών αξιών των διαφόρων εθνικών νομισμάτων.

399 Ας προστεθεί ότι διάφορες αποδέκτριες της αποφάσεως επιχειρήσεις διαθέτουν χαρτονοποιεία σε περισσότερες της μιας χώρες (βλ. αιτιολογικές σκέψεις 7, 8 και 11 της αποφάσεως). Περαιτέρω, οι αποδέκτριες της αποφάσεως επιχειρήσεις κατά κανόνα δρουν σε περισσότερα του ενός κράτη μέλη, μέσω τοπικών αντιπροσωπειών. Συναλλάσσονται, επομένως, σε διάφορα εθνικά νομίσματα. Η ίδια η προσφεύγουσα πραγματοποιεί σημαντικό μέρος του κύκλου εργασιών της στις αγορές εξαγωγής. Όταν όμως μια απόφαση όπως η επίδικη επιβάλλει κύρωση για παραβάσεις του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, οι δε αποδέκτριες της αποφάσεως επιχειρήσεις δρουν κατά κανόνα σε περισσότερα του ενός κράτη μέλη, ο κύκλος εργασιών του έτους αναφοράς μετατρεπόμενος

σε ECU με τη μέση τιμή συναλλάγματος που χρησιμοποιήθηκε κατά το ίδιο έτος ισούται προς το άθροισμα των κύκλων εργασιών που πραγματοποιήθηκαν σε καθεμιά από τις χώρες όπου δρα η επιχείρηση. Αντικατοπτρίζει, επομένως, κάλλιστα την αληθή οικονομική εικόνα των οικείων επιχειρήσεων κατά το έτος αναφοράς.

400 Τέλος, πρέπει να ερευνηθεί αν, όπως ισχυρίζεται η προσφεύγουσα, επήλθε υπέρβαση του προβλεπομένου στο άρθρο 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17 ανωτάτου ορίου του «ποσοστού δέκα τοις εκατό του κύκλου εργασιών που επραγματοποιήθη κατά την προηγούμενη διαχειριστική περίοδο», λόγω νομισματικών διακυμάνσεων επελθουσών μετά το έτος αναφοράς.

401 Κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, το οριζόμενο στη διάταξη αυτή ποσοστό αφορά τον συνολικό κύκλο εργασιών της οικείας επιχειρήσεως (προαναφερθείσα απόφαση Musique Diffusion française κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 119).

402 Κατά το άρθρο 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17, η «προηγούμενη διαχειριστική περίοδος» είναι εκείνη που προηγείται της ημερομηνίας της αποφάσεως, ήτοι, εν προκειμένω, η τελευταία πλήρης οικονομική χρήση καθεμιάς από τις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις, πριν από τις 13 Ιουλίου 1994.

403 Υπό το πρίσμα των παραπάνω στοιχείων, επιβάλλεται, βάσει των πληροφοριών που παρέσχε η προσφεύγουσα απαντώντας σε γραπτή ερώτηση του Πρωτοδικείου, η διαπίστωση ότι το ποσό του προστίμου μετατρεπόμενο σε εθνικό νόμισμα με την τιμή συναλλάγματος που ίσχυε κατά τον χρόνο δημοσιεύσεως της αποφάσεως δεν υπερβαίνει το 10 % του συνολικού κύκλου εργασιών τον οποίο πραγματοποίησε η προσφεύγουσα κατά το 1993.

404 Εν όψει των προεκτεθέντων, ο παρών λόγος ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί.

I — *Επί του λόγου ακυρώσεως αφενός μεν περί εσφαλμένου υπολογισμού του καταλογιστέου στην Prat Carton μέρους του προστίμου αφετέρου δε περί παραβάσεως της σχετικής υποχρεώσεως αιτιολογήσεως*

Επιχειρήματα των διαδίκων

405 Η προσφεύγουσα διατείνεται ότι η Επιτροπή υπολόγισε εσφαλμένα το τμήμα του προστίμου που αντιστοιχεί στην παράβαση που φέρεται ότι διέπραξε η Prat Carton, δεχόμενη το ίδιο ποσοστό κύκλου εργασιών με εκείνο που προέβλεψε για την προσφεύγουσα, ήτοι 9 %, μειωμένο κατά εν τρίτον λόγω συνεργασίας της επιχειρήσεως κατά τη διοικητική εξέταση της υποθέσεως. Η περιορισμένη όμως συμμετοχή της Prat Carton στις συναντήσεις της JMC μεταξύ Ιουνίου 1990 και Μαρτίου 1991 και το γεγονός ότι δεν ήταν «επί κεφαλής» δικαιολογούσε μείωση του ύψους του προστίμου.

406 Τέλος, η προσφεύγουσα καταγγέλλει την απόλυτη έλλειψη διαφάνειας και έλλειψη αιτιολογίας όσον αφορά τον υπολογισμό του μέρους του προστίμου που αντιστοιχεί στην καταλογιζόμενη στην Prat Carton παράβαση.

407 Η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι, όπως διευκρίνισε στην αιτιολογική σκέψη 154 της αποφάσεως, η προσφεύγουσα, η οποία εξαγόρασε την Prat Carton το 1991, ευθύνεται για την αντίθετη στον ανταγωνισμό συμπεριφορά αυτής καθ' όλη την περίοδο συμμετοχής της στη σύμπραξη. Δεδομένου ότι η απόφαση επέβαλε ενιαίο πρόστιμο στην προσφεύγουσα, υπολογισθέν βάσει του συνολικού της κύκλου εργασιών για το χαρτόνι, ο οποίος συμπεριελάμβανε, άρα, και τον κύκλο εργασιών της Prat Carton, η συμπεριφορά της επιχειρήσεως αυτής δεν οδήγησε στην επιβολή χωριστού προστίμου. Κατά την Επιτροπή, η επιχειρηματολογία της προσφεύγουσας προσκρούει, κατά συνέπεια, στο γεγονός ότι πρόστιμο επιβλήθηκε μόνο στην προσφεύγουσα.

408 Υπ' αυτές τις συνθήκες, πρέπει να απορριφθεί και κάθε αιτίαση περί ελλείψεως διαφάνειας ή ελλείψεως συνοχής στη σχετική αιτιολογία της αποφάσεως.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

409 Κατά τις παρασχεθείσες από την Επιτροπή εξηγήσεις, το επιβληθέν στην προσφεύγουσα πρόστιμο ισούται προς το 6 % του αθροίσματος των κύκλων εργασιών τους οποίους πραγματοποίησαν το 1990 η προσφεύγουσα και η Prat Carton (ο ορισθείς για τις «επί κεφαλής» επιχειρήσεις συντελεστής του 9 %, μειωμένος κατά εν τρίτον, λόγω του πνεύματος συνεργασίας που θεωρείται ότι επέδειξε η προσφεύγουσα). Έστω και αν, σε μια τέτοια περίπτωση, είναι ευκταίον η απόφαση να αιτιολογεί εκτενέστερα την εφαρμοσθείσα μέθοδο υπολογισμού, για τους προεκτεθέντες λόγους (βλ. σκέψεις 351 έως 353 ανωτέρω) πρέπει ν' απορριφθεί το επιχείρημα της προσφεύγουσας περί παραβάσεως του άρθρου 190 της Συνθήκης.

410 Υπενθυμίζεται ακολούθως (βλ. σκέψη 250 ανωτέρω) ότι η Επιτροπή απέδειξε τη συμμετοχή της Prat Carton στη συμπαιγνία ως προς τις τιμές και στη συμπαιγνία ως προς τα διαστήματα διακοπής κατά τη χρονική περίοδο μεταξύ Ιουνίου 1990 και Φεβρουαρίου 1991. Αντιθέτως, έγινε δεκτό ότι η Επιτροπή δεν απέδειξε επαρκώς τη συμμετοχή της Prat Carton στη συμπαιγνία ως προς τα διαστήματα διακοπής κατά την ίδια αυτή περίοδο, ούτε τη συμμετοχή της, μεταξύ μέσων 1986 και Ιουνίου 1990, σε κάποιο από τα περιγραφόμενα στο άρθρο 1 της αποφάσεως συστατικά στοιχεία της παραβάσεως.

411 Λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι η Prat Carton μετέσχε σε ορισμένα μόνον συστατικά στοιχεία της παραβάσεως και για χρονικό διάστημα βραχύτερο από εκείνο που δέχτηκε η Επιτροπή, πρέπει να χωρήσει μείωση του επιβληθέντος στην προσφεύγουσα προστίμου.

412 Επειδή, εν προκειμένω, κανένας άλλος από τους προβληθέντες από την προσφεύγουσα λόγους ακυρώσεως δεν δικαιολογεί μείωση του προστίμου, το Πρωτοδικείο, κατά την άσκηση της αρμοδιότητάς του πλήρους δικαιοδοσίας, καθορίζει το ύψος του προστίμου αυτού σε 14 000 000 ECU.

Επί των δικαστικών εξόδων

413 Κατά το άρθρο 87, παράγραφος 3, του Κανονισμού Διαδικασίας, το Πρωτοδικείο μπορεί να κατανείμει τα έξοδα ή να αποφασίσει ότι κάθε διάδικος φέρει τα δικαστικά του έξοδα σε περίπτωση μερικής ήττας των διαδίκων. Επειδή η προσφυγή έγινε μερικώς μόνον δεκτή, το Πρωτοδικείο, κατά δικαία κρίση των περιστάσεων της υποθέσεως, αποφασίζει ότι η προσφεύγουσα θα φέρει τα δικά της δικαστικά έξοδα και το ήμισυ των εξόδων της Επιτροπής, η οποία θα φέρει το έτερο ήμισυ των δικαστικών της εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ (τρίτο πενταμελές τμήμα)

αποφασίζει:

1) **Ακυρώνει έναντι της προσφεύγουσας το άρθρο 2, πρώτο έως τέταρτο εδάφιο, της αποφάσεως 94/601/ΕΚ της Επιτροπής, της 13ης Ιουλίου 1994, σχετικά με μια διαδικασία βάσει του άρθρου 85 της Συνθήκης ΕΚ (IV/C/33.833 — Χαρτόνι), πλην των ακολούθων χωρίων:**

«Οι επιχειρήσεις που αναφέρονται στο άρθρο 1 πρέπει να παύσουν αμέσως την ανωτέρω παράβαση, εάν δεν το έχουν ήδη πράξει. Πρέπει στο εξής να απέχουν, στα πλαίσια των δραστηριοτήτων τους στον τομέα του χαρτονιού, από οιαδήποτε συμφωνία ή εναρμονισμένη πρακτική που μπορεί να έχει το ίδιο ή παρόμοιο αντικείμενο ή αποτέλεσμα, συμπεριλαμβανόμενης και οποιασδήποτε ανταλλαγής εμπορικών πληροφοριών:

α) με την οποία οι συμμετέχοντες ενημερώνονται άμεσα ή έμμεσα για την παραγωγή, τις πωλήσεις, τις ανεκτέλεστες παραγγελίες, τα ποσοστά χρησιμοποίησης των μηχανημάτων, το κόστος των τιμών πώλησης ή τα σχέδια εμπορίας των άλλων παραγωγών.

Κάθε σύστημα ανταλλαγής γενικών πληροφοριών μεταξύ τους (όπως το σύστημα Fides ή το σύστημα που θα το διαδεχθεί), πρέπει να εφαρμόζεται με τρόπο ώστε να αποκλείεται η παροχή οποιωνδήποτε πληροφοριών για την εξακρίβωση της συμπεριφοράς μεμονωμένων παραγωγών.»

2) Καθορίζει το ποσό του προστίμου που επιβλήθηκε στην προσφεύγουσα με το άρθρο 3 της αποφάσεως 94/601 σε 14 000 000 ECU.

3) Απορρίπτει την προσφυγή κατά τα λοιπά.

4) Η προσφεύγουσα φέρει τα δικαστικά της έξοδα και το ήμισυ των εξόδων της Επιτροπής.

5) Η Επιτροπή φέρει το ήμισυ των δικαστικών της εξόδων.

Vesterdorf Briët Lindh

Potocki Cooke

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 14 Μαΐου 1998.

Ο Γραμματέας

H. Jung

Ο Πρόεδρος

B. Vesterdorf

Περιεχόμενα

Ιστορικό της διαφοράς ... II - 1447

Διαδικασία ... II - 1454

Αιτήματα των διαδίκων ... II - 1456

Επί του αιτήματος ακυρώσεως της αποφάσεως ... II - 1457

A — Επί του διαδικαστικού και τυπικού λόγου της προσβολής των δικαιωμάτων του αμυνομένου ... II - 1457

Επιχειρήματα των διαδίκων ... II - 1457

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου ... II - 1458

B — Επί της ουσίας ... II - 1459

Επί του λόγου ακυρώσεως περί ελλείψεως διαβουλεύσεως σχετικά με τις τιμές συναλλαγών και περί παραβάσεως της υποχρεώσεως αιτιολογήσεως ... II - 1459

Επιχειρήματα των διαδίκων ... II - 1459

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου ... II - 1461

Επί του λόγου ακυρώσεως περί ελλείψεως συμμετοχής σε σύμπραξη σκοπούσα στην παγίωση των μεριδίων αγοράς και τον έλεγχο της προσφοράς ... II - 1465

Επιχειρήματα των διαδίκων ... II - 1465

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου ... II - 1469

1. Επί της υπάρξεως διαβουλεύσεως σκοπούσας στην παγίωση των μεριδίων αγοράς και διαβουλεύσεως σκοπούσας στην έλεγχο της προσφοράς ... II - 1469

2. Επί της πραγματικής συμπεριφοράς της προσφεύγουσας ... II - 1478

Επί του λόγου ακυρώσεως περί εσφαλμένης εκτιμήσεως της Επιτροπής ως προς τη διάρκεια της διαβουλεύσεως επί των τιμών ... II - 1479

Επιχειρήματα των διαδίκων ... II - 1479

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου ... II - 1480

Επί του λόγου ακυρώσεως περί εσφαλμένης εκτιμήσεως της Επιτροπής ως προς τη διάρκεια της συμπράξεως για την παγίωση των μεριδίων αγοράς και τον έλεγχο της προσφοράς ... II - 1485

Επιχειρήματα των διαδίκων ... II - 1485

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου ... II - 1486

Επί του λόγου ακυρώσεως περί εσφαλμένης εκτιμήσεως της Επιτροπής ως προς το σύστημα ανταλλαγής πληροφοριών της Fides ... II - 1488

Επί του λόγου ακυρώσεως περί εσφαλμένης εκτιμήσεως της Επιτροπής καθόσον έκρινε ότι επρόκειτο για ενιαία και συνολική παράβαση και ότι ευθυνόταν η Sarrió στο σύνολό της ... II - 1489

Επιχειρήματα των διαδίκων ... II - 1489

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου ... II - 1490

Επί του λόγου ακυρώσεως ότι η Επιτροπή δεν έλαβε υπόψη την κατάσταση της ισπανικής αγοράς ..... II - 1494

Επί του λόγου ακυρώσεως περί μη συμμετοχής της Prat Carton στην παράβαση ..... II - 1495

Επιχειρήματα των διαδίκων ..... II - 1495

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου ..... II - 1497

1. Η χρονική περίοδος μεταξύ μέσων 1986 και Ιουνίου 1990 ..... II - 1498

α) Συμμετοχή της Prat Carton σε ορισμένες συναντήσεις της PC II - 1499

β) Συμμετοχή της Prat Carton σε ορισμένες συναντήσεις της OE II - 1502

i) Αντικείμενο των συναντήσεων της OE εν γένει ..... II - 1502

ii) Συνάντηση της OE της 3ης Οκτωβρίου 1989 ..... II - 1504

γ) Δήλωση της Stora για τη διαβίβαση των πληροφοριών στις επιχειρήσεις που δεν ήσαν παρούσες στις συναντήσεις ..... II - 1506

δ) Περί της συμμετοχής της Prat Carton σε συναντήσεις της JMC II - 1507

ε) Συμπέρασμα για την εν λόγω περίοδο ..... II - 1507

2. Η χρονική περίοδος μεταξύ Ιουνίου 1990 και Φεβρουαρίου 1991 II - 1508

α) Περί της συμμετοχής της Prat Carton σε συμπαιγνία ως προς τις τιμές ..... II - 1508

β) Περί της συμμετοχής της Prat Carton σε συμπαιγνία ως προς τα διαστήματα διακοπής ..... II - 1513

γ) Περί της συμμετοχής της Prat Carton σε συμπαιγνία ως προς τα μερίδια αγοράς ..... II - 1516

3. Συμπεράσματα ως προς τη συμμετοχή της Prat Carton σε παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης προ της εξαγοράς της από την προσφεύγουσα τον Φεβρουάριο του 1991 ..... II - 1518

Επί του αιτήματος ακυρώσεως του άρθρου 2 της αποφάσεως ..... II - 1519

Επιχειρήματα των διαδίκων ..... II - 1519

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου ..... II - 1522

Επί του αιτήματος ακυρώσεως ή μειώσεως του προστίμου ..... II - 1528

Α — Επί του ισχυρισμού περί ανάγκης μειώσεως του προστίμου λόγω εσφαλμένου ορισμού του αντικειμένου και της διάρκειας της παραβάσεως ..... II - 1528

Β — Επί του λόγου ακυρώσεως ότι η Επιτροπή, κρίνοντας ότι η σύμπραξη «επέτυχε σε μεγάλο βαθμό τους στόχους της», αφενός μεν υπέπεσε σε σφάλμα εκτιμήσεως, αφετέρου δε παρέβη την υποχρέωση αιτιολογήσεως ..... II - 1529

Επιχειρήματα των διαδίκων ..... II - 1529

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου ..... II - 1532

Γ — Επί του λόγου ακυρώσεως ότι η Επιτροπή, κρίνοντας ως επιβαρυντικό στοιχείο την απόκρυψη της συμπράξεως, υπέπεσε αφενός μεν σε πλάνη περί το δίκαιον, αφετέρου δε σε πλάνη περί την αιτιολογία ..... II - 1537

Επιχειρήματα των διαδίκων ..... II - 1537

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου ..... II - 1537

Δ — Επί του λόγου ακυρώσεως περί προσβολής της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως, καθόσον η Επιτροπή επέβαλε, χωρίς αντικειμενική δικαιολογία, πρόστιμα κατά πολύ υψηλότερα απ' ό,τι κατά την προηγουμένη πρακτική της ..... II - 1539

Επιχειρήματα των διαδίκων ..... II - 1539

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου ..... II - 1540

Ε — Επί του λόγου ακυρώσεως περί ελλείψεως αιτιολογίας και προσβολής των δικαιωμάτων του αμυνομένου ως προς τον υπολογισμό του προστίμου ..... II - 1544

Επιχειρήματα των διαδίκων ..... II - 1544

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου ..... II - 1545

ΣΤ — Επί του λόγου ακυρώσεως ότι η Επιτροπή αφενός μεν υπέπεσε σε σφάλμα εκτιμήσεως, καθόσον δεν έλαβε προσηκόντως υπόψη τον ρόλο που διαδραμάτισε στο πλαίσιο της συμπράξεως η Sarrió, ούτε την πραγματική της συμπεριφορά στην αγορά, αφετέρου δε παρέλειψε να αιτιολογήσει τις σχετικές της εκτιμήσεις ..... II - 1549

Επιχειρήματα των διαδίκων ..... II - 1549

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου ..... II - 1551

Ζ — Επί του λόγου ακυρώσεως ότι η Επιτροπή όφειλε να λάβει υπόψη ορισμένες ελαφρυντικές περιστάσεις ..... II - 1553

Επιχειρήματα των διαδίκων ..... II - 1553

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου ..... II - 1554

Η — Επί του λόγου ακυρώσεως περί υλικού σφάλματος κατά τον υπολογισμό του επιβληθέντος στη Sarrió προστίμου ..... II - 1555

Επιχειρήματα των διαδίκων ..... II - 1555

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου ..... II - 1556

Θ — Επί του λόγου ακυρώσεως περί σφάλματος μεθόδου υπολογισμού του προστίμου ..... II - 1557

Επιχειρήματα των διαδίκων ..... II - 1557

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου ..... II - 1560

Ι — Επί του λόγου ακυρώσεως αφενός μεν περί εσφαλμένου υπολογισμού του καταλογιστέου στην Prat Carton μέρους του προστίμου αφετέρου δε περί παραβάσεως της σχετικής υποχρεώσεως αιτιολογήσεως ..... II - 1564

Επιχειρήματα των διαδίκων ..... II - 1564

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου ..... II - 1565

Επί των δικαστικών εξόδων ..... II - 1566